

CHARLES DICKENS

OLIVER
TWIST

DİJİTAL e-KÜTÜPHANE

isev.org.tr



Çeşitli nedenlerden dolayı adını söyleyemeyeceğim, uydurma bir ad da vermeme gerek olmayan bir kentin resmi yapıları arasında bir tanesi vardır ki, büyük-küçük çoğu kentlerde benzeri bulunur. Yani bir düşkünler evinde, okuyucu gözünde hiçbir önemi olamayacağı için yinelemem gerekmeyen bir tarihte, adı bu romana konu olan küçük ölümlü dünyaya geldi.

Zorlu bir doğum yapan annesi, bebeğin ağlamasını duyunca yattığı yerden zorlukla başını yastıktan kaldırdı ve güçsüz bir sesle:

—Sağken son bir kez yavrumu görmeliyim, dedi.

Annenin bu sözü doktorları çok üzmüştü. Fakat annenin bu sözünü duyan Doktor yerinden fırlayarak yatağının baş ucuna gitti. Ve şefkatle:

-Aman böyle şeyden, ölümden söz etmeyin..

Hasta bakıcı:

- Ölmek için daha çok erken.. Hastabakıcının sözleri genç kadının etkilemiş olacak ki, başını sallayarak ellerini umutsuzca bebeğe uzattı.

Doktor çocuğu onun kollarına verdi. Kadın soğuk ve beyaz dudaklarını çocuğun alınına yapıştırdı. Titredi ve sonra da başı yastığa düştü, son nefesini vermişti. Göğsünü, ellerini ve şakaklarını ovmalarına rağmen kanı artık donmuştu. Doktor:

“Öldü, Bayan Thingummy.” dedi.

Hastabakıcı çocuğu kadının kucağından alırken:

“Zavallı kadıncağız!” diye mırıldandı.

Doktor gitmek için hazırlanıyordu. Şapkasını giydi, kapıya doğru giderken yatağın yanında durdu:

“Güzel bir kızmış. Acaba nereden gelmişti?” dedi.

Yaşlı kadın:

“Dün gece getirdiler, buraya.” diye cevap verdi. “Sokakta bulmuşlar, uzun bir yoldan gelmiş olmalı. Çünkü ayakkabıları paramparçaydı. Nereden geldiğini kimse bilmiyor.”

Doktor cesedin üzerine eğildi ve sol elini kaldırdı. Başını sallayarak:

“Evlilik yüzüğü yok. Anlaşılan evli değilmiş. İyi geceler!” dedi.

Doktor yemeğe gitmek üzere çıktı. Hastabakıcı kadın, içki şişesini bir kez daha kafasına diktikten sonra bebeği giydirmeye koyuldu. Küçük Oliver olağan gücüyle ağlıyordu. Kiliselerin vicdanına bırakılmış bir öksüz olarak büyüyeceğini bilseydi, belki daha da yüksek sesle ağlardı.

Sonraları Oliver, iyi bakılması için yirmi otuz kadar küçük çocuğun bulunduğu düşkünler evine gönderildi. Orada çocuklara Bayan Man adında yaşlıca bir kadın bakıyordu. Kilise çocukların bakımı için yaşlı kadına haftada yedi buçuk metelik para ödenirdi. Fakat kadın paranın çoğunu cebine atıyordu.. Bu yüzden çocuklar az besleniyor çoğu da ölüyordu.

Oliver Twist ölmedi fakat sıksa, soluk benizli, kısa boylu, zayıf bir çocuk olarak kaldı. Böyle olmasına rağmen, Oliver çok iyi bir ruh yapısına sahipti. Oliver dokuzuncu yaş gününü arkadaşlarıyla birlikte aç olarak kömürlükte kutlamaktaydı. O gün, Oliver iki arkadaşıyla birlikte Bayan Man'a aç olduklarını söyledi. Bayan Man onları dövdü ve karanlık bir odaya kapattı. Çocuklar odada kapalıyken, güçsüzler evinden önemli bir görevli olan Bay Bambıl, Bayan Man'ı görmeye geldi.

Bay Bambıl:

“Bayan Man, buraya iş için geldim. Size söyleyeceklerim var. Oliver Twist adındaki çocuk bugün dokuz yaşını tamamlıyor değil mi?”

“Evet, Bay Bambıl”

“Tüm çabalarımıza rağmen, babasının kim olduğunu, annesinin nereden geldiğini, adını, ailesini, öğrenemedik.”

“Onun ismini kim koydu öyleyse?”

“Onun adını ben koydum.”

“Siz mi?”

“Evet ben Bayan Man. Çocukları alfabetik sıraya göre adlandırırız. Sonuncu harf “S” idi. Ona Svabil adını verdim. Bununki “T” idi. Twist adını verdim. Bundan sonrakiler de “U” ve “Z” harflerini takip edecekler.”

“Siz gerçekten çok bilgili bir insansınız.”

Bay Bambıl’ın bu iltifattan pek memnun kaldığı belli oluyordu.

“işimize bakalım.” dedi. “Artık Oliver Twist burada kalamayacak kadar büyüdü. Genel Kurul onu tekrar güçsüzler evine almaya karar verdi.

Ben de onu alıp götürmeye geldim. izninizle Oliver’i görmek istiyorum.”

Bayan Man:

“Şimdi getiririm.” diyerek odadan çıktı.

Bayan Man, Oliver’i karanlık odadan çıkardı, çabucak elini yüzünü yıkayarak Bay Bambıl’a götürdü.

Bay Bambıl:

“Benimle gelmek ister misin Oliver?” diye sordu.

Oliver buradan kurtulmak için kiminle olursa olsun, seve seve gitmeye hazır bulunduğunu söyleyecekti ki, kilise memurunun sandalyesinin arkasına geçmiş, öfkeli bir suratla kendisine yumruk sallayan Bayan Man’ı gördü. Bunun üzerine Oliver:

“Bayan Man da benimle gelemes mi?” diye sordu.

Bay Bambıl:

“Hayır gelemes. Ama arada sırada gelip seni görecek.* dedi.

Küçük yaşına rağmen oradan ayrılmaktan çok üzülyormuş gibi davranmayı başaracak kadar kafası çalışıyordu. Ağlamak onun için hiç de zor bir şey değildi. Acıklı bir olayı hatırlamak yeterdi. Oliver, acı acı ağlamaya başladı.

Bayan Man ona sarılarak, defalarca öptü. Düşkünler evine gittiğinde açlığını kimseye anlatmasın diye de elini tereyağlı bir dilim ekmek tutuşturdu.

Böylece Oliver çocukluk yıllarının karanlığını tek bir şefkatli sözün aydınlatmadığı o sefil evden Bay Bambıl tarafından uzaklaştırıldı.

Oradan ayrıldığı zaman kendini çocuksu bir kedere kaptırdı. Geride bıraktığı sefalet arkadaşları, ne kadar kötü olurlarsa olsunlar, yine de tanıdığı tek dostlarıydı.

Oliver düşkünler evinin kapısından içeri girer girmez burasının Bayan Man'ın yerinden hiç farklı olmadığını gördü. Hatta ilerde burasının daha kötü olduğunu görecekti. Buradaki yoksullara her üç öğün yağsız lapa, haftada iki kez soğan ve pazar günleri de yarım ekmek veriyorlardı.

Çocukların yemek yedikleri yer kocaman bir salondu. Salonun bir ucuna yerleştirilen kazandan, müdür, yemek zamanında önüne bir önlük takarak iki kadının yardımıyla çocukların ellerindeki taslara birer kepçe lapa doldururdu. Her çocuğa birer kepçe veriliyordu. Fazlası

kesinlikle yasaktı. Yalnız bayram günleri lapanın yanında bir dilim ekmek veriliyordu. Kaselerin yıkanmasına hiç gerek yoktu. Çünkü çocuklar kaseleri kaşıklarıyla pırıl pırıl yapana kadar iyice sıyrıyorlardı. Lapalarını yedikten sonra, sanki içindeki çorbanın tümünü içebileceklermiş gibi aç gözlerle kazana bakar dururlardı. Bu arada üzerinde kalmış lapa kırıntısını yakalayabilmek için bıkip usanmadan parmaklarını emerlerdi.

Oliver Twist'le arkadaşları bu açlığa tam üç ay dayanabildiler. Sonunda öylesine vahşileşmişlerdi ki, yaşına göre uzun boylu, bir çocuk, arkadaşlarına günde bir kase lapa daha yiyemeyecek olursa yanında uyuyan çocuğu yiyeceğini söyledi. Çocuklar, bir şey söylemediler, fakat çocuğun bakışlarından korkmuşlardı. Hemen aralarında toplantı yapıp,

o akşam kimin ahçıbaşının karşısına çıkıp, bir kase daha lapa isteyeceğini saptadılar. Ahçıya gidecek çocuk olarak Oliver Twist saptanmıştı.

Akşam olunca, çocuklar tekrar yerlerine oturdular. Müdür, ahçıbaşı giysileriyle kazanın başında duruyor, lapaları dağıtıyordu. Tabii, bu iki kaşıklık yemek bir dakikada silip süpürüldü. Oliver masadan kalktı; elinde kasesi ile müdüre doğru ilerleyerek:

“Lütfen efendim, biraz daha istiyorum.” dedi.

Müdür duydukları karşısında sapsarı kesildi. Çocuğa şaşkın şaşkın baktı. Yardımcıları hayretten, çocuklar ise korkudan donakalmışlardı. Ahçı, zor duyulur bir sesle:

“Neeeee?” diye sordu. Oliver tekrarladı:

“Lütfen efendim, biraz daha istiyorum.”

Müdür elindeki, kepçeyi Oliver'in kafasına var kuvvetiyle vurdu. Onu kollarından sımsıkı tutarak bağırarak yardım istedi. Bay Bambıl'a güçsüzler evindeki memurlardan bazıları koşarak yardıma geldiler. Müdür Oliver'in isteğini onlara anlattı:

“Düşünebilir misiniz? Daha fazla istedi!” diye bağırdı.

Oradakiler buna inanmadılar.” içlerinden birisi:

“Bu suçun cezası asılmaktır.” dedi.

Oradakilerin hiçbiri beyefendinin görüşüne karşı çıkmadı. Oliver'e verilecek cezayı tartışmaya başladılar. Sonunda çocuğun karanlık bir odaya hapsedilmesine karar verdiler.

Ertesi sabah güçsüzler evinin kapısına bir ilan yapıştırıldı. İlanda Oliver Twist'i alıp götürüne beş yüz lira verileceği yazılıydı.

Oliver bir hafta kadar odada hapis kaldı. Zavallı Oliver gece basınca karanlığı engellemek için gözlerini kapatıyor, bir köşede uyumaya çalışıyordu. Gündüzleri ise durmadan ağlıyordu. Bunlar yetmezmiş gibi yemek saatlerinde çocukların yediği sofraya götürülüyor, orada ibret olması için herkesin önünde kamçılanıyordu.

Aradan günler geçti, fakat Oliver'i beş yüz lira ile beraber almak isteyen çıkmadı.

Bir gün Bambıl güçsüzler evinin kapısında, ölü kaldırıcısı Bay Soverberi'ye rastladı. Yaptığı tabutların çoğu, güçsüzler evinde ölen yoksul

insanlar için kullanırdı. Adam Bay Bambıl'ın elini sıktıktan sonra:

“Dün gece ölen iki kadının ölçülerini almaya geldim.” dedi.

“Bu işten bayağı kâr ettiğinizi saklamayın Bay Soverberi.”

“Öyle mi sanıyorsunuz? Güçsüzlerevinin verdiği paraya değmiyor doğrusu.”

“Ama tabutlar da diğerlerine nazaran çok daha büyük.”

“Öyle öyle Bay Bambıl. Güçsüzlerevindekilere verilen tabutların küçük ve dar olması sağlanıyor. Bu da işime yaramıyor değil hani.”

“Aklıma gelmişken sorayım. Bir çocuk isteyen, kimseyi tanıyor musunuz? Hem de beşyüz lirayla beraber.”

Bay Soverberi:

“Ben de sizinle bu konuyu konuşmak istiyordum.” dedi. Çocuğu ben almak istiyorum Bay Bambıl.”

Bu işe çok sevinen Bay Bambıl tabutçunun koluna yapıştı, onu içeri soktu. Beş dakika süren bir pazarlıktan sonra iki adam anlaştı.

O akşam Oliver’e bir tabutçunun yanına çırak verildiği bildirildi. Bay Bambıl o akşam hemen Oliver’i tabutçunun dükkanına götürdü. Oliver, durmadan ağlıyordu.

Bay Bambıl içeri girdiğinde Bay Soverberi dükkanı kapatmış, zayıf bir mum ışığında defterine bir şeyler yazmaktaydı. Bay Bambıl:

“işte Bay Soverberi çocuğu getirdim.” dedi.

“Demek çocuk bu!” dedi. Sonra içeriye seslenerek, “Hayatım lütfen buraya gelir misin?”

Bayan Soverberi, kısa boylu, sıska, suyu çıkmış tilki suratlı bir kadındı. Bay Soverberi:

“İşte hayatım, sana bahsettiğim, güçsüzlerevindeki çocuk bu.”

Oliver eğilip selam verdi. Kadın bir çığlık attı.

“Aman tanrım! Bu çok küçük.” dedi.

Bay Bambıl, sanki küçük olmaması Oliver’in suçuymuş gibi ona dik dik bakarak:

“Oldukça küçüktür, ama nasıl olsa büyür.” dedi. Kadın huysuz bir tavırla:

“Umarım büyür. Bizim yemeğimizle büyüyeceğine eminim.” dedi. “Yalnız böyle çocukları barındırmak bayağı pahalı oluyor. Haydi, in aşağı kemik torbası seni!”

Kadın yandaki bir kapıyı açarak, karanlık odaya inen dik bir merdivene doğru itti. Orada bir kız oturuyordu. Kızın üstünde eski püskü

ayakkabılar ve yırtık pırtık elbiseler vardı. Oliver'in peşinden merdivenleri inen Bayan Soverberi: "Hey Şarlot." diye seslendi. "Şu çocuğa köpek için ayırdığımız et artıklarından ver. Köpeğin sabahtan beri eve geldiği yok, herhalde yemeyecek."

Et lafını duyunca Oliver'in gözleri parlamıştı. Köpeğe ayrılmış olan yemeği büyük bir iştahla yedi. Bayan Soverberi de yemek yerken onu izliyordu. Oliver'in böyle yiyişinden hiç hoşlanmamıştı. Oliver'e seslendi:

"Peşimden gel bakalım." dedi. "Yatağın dükkanın içinde, umarım tabutlar arasında uyumak seni korkutmaz."

Tabutlar arasında yalnız kalan Oliver, ürkek bakışlarla çevreye göz gezdirdi. Orta yerde kalmış bir tabut vardı. Duvarın önündeki tahta

parçaları hayaletler gibi duruyordu. Dükkan sıcaktı ve hava tabutların kokusuyla dolmuş gibiydi. Yatağı da tıpkı bir mezara benziyordu.

Sabah olunca Oliver dükkan kapısının dışardan tekmelendiğini duydu. Bu kez dışardan ses duyulmaya başladı:

“Aç kapıyı haydi! Hâlâ ne duruyorsun!”

Oliver:

“Açıyorum efendim.” diyerek, anahtarını çevirdi. Dışardaki ses:

“Sen yeni gelen çocuk olmalısın?” diye sordu.

“Evet efendim.”

“Kaç yaşındasın?”

“On efendim.”

“Öyleyse içeri girince seni bir güzel döverceğim. Görürsün sen gününü düşkünler evinin piçi seni!”

Oliver kapıyı açınca kimseyi göremedi. Fakat binanın önünde oturmuş tereyağı ekmeği yiyen bir delikanlı gözüne ilişti. Oliver çevrede ondan başka kimsenin olmadığını görünce yanına yaklaştı,

“Kapıyı biraz evvel siz mi çaldınız?”

“Evet, ben tekmeledim, anlıyor musun? Çalmadım tekmeledim.”

“Anladım, efendim! Şey tabut mu istiyorsunuz?”

Oliver’in sözü karşısında çocuk çok sinirlenmişti:

“Galiba sen benim kim olduğumu bilmiyorsun?” dedi.

“Hayır, sizi tanımıyorum.”

“Öyle ise kendimi tanıtayım. Ben Bay Noa Kleypol’üm ve sen benim emrimde çalışacaksın. Hemen kepenkleri aç, tembel yaratık seni, hâlâ oturuyorsun.”

Az sonra Bay ve Bayan Soverberi aşağı geldiler. Oliver kahvaltı için Noa Kleypol’ün arkasından mutfağa girdi. Şarlot:

“Ateşe yaklaşsana Noa.” dedi. “Sana beyin kahvaltısından güzel bir parça sucuk ayırdım. Oliver, Bay Noa’nın arkasındaki kapıyı kapat, sonra senin için ayırmış olduğum kırıntıları ye. Çayını al ve şuradaki sandığına otur. Çabuk ol!”

Noa, Şarlot’un dediklerini tekrarladı:

“Duydun mu düşkünlerevi! Çabuk ol!”

Şarlot:

“Aman Noa, sen de komiksin. Niçin onu böyle çağırıyorsun, çocuğu kendi haline bıraksana.” dedi.

“Kendi haline mi bırakayım? Onu herkes kendi haline bırakmış zaten. Annesi, babası, herkes kendi haline bırakmış. Sence de öyle değil mi Şarlot?”

Noa sözünü bitirdikten sonra, alaycı bir kahkaha attı. Şarlot da ona katıldı. ikisi birden odanın en soğuk köşesinde, sandığın üzerine titreyerek oturmuş, bayat ekmek kırıntılarını yemekle meşgul olan Oliver Twist’e nefretle baktılar. Noa düşkünlerevinden gelmemişti. Annesi babası fakir olsalar bile hiç olmazsa, kim oldukları biliniyordu. Fakat Noa, yine de çevredeki dükkanların çırakları tarafından aşığılanmaya bir türlü alışmamıştı. Çocuk

bugüne kadar her şeye katlanmıştı. Fakat şimdi kader onun önüne kendinden güçsüz, isimsiz bir öksüz çocuk çıkartmıştı. intikamını Oliver'den alabilirdi artık.

Oliver ölü kaldıracısının evine geleli bir ay olmasına rağmen bayağı şey öğrenmişti. Bay Soverberi ile iş yolculuklarına gitti, cenazelerde tabutlar mezara konurken ona hep yardım etti. O ay sonunda Oliver Bay Soverberi'nin çırağı olmuştu. O sırada büyük bir hastalık mevsimiydi. Yani tabutlar kapışılıyordu. Oliver, cenazelere gittikçe, bu işte epey tecrübe kazanmış oldu.

Oliver, aylarca Noa Kleypol'ün kötü davranışlarına boyun eğdi. Fakat şu son günlerde Noa iyice çekilmez olmuştu. Noa, Oliver'e böyle davrandığı için Şarlot da ona kötü

davranıyordu. Öte yandan Bay Soverberi ona iyi davranmaya çalıştığı için Bayan Soverberi de ona düşman olmuştu.

Bir gün Oliver'le Noa her zamanki gibi akşam saatinde, mutfağa inmişlerdi. Noa ayaklarını masanın üstüne dayayarak, Oliver'in saçını çekti, kulaklarını büktü, onun bir alçak olduğunu söyledi. Fakat bu kışkırtmalarla Oliver'i ağlatamayınca, kişisel konulara girdi.

“Annen nasıl güçsüzlerevi?”

“Annem öldü. Onun hakkında bir şeyler söyleyeyim deme sakın.”

Oliver bunları söylerken kızarmış, hızlı hızlı soluyordu.

“Annen neden öldü, güçsüzlerevi?”

“Hastabakıcının söylediğine göre, kalp durmasındanmış. Artık yaşamayı istemeyecek

kadar mutsuzdu. Kalp kırıklığından ölmesinin ne demek olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum.”

Oliver’in yanaklarından yaşlar süzüldüğünü gören Noa:

“Niçin ağlıyorsun?” diye sordu.

Oliver gözlerindeki yaşları silerken:

“Merak etme senin yüzünden ağlamıyorum.”

“Sahi mi? demek benim yüzümden değil.” diye Noa sırtmaya başladı.

Oliver sert bir sesle:

“Duymadıysan bir daha söyleyeyim, sen değilsin. Yeter artık. Bana annemle ilgili bir söz daha söyleme, sonra karışmam.”

Noa:

“Güçsüzlerevi, kendine gel, küstahlaşma. Sana hepimiz acıyoruz, ama elimizden bir şey gelmez. Senin annen kötü bir kadınmış.”

Oliver, birden başını yerden kaldırarak:

“Ne dedin?” diye sordu.

Noa:

“Annen kötü bir kadınmış, güçsüzlerevi.” diye tekrarladi. “Zamanında ölmekle çok iyi etmiş, yoksa şimdi ya hapiste ya da sürgünde olurdu şüphesiz.”

Oliver, yüzü kızarmış bir durumda, yerinden fırladı. Masayı, sandalyeyi devirerek Noa'nın boğazına sarıldı. Sonra bütün gücünü bir tek vuruşta, onu yere yıktı.

Bir dakika önce, Oliver, sakin, uysal, üzgün bir çocuktü. Şimdi ise kan beynine fırlamıştı. Ölen annesi için söylenen sözler onu kızdırmıştı.

Oliver, karşısındakine meydan okurken, sanki tüm kişiliği değişmiş gibiydi. Noa ağlayarak:

“imdat! Beni öldürecek! Şarlot! Bayan Söverberi! Oliver çıldırmış!” diye bağıırıyordu.

Bayan Soverberi, Şarlot’la beraber çığlık atarak, mutfağa girdi. Şarlot bütün gücüyle Oliver’i tuttuğu gibi dövmeye başladı. Bir yandan döverken bir yandan da:

“Rezil çocuk! Nankör!. Katil seni!” diye bağıırıyordu.

Arkasından Bayan Soverberi eliyle çocuğu tuttu, öbür eliyle de yüzünü tırmaladı. Bu arada Noa boş durmuyor, zayıf sırtını yumrukluyordu. Yorgunluktan bitinceye kadar Oliver’i dövüdüler. Dövecek güçleri kalmayınca Oliver’i mahzene kapattılar.

Bu iş bitince Bayan Soverberi ağlamaya başladı. Bir yandan ağlarken bir yandan da, söyleniyordu:

“Ah Şarlot! Allah bize yardım etti. Yoksa hepimizi yataklarımızda öldürürdü.”

Şarlot:

“Umarım bu Bay Soverberi’ye bir ders olur da Güçsüzlerevinden bir daha çocuk almamayı öğrenir. Bunların hepsi adam öldürmek ve hırsızlık yapmak için dünyaya gelmişler. Zavallı Noa! Yetişmeseydik, az daha onu öldürecekti!” dedi.

Bayan Soverberi:

“Zavallı Noa!” dedi. “Şimdi ne yapacağız? Bay Soverberi burada yok. Evde hiç erkek yok.”

“Polis mi çağırırsak ne yapsak bilmem ki!” diye söylendi.

Bayan Soverberi'nin aklına Bay Bambıl geldi.
Noa'ya dönerek:

“Noa çabuk Bay Bambıl'a git. Hemen buraya gelmesini söyle!” dedi.

Noa sokağa fırlayarak Bay Bambıl'i Güçsüzlerevinde buldu. Adamı görür görmez, bir çığlık kopardı:

“Ah! Bay Bambıl, efendi, Oliver efendim, Oliver.”

Bay Bambıl'ın gözleri sevinçle parlayarak:

“Ne oldu? Kaçtı mı yoksa? Kaçmadı değil mi?”

“Hayır, kaçmadı, ama daha kötüsünü yaptı. Bana saldırdı, beni az daha öldürecekti. Sonra Şarlot'u ve Bayan Söverberi'yi öldürmeye kalktı. Ah! ne korkunç şey bu! Efendim, çok acı bir şey bu.” Noa, bunları söylerken, sanki Oliver'den

yediği dayaktan dolayı bütün vücudunu ağrılar kaplamış gibi iki büklüm kıvrılıyordu.

Bay Bambıl:

“Zavallı ocuğum. Hemen geliyorum.”

Bay Bambıl bastonunu alarak Noa’yla birlikte Bay Soverberi’nin dükkanına doğru yola koyuldu. Orada karanlık odaya giderek, boğuk bir sesle:

“Oliver!” diye seslendi.

Oliver içerden:

“ıkarın beni buradan.” diye bağırdı!.

Bayan Soverberi:

“Tanrım!” diye çığlık kopardı. “Eli açıklığın cezasını çekiyorum ben.”

Bay Bambıl:

“En iyisi onu aılıktan bitkin dũşũnceye kadar mahzende bırakmak. Dışarı çıkardıktan sonra da lapadan başka bir şey vermeyin. Bu arada Bay Soverberi eve dũndũ. Hepsi bir ağızdan Oliver’in suçunu teker teker anlattılar. Biraz da yalan katmayı unutmadılar. Bay Soverberi mahzen kapısını açıp çocuğu yakasından sũrũkleyerek, dışarı çıkardı.

Bay Soverberi, ocuğun kafasına bir yumruk, indirirken:

“Sen iyi bir ocuktun, ne oldu?” diye sordu.

“Annem hakkında Noa, kũtũ sũzler sũyledi.” dedi Oliver.

“Sũylediyse ne olmuş yani? Sũylediklerinin hepsini annen hak etmiş olmalı. Hatta daha kũtũlerini bile...”

“Hayır yalan bu.”

“Yalan değil, doğru.”

“Yalan, doğru olamaz.”

Bayan Soverberi ağlamaya başladı. Oliver’e iyi davranmak isteyen Bay Soverberi’nin karısı ağlamaya başlayınca, onu dövme zorunda kaldı. Adam çocuğu iyice dövüp tekrar mahzene kapatınca, Bayan Soverberi’nin gözyaşları hemen diniverdi. Böylece, Bay Bambıl’in bastonunun işe karışmasına gerek kalmadı.

Gece olunca, Oliver’e dükkânın üst katındaki yatağına gitmesi emredildi. Oliver yalnız başına kalınca, gözyaşlarını koyuverdi. Yere, dizlerinin üstüne çöküp elleriyle yüzünü kapayarak ağladı, ağladı. Oliver, bu durumda uzun bir süre kaldı. Ayağa kalktığında odada yanmakta olan mum bitmek üzereydi. Dikkatle etrafına bakındıktan sonra, yavaşça kapının

sürgüsünü açıp dışarıya baktı. Soğuk ve karanlık bir geceydi. Kapıyı yavaşça kapattı. Sönmekte olan mumun son ışığı altında odadaki iki parça eşyasını bir mendille bağladıktan sonra oturup sabah olmasını beklemeğe başladı. içeri sızan günün ilk ışıklarını görünce, yerinden kalkıp yine kapının sürmesini çekti ve sokağa çıktı.

Nereye gideceğini bilemeyen Oliver sağına soluna bakındı. Birden arabaların şehir dışına çıkmak için yokuş aşağı indiklerini hatırladı. O yönde ilerlemeye başladı. Yürüdüğü yol Bayan Man'ın evinin önünden geçiyordu. Bunu görünce, kalbi hızla çarpmaya başladı. Ama geri dönmeyi asla istemiyordu. Hem de sabahın çok erken saatinde görülmek korkusu pek yoktu.

Acı dolu çocukluk günlerini geçirmiş olduğu evin önüne geldi. Her taraf sessizdi. Oliver,

durup bahçeyi gözetledi. Bir çocuk bahçede çalışıyordu. Bu solgun yüzlü çocuk, Oliver'in eski arkadaşlarından biriydi. Oliver gitmeden bu arkadaşını gördüğüne memnun olmuştu. Kaç kez birlikte dayak yemişler, birlikte açlık çekmişlerdi, birlikte hapsedilmişlerdi.

Çocuk, Oliver'i görünce, bahçe kapısına doğru koştu. Oliver:

“Sessiz ol Dik.” dedi. “Kimse uyandı mı?”

Çocuk:

“Benden başka uyanan yok.” diye cevap verdi.

“Beni gördüğünü kimseye söyleme Dik. Beni devamlı dövüyorlar, bana kötü davranıyorlar, bu yüzden ben kaçıyorum. Uzak yerlere, gidiyorum. Yüzün niçin bu kadar solgun Dik?”

“Doktor onlara öleceğimi söylerken duydum. Seni ölmeden gördüğüme çok sevindim. Haydi, kaç buradan, durma!”

“Sana Allaismarladık demek için durdum, Dik. Sen ölmeyeceksin, iyileşeceksin ve tekrar görüşeceğiz...”

“Umarım, öyle olur. Fakat, öldükten sonra.” Çocuk alçak kapının üzerine tırmanıp, küçük zayıf kollarını Oliver’in boynuna doladı, “Öp beni” diye fısıldadı.

“Güle güle, Oliver. Tanrı yardımcın olsun!”

ilk kez birisi Oliver’e Allah’tan korunmasını diliyordu. Oliver bundan sonraki, yaşamının acıları, kederleri ve çabaları arasında bile küçük arkadaşının bu duasını asla unutmadı.

Oliver, şehirden yedi sekiz kilometre kadar uzaklaşmış olmasına rağmen yakalanmaktan

korkarak, dinlenmeden koştu. Sonunda bir taşın üzerine oturup nereye gideceğini dűřünmeye başladı. Oturduđu taşın üzerinde, iri harflerle, Londra'ya tam yüz kilometre olduğu yazılıydı. Londra, kocaman bir şehirdi, orada kendisini Bay Bambıl bile bulamazdı. Orada, hayatı kazanmanın yollarının olduğunu ihtiyarlardan duymuştu. Oturduđu yerden hemen fırlayıp kalktı. Mendilinde birkaç kuruş vardı.

Ertesi sabah uyandığında her tarafı soğuktan kaskatı kesilmişti. Öyle acıkmıştı ki, geçtiği ilk köyden cebindeki bir kuruşla bir küçük somun ekmek almak zorunda kaldı. O gün de yirmi kilometre yürüyebildi. O soğuk havada bir gece daha geçirmek çocuğun durumunu beter etmişti. Güçlűkle yürüyebiliyordu.

Oliver, gün geçtikçe daha da zayıflıyordu. Adamın biri ona bir öğünlük ekmek peynir, yaşlı bir hanımefendi de yiyecek bir şeyler vermiş ve tatlı sözler söylemişti. Bunlar olmasaydı Oliver'in sıkıntıları da annesininkiler gibi sona erecek, yavrucak yol üstüne düşüp ölecekti.

Oliver, yedinci günün sabahı binbir güçlkle yürüyerek, Londra'dan biraz uzaktaki Bernet kasabasına girdi. Sokaklar henüz bomboştu. Henüz kimse kalkmamıştı. Oliver kanayan ayaklarını tozlu yolun üstünde sürterek, soğuk bir kapı eşğine oturdu.

Az sonra sokaklardan insanlar gelip geçmeye başladılar. Bazıları durup Oliver'e bakıyor, ama hiçbiri onunla konuşmuyor, yardım etmiyordu. Bir ara Oliver'in gözüne bir çocuk ilişti. Bu çocuk birkaç dakika önce

önünden ona aldırış etmeden geçmiş, sonra dönüp kendisine ciddi ciddi bakmaya başlamıştı.

Çocuk Oliver'e yaklaştı:

“Merhaba! Ne yapıyorsun burada?” diye sordu.

Karşısındaki çocuk hemen hemen Oliver'le aynı yaştaydı. Oldukça pis bir görünüşü vardı. Topuklarına kadar inen bir palto giymişti.

Oliver, yaşlı gözlerle:

“Uzun bir yoldan geliyorum. Yedi gündür durmadan yürüyorum. Çok açım ve yorgunum.” diye cevap verdi.

“Yedi gündür ha!... Şimdi sana yiyecek bir şeyler bulmak gerek. Çok param yok ama sana yiyecek ısmarlayacağım. Haydi kalk gidelim!”

Çocuk, Oliver'in kalkmasına yardım etti. Onu bir hana getirerek, biraz et ve ekmek

ismarladı. Yanına da içecek bir şeyler getirtti. Oliver yeni arkadaşıyla güzelce karnını doyurmuştu.

Oliver'in yiyeceğini bitirdiğini görünce garip çocuk:

“Londra’ya mı gidiyorsun?” diye sordu.

“Evet.”

“Yatacak yerin, paran var mı?”

“Yok. Sen Londra’da mı oturuyorsun?” diye sordu Oliver.

“Evet, evim Londra’dadır. Sanırım sana bu gece kalacak bir yer bulmak gerekiyor.”

“Öyle gerçekten. Yola çıktığımdan beri, üstü kapalı bir yerde yatmadım.”

“Bunun için üzülme sen. Bu gece Londra’da olmam gerekiyor. Orada sana parasız yatacak

yer verecek ihtiyar bir bey tanıyorum. O beni çok iyi tanır.”

Bu hiç beklenmedik bir zamanda karşısına çıkan barınak önerisi Oliver’in geri çevirmeyeceği kadar çekiciydi. İki çocuk kısa zamanda samimi oldular. Bu arada arkadaşının adını Jack Dovkinz olduğunu öğrendi. Sözünü etmiş olduğu yaşlı beyin de ona özel bir sevgi beslediğini, onu himayesine aldığını öğrendi.

Jack Dovkinz hızlı hızlı yürüyor, Oliver de onu takip ediyordu. Jack, karanlık basmadan Londra’ya girmek istememişti, onun için şehre vardıklarında saat neredeyse on bir olmuştu. Oliver, Jack’in arkasından giderken, dar bir sokaktan, görüp göreceği en pis yerlerden birine girdi. Sokak kötü kokularla ile sarhoş erkek ve kadınlarla doluydu.

Oliver tam o sırada kaçmayı düşünüyordu ki, Dovkinz onun kolunu yakaladı ve bir evin kapısını iterek açtı ve ikisi birden içeri girdiler. İçerisi karanlıktı, ama Oliver, kırık merdivenlerin üstünden bakan bir adamın yüzünü seçebildi.

Adam:

“Jack, iki kişisiniz. Yanındaki kim?”

“Yeni bir arkadaş. Fagin yukarda mı?”

“Evet, yukarda.”

Jack, Oliver’in elini tutarak karanlık ve kırık merdivenlerden yukarı çıkmasına yardım etti. Bir odanın kapısını hızla açarak, girdi ve Oliver’i arkasından içeri çekti.

Odanın içi pislik ve sefalet içindeydi. Ocağın önünde kocaman bir tahta masa duruyordu. Masanın çevresinde, hemen hemen Jack yaşlarında dört beş erkek çocuk oturuyordu.

Bunlar da orta yaşlı erkeklerin havasında uzun pipolar ve iç-vki içiyorlardı. Dovkinz yaşlı adamın kulağına bir şeyler fısıldarken, hepsi Oliver'in başında toplandılar. Hepsi birden dönüp Oliver'e gülümsüyordu. Aynı şeyi yaşlıadam da yaptı. Jack Dovkinz:

“Fagin, işte sana Oliver Twist'i getirdim.”

Yaşlı adam tekrar gülümseyerek, yerlere kadar eğildi. Sonra Oliver'in elinden tutarak, arkadaşlarıyla, kendisine onur vereceğini umduğunu söyledi. Çocuklardan biri şapkasını alıp astı, bir başkası da Oliver'i yatmadan önce ceplerini boşaltmak zahmetinden kurtarmak istiyormuş gibi ellerini onun ceplerine daldırıverdi. Eğer Fagin kafalarına ve omuzlarına birer yumruk indirmeseydi, daha da ileri gidecekleri muhakkaktı. Fagin:

“Seni gödüğümüze çok sevindim Oliver.” dedi. “Sen hep şu mendillere bakıyorsun. Onların ne olduğunu çok mu merak ettin? Onları yıkamak için hazırladık. Hepsi o kadar, Oliver... Hah hah ha!”

Çocukların hepsi bu sözlere gülmeye başladılar. Az sonra hep birlikte yemeğe oturdular. Oliver de onlarla birlikte yemek yedi. Ona yer gösterdiler ve çocukcağz hemen derin bir uykuya daldı.

Oliver ertesi sabah uyandığı zaman, vakit epey geç olmuştu. Odada kahvaltı hazırlayan Fagin’den başka kimsecikler yoktu. Kahve hazır olunca, adam dönüp, Oliver’e baktı ve ona adıyla seslendi. Oliver henüz yarı uyanıktı, karşılık vermedi.

Fagin, Oliver'in hâlâ uyuduğunu sandı. Kapıyı kilitleyerek, yerdeki gizli bir delikten bir kutu çıkardı. Kutuyu dikkatle masanın üzerine koydu. Sonra oturup, içindeki pırıl pırıl parlayan, taşlan, yüzükleri, broşları, bilezikleri, daha başka mücevherleri seyretti. Sonra çok güzelbir altın saat çıkardı. Hain bir gülüşle:

“iyi çocuklar! iyi çocuklar! dürüst çocuklar! Fagin'le ilgili tek kötü söz söylemezler. Hem niçin söylesinler? Bu onları ne asılmaktan kurtarır ne de asılmalarını geciktirir. Hayır, Hayır! onlar çok iyi insanlar.”

Fagin, daha bir süre böyle sözler mırıldanarak, saati kutuya koydu. Kutuda öylesine güzel, öylesine göz kamaştırıcı, değerli şeyler var ki, Oliver onların adlarını dahi bilmiyordu.

Fagin, iskemlesine güzelce yerleşerek, yüksek sesle söylendi:

“insanları asmak, öldürmek çok güzel bir fikir! Çünkü ölüler hiç konuşamazlar. Bizim meslek için bu çok iyi bir şey. Beşi de arka arkaya asıldı. Arkadaş, mücevherlerin öyküsünü anlatacak, hiç kimse kalmadı, hiç kimse.”

Fagin, bu sözleri söylerken boş boş önüne bakmakta olan parlak siyah gözleri, Oliver’in yüzüne ilişti. Çocuğun gözleri, sessiz ve merakla adamın gözlerine saplanmıştı sanki. Fagin, bütün yaptıklarını Oliver’in gördüğünü anladı. Hemen kutunun kapağını kapattı ve masanın üzerindeki ekmek bıçağını kaptı. Oliver’in üzerine yürüdü.

“Söyle çocuk, ne gördün? Konuş! Yoksa seni şimdi öldürürüm.” Oliver, çekinerek:

“Daha fazla uyuyamadım, efendim.” diye cevap verdi.” Sizi rahatsız ettiğime üzıldüm, efendim.”

“O güzel şeylerden hiçbirini gördün mü?”

“Hayır, efendim hiçbir şey görmedim.”

Bıçağı yerine bırakan Fagin:

“Onlar, benim Oliver. Bu yaşlı halimde, yalnız onlarla yaşıyorum, beni anlıyor musun?”

Bu sırada Jack Dovkinz, Çarli Beyts denen çocukla birlikte içeri girdi.

“Oooo! Sevgili yavrularım, umarım işleriniz iyi gitmiştir.” dedi.

Dovkinz:

“Bugün çok iyi iş yaptık.”

“Aferin, aferin! Neler aldın bakalım?”

“iki cüzdan dolusu para ve birkaç tane mendil.”

iyi iş doğrusu, çocuklar iyi çalışıyor, değil mi Oliver.” Oliver:

“Çok iyi çalışıyorlar.” deyince, çocuklar gülüşmeye başladılar. Oliver ise ortada gülünecek bir durumun olduğunu sanmıyordu.

Fagin, Çarli Beyts’e dönerek:

“Sen ne getirdin bakalım?”

Çarli Beyts cebinden mendiller çıkararak:

“Bir sürü mendil getirdim.” dedi. “iyi, iyi yapmışsın, ama bunların markalarını fazla iyi işlememişsin, yavrum. En iyisi markaları bir iğneyle dikkatlice sökmek. Bu işi Oliver’e öğreteceğiz. Ne dersin Oliver, öğrenmek ister misin? Hah! hah!”

“Bana da öğretirseniz, çok memnun olurum, efendim.” Çarli Beyts bu cevaba katıla katıla güldü. Kahvaltıdan sonra, yaşlı adamla iki çocuk, Oliver’in şimdiye kadar hiç görmediği bir oyun oynadılar. Yaşlı adam pantolonunun ceplerinden birine gümüş bir kutu, öbürüne dolu bir cüzdan, ceketinin cebine de bir kol saati ile bir mendil yerleştirdi. Sonra tıpkı sokakta yürüyen, yaşlı beyefendiler gibi yürümeye başladı. Elinde bastonla odanın içinde dolaşır, duruyordu. Adam arkasına dönüp baktıkça çocuklar gizleniyorlardı. Sonunda Dovkinz Fagin’in ayağına bastı, o sırada Çarli Beyts, yüklenip onu, arkasından itti. İşte bu sırada iki çocuk gümüş kutuyu, cüzdanı, saati ve mendili adamın ceplerinden, çabucak almışlardı. Bu oyun oynanırken yaşlı adam ceplerinden birine bir elin girdiğini hissederse avazı çıktığı kadar

bağırıyordu, o zaman oyuna en başından tekrar başlanıyordu.

Bu oyun oynanırken, genç bayları ziyarete iki genç bayan geldi. Birinin adı Bet, ötekininki de Nensi idi. Giysileri bakımsız, saçları dağınık, yüzleri boyalı, fakat samimi görünümlü kızlardı. Davranışları, serbest ve hoş olduğundan Oliver onları çok sevimli buldu. Az sonra kızlar Dovkinz ve Çarli Beyts'le birlikte çıkıp gittiler. Fagin, Oliver'e:

“işte gittiler. Artık tüm gün gelmezler. Ne kadar rahat bir yaşantı, değil mi.”

Oliver:

“Onlar şimdi işe mi gittiler, efendim?” diye sordu.

“Evet, sen de onları kendine örnek alsan iyi olur. Oliver, onlar bir gün mutlaka büyük adam

olacaklar.” Fagin birdenbire. “Bak bakalım, mendilim cebimden sarkıyor mu, yavrum?” diye sordu.

“Evet, efendim.”

“Bakalım, bana hissettirmeden onu alabilecek misin? Sabahleyin, çocukların yaptıkları, gibi. Haydi?”

Oliver, çocukların yaptıkları gibi, bir eliyle cebi dibinden yakalayıp, öteki eliyle mendili hafifçe çekiverdi.

Fagin:

“Mendili aldın mı?” diye bağırdı. Oliver elindeki mendili göstererek:

“İşte mendil burada efendim, diye cevap verdi.

“Aferin, oğlum. Sen çok zeki bir çocuksun. Şimdi bir lirayı hak ettin doğrusu, al bakalım.

Şimdi gel de sana mendil markalarının nasıl söküleceğini göstereyim.”

Oliver, günlerce, Fagin’in odasında oturup, mendillerin markasını sökmekle, bazen de iki çocukla Fagin’in her sabah oynadıkları oyuna katılmakla vakit geçirdi. Fakat sonunda Oliver, temiz havayı özlemeye başladı. Sonunda Oliver, Fagin’den izin kopartabildi, üç çocuk yola çıktılar. Çocuklar öylesine yavaştılar ki, Oliver, arkadaşlarının işe gitmeyerek ihtiyar beyefendiyi hayal kırıklığına uğratacaklarını düşünmeğe başladı.

Dovkinz birden durdu. Parmağını dudağına götürerek, arkadaşlarına geri gitmeleri için işaret etti. Oliver:

“Ne oldu, niye durduk?” diye sordu.

“Şşş! Sesini çıkarma!. Kitapçının önündeki şu yaşlı adamı görüyor musun?”

“Şu karşıdaki beyi mi? Evet görüyorum!”

“işte, o tam bize göre.” dedi.

Çarli Beyts de:

“Çok iyi.” diyerek fikrini açıkladı.

Oliver, şaşkınlıkla iki çocuğa baktı. Onun bir şey sormasına fırsat vermeden iki çocuk sessizce karşı kaldırıma geçtiler. Yaşlı adama doğru ilerlediler.

Yaşlı adam çok saygıdeğer birine benziyordu. Yeşil ceket giymişti ve elinde bir baston tutuyordu. Dükkanın önünde raftan bir kitap alıyor, büyük bir ilgiyle onu okuyordu. Dovkinz, Oliver’i şaşkınlık ve korkuya düşüren bir davranışla elini adamın cebine sokup bir

mendil çıkartarak arli Beyts'e verdi, sonra ikisi birden hızla köşeyi döndüler.

Oliver, Fagin'in oynadığını oyunların esrarını o anda anlamıştı. Bir an korku ve dehşet içinde olduğu yerde hareketsiz kaldı, sonra kaçmağa başladı.

Tam Oliver kaçmaya başladığı sırada yaşlı adam da elini cebine sokmuş, mendilinin yerinde olmadığını fark etmişti. Birden arkasına döndü. Çocuğun hızla kaçtığını görünce, yankesiciyi o sandı. Bütün gücüyle bağırmağa başladı: "Dur, kaçma, hırsız! Hırsız tutun!"

Adam elindeki kitabı bırakarak Oliver'in peşinden koşmağa başladı. Caddeden geçenler de bu kovalamacaya katılmışlardı. Hepsi birden "Dur, hırsız!" diye bağırarak, Oliver'in peşinden koşuyorlardı.

Sonunda, kalabalıktan birisi onu itti. Yere düşen çocuk toz toprak içinde kalmıştı. Çevresine aniden bir kalabalık toplandı. Adamlardan biri yaşlı adama sordu:

“Hırsız çocuk bu muydu?”

“Korkarım, bu çocuktü.”

O sırada bir polis kalabalık arasından kendisine yol açarak Oliver’i ensesinden yakaladı ve sert bir sesle: “Haydi kalk bakalım.” dedi.

“Hırsız ben değil, efendim. Öteki iki çocuk çaldı.” Oliver bunları söylerken, çevresindeki kalabalığa şaşkın şaşkın bakıyordu. “Buralarda bir yerde olacaklar.” Polis:

“Hayır, burada senden başka kimse yok!” dedi. Bu doğıruydu. Çünkü Dovkinz’le Çarli Beyts

çoktan önlerine çıkan ilk sokağa saparak kaçmışlardı. Polis, sert bir sesle:

“Onu bunu bırak da haydi çabuk ayağa kalk!” dedi. Yaşlı beyefendi ona acımişti. Polis memuruna: “Sakin çocuğun canının yakmayın!” dedi. Polis Oliver’i ceketinden tuttuğu gibi caddede sürüklemeye başlamıştı. Birden eski siyah giysili bir adam onlara doğru yaklaştı.

“Durun, durun bir dakika onu götürmeyin.” diye bağırdı.

Polis:

“Siz kimsiniz.” dedi.

“Ben kitapçiyım, biraz önce olup bitenleri kendi gözlerimle gördüm, üç erkek çocuktular, biri bu idi, iki tane daha vardı. Bay Branlo kitap okuyordu, başka biri onun mendilini cebinden

aldı. Bu çocuk bir şey yapmadı. Orada durmuş diğer iki çocuğa bakıyordu.”

Polis, memuru:

“Bu çocuk suçsuz olduğuna göre, serbest bırakılmalı.” diyerek Oliver’i bıraktı. O anda bayılan çocuk, yere yığılıp kaldı. Yüzü ölü gibi bembeyaz olmuştu. Yaşlı beyefendi:

“Biriniz bir araba çağırın, lütfen.” dedi.

Araba gelince, Bay Branlo, Oliver’i kucağına alarak arabanın kanepelerinden birine yatırdı. Yaşlı adam da arabaya binerek onu yanına oturdu.

Araba sonunda Pentonville yakınlarında sakin, gölgeli bir sokakta temiz görünümlü bir evin önünde durdu. Oliver, kendisi için hazırlanan yatağa yatırıldı.

Oliver, birkaç gün öylece, hareketsiz yattı. Ateşli ve halsiz geçen günlerden sonra, solgun bir durumda gözlerini açtı. Yatakta güçlkle doğrularak çevresine bakındı. Bayan Bedvin çocuğun saçlarını okşayarak:

“Sus yavrum. Kendini yorma, sonra tekrar hastalanırsın.” dedi. Oliver, halsiz düşerek tekrar uykuya daldı.

Oliver, Bay Branlo'nun evindeki iyi bakım sayesinde üç gün içinde kendine gelmişti. Artık arkasına yastık konması şartıyla koltuğa oturabiliyordu. Bay Branlo'nun işlerine bakan Bayan Bedvin'le konuşarak vaktini geçiriyordu. Yeni evde Oliver'e çok iyi davranıyorlardı. Bay Branlo ona yeni giysiler, ayakkabılar almıştı. Bayan Bedvin ise onu güzel yiyecekler ve çorbalarla besliyordu. Hem de çorba öylesine

güzel olurdu ki, güçsüzlerevindeki üçyüz elli çocuğa dağıtılan öğünler, sulandırılırsa, sağlanabilirdi.

Bir gün Oliver, Bayan Bedvin'in odasında oturmuş akşam yemeğini yerken, duvardaki bir resim dikkatini çekti. Bu soylu bir hanımın resmiydi. Oliver sanki resmi tanıyormuş gibi resme uzun uzun baktı. Yaşlı kadın onun resme baktığını farketmişti.

“Resimleri seviyor musun?” diye sordu.

Oliver: “Bilmiyorum, şimdiye kadar öylesine az resim gördüm ki,” diye cevap verdi. “Şu resimdeki bayanın yüzü ne kadar güzel ve tatlı.”

“Ressamlar bayanları her zaman olduklarından daha güzel yaparlar.”

“Bayan Bedvin resimdeki kadını tanıyor musun?”

“Bilmiyorum, yavrum. Fakat senin onu tanıdığını sanmıyorum. Çok mu ilgini çekti?”

“O kadar güzel ki.”

Bayan Bedvin çocuğun resme bakarken yüzünü saran korku ifadesini fark edince, şaşırıldı.

“Resimden korkmadın ya canım.” dedi.

“Hayır, korkmadım! Ama öyle mutsuz bakışı var ki, sanki o bakışlar benim üzerime dikilmiş gibi geliyor. Sanki benimle konuşmak istiyormuş gibi.”

Yaşlı kadın:

“Tanrım, sen bizi koru! diye mırıldandı.
“Böyle konuşma yavrum. Hastalıktan zayıf düştün zaten. Dur, iskemleni öbür yana çevireyim de resmi görmeyesin...”

Oliver, yemeğini henüz bitirmişti ki, kapı hafifçe çalındı. içeri Bay Branlo girdi. Yaşlı adam Oliver'i görmeye gelmişti. Çocukla konuşurken, adamın gözleri, o resme ilişti. Birden şaşkınlıkla bağırdı:

“Bayan Bedvin!. Şuraya bak!. Allahaşkına, bak bu nasıl olur?”

Bay Branlo konuşurken, bir Oliver'in başının üstündeki resmi, sonra bir de çocuğun yüzünü gösteriyordu. Gözler, baş, ağız tıpkı onun gibiydi. Sanki iki resim birbirinin kopyasıydı.

Oliver, bu birden bağırışın, nedenini öğrenemedi. Çünkü henüz heyecanlı olaylara dayanacak kadar güçlü olmadığından hemen bayılıverdi.

Diğer tarafta, kalabalığın arasından sıyrılıp, kaçan çocuklar, eve gelince Fagin'e ne

diyeceklerini bilemiyorlardı. Eve gelince, Fagin'i kendilerini beklerken buldular.

Çocuklar, Fagin'den korkmuş gibi hiç karşılık vermediler.

Fagin, Dovkinz'in yakasına yapıştı:

"Çocuğa ne oldu? Söyle yoksa şimdi boğarım, seni."

Dovkinz:

"Ne olacak polisin biri onu yakalayıp götürdü. Bırak beni artık." dedi.

içeri giren adam otuz beş yaşlarında siyah kadife ceketli, pis gri pantolonlu, ayağında yarım çizmeler olan iri yapılı, kötü bakışlı öfkeli bir adamdı. Adı Bil Sayks'tı. Beyaz bir köpek de adamın peşinden odaya girdi. Bil Sayks:

“Gene çocukları mı dövüyorsun, Fagin?” diye sordu. “Seni gebertmediklerine şaşıyorum.”

“Sessiz olsan iyi olur Bay Sayks. Bakıyorum bugün gene sinirlisin.” dedi.

“Anladığım kaldarıyla sen de öfkelesin!. Yoksa etrafı birbirine katmazdın. Neyse sen bana bir içki ver Fagin!”

Sayks içkisini içerken, Dovkinz onlara Oliver’in başına gelenleri ve nasıl yakalandığını anlattı.

“Çocuğun polise bizlerden söz etmesinden çekiniyorum. Onu mutlaka bulmalıyız.”

Hırsızlar oturup, birlikte ne yapacaklarını düşünmeye başladılar. O sırada kapı açıldı ve Bet ile Nensi içeri girdiler. Fagin kafasında bir şimşek çakmış gibi:

“Nensi şekerim! Bu işi ancak sen başarabilirsin.” dedi.

“Boşuna uğraşma Fagin gidemem.”

Bil Sayks:

“Sen merak etme Fagin ben gider dedim mi, Nensi gider.” dedi.

“Hayır, gitmeyeceğim.” diye Nensi’nin bağırmasına rağmen sonunda tehdit ve rüşvet kuvvetiyle Nensi Oliver’i aramaya razı oldu. Üzerine temiz elbiseler giydi. Çok iyi ve tatlı bir görünüşü vardı.

Nensi, elinden geldiği kadar çabuk, karakola yollandı. içeri girer girmez ağlıyormuş gibi yaparak:

“Ah! Sevgili, tatlı kardeşim Oliver! Benim zavallı kardeşim Oliver! diye bağırıyordu. “Ne oldu ona! Ne yaptınız benim masum kardeşime?”

Ne olur acıyın ve söyleyin, ne yaptılar sevgili kardeşime?”

Karakoldakiler, ona olan biteni anlattılar. Nensi çok üzölmüş gibi yaparak, eve döndü. Oliver’e ne olduğunu Fagin’e anlattı. Bil Sayks, Nensi’nin anlattıklarını dinler dinlemez, hemen beyaz köpeğini çağırđı, şapkasını giyerek, acele ile dışarı çıkıp gitti. Fagin çok heyecanlanmıştı:

“Oliver’in nerede olduğunu mutlaka bulmalıyız.” diye bağıırıyordu. “Çarli bundan sonra sen her gün o kitapçı dükkanını gözetleyeceksin. Nensi, hayatım Oliver’i mutlaka bulmalıyız. Burayı kapatıyoruz. Beni ararsanız nerede bulacağınızı biliyorsunuz. Mutlaka Oliver’i bulun. Onu bulamazsanız, ben size ne yapacağımı bilirim. Mutlaka bulun onu diyorum.”

Bay Branlo'nun bağırması üzerine bayılmış olan Oliver çok geçmeden ayıldı. Ertesi gün Oliver kahvaltıya indiğinde ilk işi o güzel bayanın yüzüne bir kez daha bakabilmek umuduyla duvara göz atmak oldu. Fakat resim yerinde değildi. Oliver, Bayan Bedvin'e:

“Resmi niçin götürdüler?” diye sordu.

“Resim seni üzüyor, gibiydi. Bay Branlo bunun çabuk iyileşmene engel olabileceğini düşündü, onun için resmi oradan kaldırdık.”

“Ama o resim bana üzüntü vermiyordu ki! Aksine o resme bakmak beni çok mutlu ediyordu. Çok sevmiştim o resimdeki kadını.”

“Önce, sen iyileş de, resim oraya asılır. Sana resmi tekrar asacağıma dair söz veriyorum. Tamam mı? haydi gel şimdi başka şeylerden söz edelim.”

Oliver, kısa sürede iyileşti, güçlendi. Bay Branlo'nun evinde hayatında hiç mutlu olmadığı kadar mutluydu. Bir gün Bay Branlo ona gelecekte ne yapmak istediğini sordu. Oliver:

“Lütfen izin verir misiniz yanınızda kalayım, efendim. Evinizde uşak olayım, yalnız beni geri göndermeyin. Ne olur” dedi. ihtiyar adam çocuğun yalvarmasından etkilenmişti:

“Yavrum, seni bırakacağımdan korkmana hiç gerek yok. Ama önce bana hayatını anlat Oliver. Nereden geldiğini, sana kimin baktığını, çeteye nasıl katıldığını, bunların hepsini bilmek istiyorum. Bana gerçeği söylersen yaşadığım sürece sana ben bakacağım.” dedi.

Oliver, ağlamaya başladı ve sonra Bay Branlo'ya Bay Bambıl ve Güçsüzlerevi ile ilgili her şeyi anlatmaya başladı. Tam o sırada kapının

vurulduğu duyuldu. Kapıyı vuran Bay Branlo'nun arkadaşı Bay Grimvig'di. Bay Branlo'ya çaya gelmişti. Bay Branlo arkadaşına Oliver'i göstererek:

“Bu size anlattığım çocuk Oliver Twist, Bay Grimvig.” dedi. Oliver eğilerek adama selam verdi.

Bay Grimvig Oliver'e baktı. Arkadaşı Bay Branlo'nun çok iyi kalpli bir yaradılışı olduğunu ve sokakta bulunan herhangi bir çocuğun onu kolayca aldatabileceğini biliyordu.

Bay Branlo:

“Yarın sabah. Yarın saat onda buraya gelirsin değil mi Oliver? O zaman her şeyi konuşuruz.”

“Peki efendim.”

Bay Grimvig, Bay Branlo'ya fısıldar gibi:

“Bak dostum sana ne söyleyeceğim. Bu çocuk yarın buraya gelmeyecek. Nedense insanlara çok kolay güveniyorsun. Bu çocuk seni açık açık aldatıyor.” Bay Branlo, emin bir tavırla:

“Hayır, aldatmıyor.” dedi.

Bu sırada Bayan Bedvin elinde birkaç kitapla içeri girdi:

“Bu kitapların bu sabah, kitapçıya geri götürülmesi gerekiyor, efendim. Onları siz götürceğinizi söylemiştiniz.”

Bay Grimvig alaylı bir gülümseyişle:

“Kitapları Oliver’le gönderebilirsin. Eminim kitapları yerine götürür.” dedi.

Oliver:

“Lütfen efendim, izin verin ben götüreyim. Oraya kadar koşarak gider götürürüm.” dedi.

Bay Branlo, Bay Grimvig'e yanıldığını kanıtlamaya, Oliver'in güvenilir bir çocuk olduğunu göstermeğe karar verdi.

Bay Branlo Oliver'e:

"Peki yavrum. Kitapları kitapçıya geri ver, ayrıca kendisine borcum olan parayı da ödeyiver. Paranın üstünü de bana getir." dedi.

Oliver, sabırsızlıkla:

"Hemen dönerim, efendim." dedi.

Parayı cebine yerleştirdikten sonra, kitapları da kolunun altına aldı. İki adama, selam vererek odadan çıktı.

Bay Branlo:

"Eminim yirmi dakika sonra burada olacaktır." dedi.

"Gerçekten onun döneceğini zannediyor musun dostum?" diye sordu.

“Ben eminim, sen geleceğini zannetmiyormusun yoksa?” dedi.

“Kesinlikle geri döneceğini zannetmiyorum.” dedi. “Bu çocuğun üzerinde yeni giysiler, kolunun altında güzel kitaplar, cebinde de para varken, o çocuk bir daha eve dönmez.

Şimdi hırsız arkadaşlarıyla buluşacak ve sana gülecekler. Çocuk eve dönerse ben ellerimi keserim.”

Oliver kitapçıya kadar yürümüş, dükkana iyice yaklaşmıştı. Birden genç bir kadının yüksek sesle bağırdığını duydu. Kadın:

“Benim canım kardeşim!.. Kardeşim, benim!” diye bağıırıyordu.

Ne olduğunu anlamak için geri döndüğünde, bir çift kolun, boynuna dolandığını hissetti. Oliver, kurtulmaya çabalayarak:

“Yapmayın! Bırakın beni!” diye bağırdı.
“Kimsiniz siz?”

“Ah! Sonunda buldum seni! Ah Oliver! Seni yaramaz çocuk! Ama sonunda seni buldum!

Birbirini tutmayan haykırırlarla kadın ağlamaya başladı. Çevrelerinde bir kalabalık toplanmaya başladı.

“Ah! bu benim kardeşim. iki aya kadar önce, evden kaçıyordu.” dedi genç kadın. “Kardeşim, evden kaçtı ve bir hırsız çetesine katıldı. Neredeyse annesi kahrından ölecekti.”

Kadınlardan birisi:

“Şeytan çocuk.” dedi.

Bir başkası:

“Seni haydut seni! dedi. Oliver çok korkmuştu:

“Hayır, hayır!” diye bağırdı. “Ben hırsız filan değilim. Bu kadını da tanımıyorum. Bu kızı da tanımıyorum. Benim ne kız kardeşim, ne annem ne de babam var.”

Genç kadın:

“Şuna bakın nasıl da yalan söylüyor!” dedi.

O zaman Oliver ilk kez kızın yüzünü görerek:

“Aa... Nensi bu!” diyerek şaşkınlıkla geri sıçradı.

“Gördünüz mü beni tanıyor!” diye bağırdı. Ne olur ona bir şey söyleyin de sevgili anne babasının evine dönsün. Lütfen bana yardım edin, onu eve götüreyim.”

Yanında beyaz köpeğiyle dükkandan çıkan Bil Sayks:

“Ne oluyor burada Oliver.” diye sordu. “Seni yaramaz, haydi evine zavallı annene dön. Çabuk evine dön.”

“Ben bunların hiçbirini tanımıyorum!” diye bağırdı. “Ne olur, kurtarın beni. imdat! imdat! Kurtarın beni!..”

Bil Sayks:

“Şimdi ben seni kutracağım!” dedi. “Seni küçük şeytan, nedir bu elindeki kitaplar? Çaldın gene değil mi? Ver onları bana!” Sayks, kitapları Oliver’in elinden çekip aldı ve çocuğun kafasına vurdu.

Oliver, karşı koyamayacak kadar kendisini güçsüz hissediyordu. Zavallı bir çocuk bu kadar insanla baş edemezdi. Karşı koymak yararsızdı. Oliver’i dar sokaklar boyunca sürükleyerek götürdüler.

Gece olmuş gaz lambaları yakılmıştı. Bayan Bedvin açık kapıda kuşku ile Oliver'in dönmesini bekliyordu. İki yaşlı beyefendi de hâlâ karanlık misafir odasında, sabırla bekliyorlardı.

Sayks, zili çaldı, kapı açıldı, üçü birden çabucak eve girdiler.

O anda içerden bir kahkaha sesi yükseliverdi. Bu Çarli Beyts'den başkası değildi. Çarli:

"İşte geldi!" diye bağırdı. "Of! Fagin şunun kıyafetine bak... Kitapları da var. Oliver tam bir beyefendi olmuş!..."

Fagin alaylı bir davranışla Oliver'in önünde saygıyla eğildi.

"Seni gördüğüme çok sevindim yavrum." dedi. "Bu bayramlıkları kirletmemen için, Çarli sana başka bir elbise verecek. Neden bir iki satır

yazıp geleceğini bildirmedi? Geleceğini bilseydik, sana sıcak bir şeyler hazırlardık.

Bu sözler üzerine hepsi birden gülmeye başladılar. Bu sırada Fagin Oliver'in cebindeki beş yüz liralık banknotu bulmuştu. Fagin parayı kapar kapmaz Sayks, öne doğru birkaç adım atarak:

“Ne o Fagin!” dedi. “O para benim.”

Fagin:

“Yanıyorsun, Sayks'cığım, o para benim. Sen kitapları al.”

“Eğer, o para benim olmazsa, ben de çocuğu alır, getirdiğim gibi geri götürürüm.” dedi.

“Haksızlık bu!” diye bağırdı Fagin.

“Orasına ben karışmam. Çocuğu Nensi'yle ben getirdim. O para da bize ait.

Sayks sözlerini bitirince parayı Fagin'in parmakları arasından aldı ve mendilinin içine yerleştirdi. Çarli Beyts Oliver'in getirdiği kitaplara bakarak:

"Çok güzel kitaplar." dedi. "Sence de öyle değil mi Oliver?" Fagin'in ayaklarının dibinde dizlerinin üstüne çöken Oliver:

"Kitaplar yaşlı beyfendinin." dedi. "Ben hastayken, evine götürüp bakan çok iyi kalpli yaşlı adamın kitapları onlar. Size yalvarıyorum, ne olursunuz onları geri gönderin. O yaşlı beyle, yaşlı hanım, benim kitapları çaldığımı sanacaklar. Onlar bana çok iyi davrandılar. Ne olur, onları geri gönderin. Acıyın bana!"

Fagin alaylı alaylı bakarak:

“Oliver’in hakkı var. Onları çaldığını sanacaklar sonra, hah! hah! ha!” Fagin, kahkahalarla gülüyordu.

“Önceden, planlasaydık bile bu kadar iyi olamazdı.” dedi.

Oliver, başına gelenleri, şimdi anlıyordu. Birden ayağa fırladı ve çığlık atarak; odadan dışarı doğru atıldı.

Oradakiler, Oliver’in peşinden fırlayınca, Nensi odanın kapısını kapatarak:

“Bil köpeği tut, yoksa çocuğu parçalayacak!” diye bağırdı.

Sayks:

“Çocuk, çoktan bunu haketti.” diye bağırdı.
“Nensi, bırak beni onu yakalayayım. Çekil kapıdan, yoksa kafanı, kırarım ha!”

Nensi, adamın kolunu tutarak, haykırdı:

“Hayır Bil! Önce beni öldür, ama şu köpeğin çocuğa dokunmasına izin verme, ne olur!...”

Bil Sayks, Nensi’yi tuttuğu gibi yere fırlattı. Tam o sırada Fagin ve diğer çocuklar Oliver’i çekip sürükleyerek, geri getirdiler.

Fagin, çevresine bakınarak:

“Ne oluyor, burada?” diye sordu.

Sayks:

“Bu kız aklını oynattı, galiba!” dedi. Nensi, yüksek sesle:

“Hayır, ben aklımı filan oynatmadım.” dedi.

Fagin:

“Öyleyse, kes sesini tamam mı?” dedi. Sonra kavgacıların dikkatini başka yere çekmek için, Oliver’e döndü:

Fagin, sopayı bütün gücüyle Oliver'in omuzuna indirdi. ikinci kez vurmak için sopayı kaldırıırken, Nensi atılıp Fagin'in elinden sopayı kaparak ateşe attı.

“Artık yaptıklarını seyretmeye dayanamıyorum, Fagin.” diye bağırdı. “Çocuğu bulup, getirdik, daha ne istiyorsun. Şimdi rahat bırak onu.”

Bil Sayks:

“Nensi, sesini kesmezsen, ben kesmesini bilirim!” diye bağırdı.

Fagin, sakinleştirici bir tavırla:

“Nensi, sen akıllı bir kadınsın, yalnız bu gece her zamankinden daha akıllısın gibime geliyor.” dedi.

Nensi, öfkeyle Fagin'in üzerine atılırken Bil Sayks ona engel oldu.

Fagin:

“Şu kadınlarda baş belası oluyor. Ne var ki, bu işin yürümesi için onlara ihtiyacımız var. Çarlı, Oliver’i yatağına götür.” dedi.

Bay Bambıl, şöminenin önünde oturmuş, günlük gazetesini okurken, birden şaşkınlıkla irkildi. Oliver Twist’in evinden kaybolduğunu bildiren bir ilan görmüştü gazetede. İlanda Oliver’in bulunmasına yardım edene beş yüz lira verileceği de bildiriliyordu. İlanda Oliver’in bütün özellikleri anlatılmış, sonunda da Bay Branlo’nun ismi ve adresi verilmişti.

Bay Bambıl ilanı okuduktan sonra hemen Bay Branlo’yu görmeye gitti.

Bay Branlo onu:

“Buyrun, buyrun!” diyerek karşıladı.

Bayan Bedvin sevinçle:

“Oliver’den nasılsa bir haberalacağımızı biliyorum. Tanrı zavallılığını korusun.”

Bay Branlo heyecanlı bir sesle:

“Oliver’in nerede olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu. “Onun hakkında neler biliyorsunuz hepsini anlatın. Söyleyecek bir şeyiniz varsa söyleyin.”

Bay Bambıl şapkasını masanın üzerine bıraktı ve konuşmaya başladı. Yirmi dakika kadar konuştu. Bay Bambıl Oliver’in kötü bir anne babadan dünyaya geldiğini ve doğduğu günden beri, kötü ve terbiyesiz bir çocuk olduğunu söyledi. Hatta onun Noa’ya nasıl saldırdığını bile anlattı. Bayan Soverberi’nin evinden nasıl kaçtığını da ekledi. Bay Bambıl, söylediklerini kanıtlamak istermiş gibi, yanında getirmiş olduğu birkaç belgeyi de masanın

üzerine yaydı. Sonra kollarını kavuşturarak, Bay Branlo'nun konuşmasını bekledi.

Bay Branlo, kâğıtları inceledikten sonra, üzgün bir tavırla:

“Demek Oliver, tepeden tırnağa kadar kötü bir çocukmuş.” dedi. “Verdiğiniz bilgi için ödül hak ettiniz.”

Bay Branlo, Bay Bambıl'ın söylediklerine inanmıştı, ama yüreği üzüntüyle dolmuştu. Bay Bambıl, cebine beş yüz lirayı indirdikten sonra çekip gitti. Bay Bambıl gittikten sonra, Bay Branlo, kahya kadını çağırmak üzere çingırağı çaldı. Bayan Bedvin gelince:

“Bayan Bedvin, korkarım ki, Oliver, kötü bir çocukmuş.” diyerek söze başladı.

Yaşlı kadın kesin bir tavırla:

“Olamaz, efendim! Buna hiçbir zaman inanmam. Ben çocukları çok iyi tanırım. Oliver’in iyi, kibar bir çocuk olduğuna eminim.” dedi.

Bay Branlo Bayan Bedvin’i susturarak:

“Yeter! Artık o çocuğun adını duymak istemiyorum. Çıkabilirsiniz Bayan Bedvin, unutmayın, bundan sonra, çocuk hakkında bir şey duymak istemiyorum.” dedi.

Bay Branlo’nun evinde o gece herkes üzgündü. Oliver o iyi dostları aklına geldikçe kalbinin kırıldığını hissediyordu. Bay Bambıl’ın kendisi için söylediklerini duysaydı perişan olurdu heralde.

Oliver, Fagin’in evinde, bir hafta süreyle hapis yattı. Her gün Fagin ile çocukların oyunlarını seyrediyor. Fagin’in anlattığı hikayeleri dinliyordu. Fagin kendisinden kaçan

çocuklarla ilgili korkunç hikayeleri ve onları nasıl astırdığını anlattı. Onları nasıl öldürdüğünü ince ayrıntılarıyla belirtti. Oliver'in böyle bir ölümün acılarını çekmek zorunda kalmamasını diledi.

Fagin'in anlattıklarını dinlerken Oliver'in kanı donuyordu sanki. Fagin sonra çıkıp gidiyor, onu bütün gün evde yalnız bırakıyordu.

Zavallı Oliver... kaçmıyorsa da geç saatlere kadar iyi kalpli dostlarını ve onların ne yaptıklarını, kendisini ne kadar kötü bildiklerini düşünüyordu. Çocukcağz gerçekten çok üzgündü.

Soğuk bir kış gecesini, Fagin sırtına paltosunu geçirerek dışarı çıktı. Karanlık pis sokaklardan hızla yürüyerek, kendi evi kadar pis, bir evin kapısını çaldı. Fagin içeri girince Sayks:

“O... Hoş geldin! Ne var ne yok?” dedi.

“Hoş bulduk. Oooo! Nensi de buradaymış.”

Nensi Fagin’e bir iskemle vererek:

“Gel ateşin başına otur!” dedi.

Bir süre üçü birlikte içkilerini yudumladılar.

Sayks, üçüncü bardağı yuvarladıktan sonra:

“Şimdi hazırım. Söyle bakalım Fagin, derdin nedir?” dedi.

Fagin, iskemlesini yanaştırdı. Ellerini oğuşturduktan sonra söze başladı:

“Sizlere Çörtsi’deki evden söz edeceğim.” dedi. “O evdeki gümüşleri, başka hiçbir yerde bulamayız. Onları ne zaman çalacağız? Bu işi tamamlamamız gerekiyor, değil mi Bill?”

Sayks, soğuk bir sesle:

“Bu işi hiçbir zaman yapmayacağız, Fagin!” diye bağırdı.

“Ne demek oluyor bu?” diye bağırdı Fagin.

“Bu işi planladığımız gibi yapmamıza olanak yok!” dedi Sayks. “Tobi Krekit iki haftadan beri oralarda dolaşıyor. Ama uşaklardan hiçbirini elde edemedi.”

“Yani, evdeki, iki uşağın bize yararlı olmayacaklarını mı söylemek istiyorsun Bill?”

“Evet! Fagin iki uşak yirmi yıldan fazla bir süredir evin sahibi olan o yaşlı kadının yanında çalışıyorlar. Elden bin lira bile versen gene de yardım etmezler.”

“Peki, kadın hizmetçileri elde etmenin yolunu denediniz mi?” diye sordu Fagin.

“Onu da denedik Fagin, ama yararı olmadı. Tobi Krekit her zaman en iyi giysilerini giymesine rağmen, hiçbirisinin ilgisini çekmedi.” Dedi Bill.

Sayks, birden odanın içindeki sessizliği bozdu:

“Fagin, hizmetçileri elde edmediğimize göre, bu işi dışardan yaptırabiliriz. Eğer bu işi yaparsam bana beş bin lira fazladan verir misin?”

Fagin, birden canlanır gibi, oldu gözleri parlamaya başladı.

“Veririm, Bill” dedi.

“Öyle ise sen bu işi oldu Bil! Önceki gece Tobi’yle ben tırmanıp, bahçeye girdik. Ev geceleri sıkıca kapanıyor. Ama açabileceğimiz küçük bir pencere var ve buradan ancak bir çocuk geçebilir.

“Oliver, bu iş için biçilmiş kaftan.” dedi Fagin. “Zaten, ekmeğini kazanmasının vakti

geldi de geçiyor bile. Fakat, her dediğini yapması için onu korkutmalısın.”

Sayks:

“Korkutmak mı? Ondan kolay ne var? alnız işe başladıktan sonra en ufak bir şeyden kuşkulanırsam, onu bir daha göremezsin Fagin. Onu bana göndermeden iyice düşün.” dedi.

“Ben her şeyi düşündüm. Oliver, bizden biri olduğunu hissetmeli. Artık kendisinin bir hırsız olduğunu kafasına yerleştirmeliyiz.”

“Oliver için niçin bu kadar sıkıntıya katlanıyorsun?” diye sordu Sayks. “Her gece sokaklarda parklarda uyuyan bir sürü kimsesiz çocuk var. Onlardan istediğini seçebilirsin.”

“Hayır! Hayır Bill. Onların hiçbirinin yararı olmaz.” diye karşılık verdi Fagin. “Hırsız oldukları suratlarından okunuyor. Ama bu

çocuğun yüzü öyle değil. Hem yanımızdan kaçacak olursa, bizi ele verebilir. Ama yanımızda kalır, bizimle beraber çalışacak olursa, nasıl olsa onun için kurtuluş yok demektir.”

“Ne zaman olacak bu iş?” diye sordu Nensi.

Bill Sayks, sert bir sesle:

“Yarıdan sonraki gece. Tobi ile öyle karar vermiştik.”

“iyi. O gece ay olmayacak.”

Anlaşmaya varıldıktan sonra, birer içki içildi. Sonra, Fagin iyi geceler dileyerek, oradan ayrıldı.

Oliver, sabah uyanınca yatağının yanında bir çift ayakkabı görünce, çok şaşırdı. Bunun yakında serbest bırakılacağına bir işaret olduğunu düşündü.

Oliver, heyecanlı bir sesle:

“Hep orada mı kalacağım efendim?” diye sordu.

“Hayır, canım! Korkma Oliver, hem biç de seni kaybetmek istemeyiz. Tekrar buraya döneceksin.”

“Bill’in yanına niçin gideceğini merak ediyorsun, değil mi Oliver?” diye sordu.

“Evet,” dedi Oliver.

“Bunu sana anlatmayacağım. Oraya gidince, Bill sana her şeyi anlatır.”

Karanlık basıncaya kadar bu konu hakkında hiç konuşulmadı. Gün boyunca Fagin, düşünceli bir tavırla odanın içinde bir aşağı bir yukarı gezindi durdu. Fagin, sözlerini bitirdikten sonra sırtarak, dışarı çıktı.

Oliver, birkaç dakika ümitsizce düşüncelere daldı, sonra derin derin içini çekerek Fagin’in

bıraktığı kitabı okumağa başladı. Dizlerinin üstüne çökerek, kendisini koruması için Tanrı'ya yalvardı.

Oliver'in dua ettiğini gören Nensi bembeyaz olmuştu. Kızcağız ellerini yüzüne kapattı. Oliver:

“Nensi! Ne oldu?” diye bağırdı.

“Bir şeyim yok Oliver. Hazır mısın. Seninle Bil'in yanına gideceğiz. iyi ve sessiz olmalısın. Eğer öyle yapmazsan, hem kendine hem de bana zarar vermiş olursun. Acele etmeliyiz, Haydi!”

Nensi, çocuğu elinden tutarak içeri soktu. Merdivenin başında, elinde mumla Bil Sayks göründü.

“Tam zamanında geldin Nensi!” dedi. Sonra Oliver'e dönüp masanın üstünde duran bir

tabancayı alarak büyük bir dikkatle tabancayı doldurdu. işini bitirince:

“Şimdi bu tabanca doldu.” dedi. “Benimle dışarı çıktığında, ben sormadan ağzından bir tek kelime çıkacak olursa, bunu beynine yersin, anlaşıldı mı? Şimdi gelin bakalım, işe başlamadan önce akşam yemeğini yiyelim.”

Şiddetli bir rüzgâr esiyor ve şiddetli bir yağmur yağıyordu. Gece yağın yağmur yollarda su birikintileri oluşturmuştu. Geçtikleri sokaklar sessiz ve bomboştu.

Sayks’la Oliver aceleyle şehrin içinden geçtiler. Köy yollarına vardıklarında gün henüz ağarıyordu. Yakında bir kasabanın ışıklarını görünceye kadar durmadan yürüdüler. Az sonra ıssız bir evin önünde durdular. Ev yıkık dökük perişan bir haldeydi. içeriden bir ışık

görünmüyordu. Sayks, hızla kapının mandalını kaldırdı ve içeri girdiler. içeri girer girmez, kısık bir ses:

“Merhaba!” diye bağırdı.

Sayks, kapıyı kapatırken:

“Bu kadar gürültü yapma Tobi. Haydi bize ışık tut.”

“Barney ışık tut!” diye bağırdı aynı ses. “Duyuyor musun Bil Sayks koridorda ve kendisine yol gösteren yok. Sen ise hâlâ uyuyorsun.”

içerde Tobi Krekit bir divana uzanmış, uzun bir çubuk tütürüyordu.

Tobi Krekit:

“Seni gördüğüme sevindim Bil. Bahsettiğim çocuk bu mu?”

“Evet.” diye cevap verdi Sayks. “Fagin’in oğullarından biri.”

Yemek işi bittikten sonra, iki adam iskemlelerinde uyuklamaya başladılar. Kısa bir süre sonra Oliver de ocağın başındaki iskemlesinde derin bir uykuya daldı. Rüyasında, kendisini karanlık sokaklarda yolunu kaybetmiş, tarlalarda geçirdiği günleri görmüştü. O sahneleri yeniden yaşıyormuş gibi oldu. Birden yerinden sıçradı. Tobi Krekit saatin bir buçuk olduğunu haber veriyordu.

“Tabancalar!. Ya anahtarlar! Hepsi burada mı? Bir şey unutmadık değil mi?” diye sordu. Bil Sayks:

“Her şey tamam Tobi! Şimdi doğruca kasabanın içinden gideceğiz. Sen de Oliver’in öbür elini tut Tobi.”

iki haydut Oliver'i aralarına alarak yola çıktılar. Dışarısı karanlık ve soğuktu. Köprüyü geçerek daha önce gördükleri ışıklara doğru yürüdüler. Çok geçmeden Corts'i'ye vardılar.

Küçük şehrin ıssız caddelerinden telaşla geçtiler. Çeyrek mil kadar ıssız caddelerinden telaşla geçtiler. Çeyrek mil kadar yürüdükten sonra çepeçevre duvarla çevrili bir evin önünde durdular.

Tobi Krekit aceleyle duvarın tepesine tırmandı. "Benim arkamdan çocuk, tırmanacak. Sen onu kaldır ben tutarım." dedi.

Şimdi ilk kez olarak, Oliver, üzüntüden, korkudan şaşkına dönmüş bir durumda, bu yolculuğun hedefinin, cinayet değilse de evi soymak olduğunu anlamıştı. Ellerini kavuşturdu, korkudan kısıp bir çığlık attı. Hiçbir şey

görmüyor, soğuk terler döküyordu. Bacakları çözüldü ve dizlerinin üzerine yığılıverdi.

Sayks, öfkeyle tabancasını çıkardı: “Kalk ayağa!” diye bağırdı. “Kalkmayacak olursan, kafana kurşunu yersin.”

Oliver, yalvarmağa başladı:

“Ne olur bırakın gideyim! Beni bırakın, kaçayım ve tarlalarda öleyim. Bir daha asla Londra’ya dönmem. Ne olur acıyın bana! Yalvarırım hırsızlık yaptırmayın.!”

Sayks, tabancayı Oliver’in başına dayadı. Ama Tobi tabancayı ondan aldı ve eliyle çocuğun ağzını kapadı. Fısıldayarak:

“Sus! burada ateş etme. Ama oğlan tek söz daha söyleyecek olursa kafasını yarıp işini bitiririm. Haydi Bil şu kepengi aç. Sen merak etme, ben çocuğu içeri sokarım.”

Tobi ve Sayks Oliver’i evin arkasına götürdüler. Orada Sayks’ın açabildiği küçük bir pencere vardı. Pencere çok küçüktü ama Oliver kadar bir çocuğun geçmesine elverişliydi. Sayks, parmağıyla kapı yönünü gösterdi:

“Eğer kapıyı açmazsan seni hemen vururum.” dedi. “Haydi git şimdi.”

Oliver öne doğru bir adım atmıştı ki, Sayks, yüksek sesle bağırdı:

“Oliver! Çabuk geri dön!”

Bu haykırıştan korkan Oliver, elinden feneri düşürdü.

Oliver, merdivenin başında iki adam gördü. Birden yanıp sönen bir ışık belirdi, ardından dumanlar çıktı, Oliver arka üstü yere düştü. Çocuk vurulmuştu.

Sayks ve Tobi hemen Oliver'i sarıp sarmaladılar. Hızla yerde sürükleyerek, kaçmaya başladılar. O sırada kuvvetli bir zil sesi duyuldu.

Adamlar bahçe kapısını açıp, tarlaya atlıyorlardı. Yanla- ' nnda köpekleri de vardı.

“Peşimizdeler! at o çocuğu da kaç!” diye Tobi avaz avaz bağıırıyordu.

Tobi, çabucak gözden kayboldu. Sayks da Oliver'in üstüne bir ceket atarak tarlanın öbür ucuna doğru kaçarak ortadan kayboldu.

Büyük evin uşakları, onları tarlaya kadar kovalamışlar, fakat yakalayamamışlardı. Az sonra iki uşak eve döndüler.

Gün ağarırken, hava da soğumuştı. Bardaktan boşanır-casına yağmur yağıyordu. Oliver hâlâ kıpırdamadan o soğuk ve ıslak yerde yatıyordu.

Sonunda Oliver, acıyla inleyerek kendine geldi. Kan içinde kalan sol kolu yana sarkmıştı, kaldıramıyordu. O kadar halsizdi ki, binbir güçlkle doğrulup oturabildi. Acıyla inledi. Soğuktan, bitkinlikten bütün vücudu titreyerek, ayağa kalkmaya çalıştı, fakat tekrar yuvarlandı.

Oliver, orada kalsa ölçeğini biliyordu. Bu korkuyla, ayağa kalkıp yürümeye çalıştı. Oldukça yakında bir ev gözüne çarptı. Haline acıyarak, belki de ona yardım ederlerdi. Eve yaklaşırken, orayı daha önce de görmüş olduğunu hatırladı. Nerede gördüğünü hatırlamaya çalıştı. Dün gece içerdeki çimenlerin üstüne diz çöküp iki hırsızın kendisine acımaları için dua etmişti. Bu ev Sayks'la Tobi Krakit'in girmeyi planladıkları evdi.

Oliver evi tanıyınca, acılarını unutarak kaçmayı düşündü. Fakat ayakta bile

duramıyprdu. Eve gitmekten başka çaresi yoktu. Bahçe kapısını itti, eve giden yolda ilerledi, basamakları çıktı, ve kapıyı hafifçe vurdu. Artık gücü kalmamıştı, kapının önüne yığılıp kaldı.

O sırada hizmetçiler, o geceki yorgunluklarını gidermek için, mutfakta içiyorlardı. Hizmetçi kız da bir çığlık attı. uşaklardan biri:

“Kapı vuruluyor!” dedi. “Biriniz gidip açın.” Kimse yerinden kıpırdamadı.

“Sabahın bu saatinde kapının vurulması oldukça garip. Haydi kapıyı aç, Britilz. Hepimiz yanında olacağız.”

Hep beraber kapıya yürüdüler. Britilz kapıyı açtı. Gördükleri şey merdivenlerin üstüne serilip, kalmış olan zavallı küçük Oliver Twist’ten başkası değildi:

“Bir çocuk!” diye bağırdı. Sonra Oliver’i bir kolundan ve bir bacağından tutup salona çekti. Sonra “işte hırsız burada!” diye yukardaki kata seslendi.

Az sonra merdivenlerin başında, genç bir hanımın tatlı sesi duyuldu:

“Gilz! Ne oluyor. Hırsız mı yakaladınız yoksa?”

“Evet, efendim. Hırsızlardan birini burada yakaladım.” dedi. Gilz.

Çok güzel döşenmiş odada iki kadın kahvaltı ediyorlardı. Siyah giysiler içindeki Gilz de onlara servis yapmaya çalışıyordu. Kadınlardan biri yaşlıydı. Diğeride çok genç, onyediyedi yaşlarındaki mavi gözlü, tatlı biri olan Rez Meyli’ydi.

Yaşlı kadın genç kıza dönmüş:

- Britilz, gideli bir saat kadar oldu değil mi canım diye sordu.

Gilz de bu soruya hemen yanıt ve”rdi:

“Bir saat ve yirmi dakika kadar oluyor, ayrıca Britilz eskiden beri çok yavaş bir çocuktur yanıtı verdi.

Otuz yıldır aynı evde çalışan Britilz’a hâlâ çocuk diyorlardı.

Bu sırada bahçe kapısının önünde bir araba durdu. Şişman bir adam arabadan atlayıp eve koşarak girdi. Odaya girer girmez hanımların elini sıkarken:

“Oh! Sevgili Bayan Meyli! Hayatımda böyle bir şey duymadım. Korkudan olmuşsunuzdur herhalde.” dedi.

Roz:

“Biz iyiyiz, Dr. Lozbern, ama yukarıda zavallı bir adam var. Halam ona bakmanızı istiyor.” diye karşılık verdi.

“Bana yolu gösterir misiniz?” dedi. “Nerede şimdi o? Aşağı inince size gene uğrarım, Bayan Meyli.” diyen doktor, Bay Gilz’in arkasından üst kata çıktı, uzun bir süre yukarda kaldı. Yatak odasının zili durmadan çalıyor, uşaklar bir aşağı bir yukarıya koşuşup duruyorlardı.

Sonunda doktor iki hanımın yanına geldi.
Doktor:

“Hırsızın, durumu pek tehlikeli sayılmaz.” dedi. “Yalnız çok tuhaf bir şey oldu. Siz hiç bu hırsızı gördünüz mü?”

“Hayır görmedim.” dedi, Bayan Meyli. “Roz adamı görmek istedi ama ben izin vermedim.”

Doktor:

“Korkacak bir şey yok! Şimdi sakın ve rahat uyuyor. Ben buradayken ikiniz de gelip onu görmek istemez misiniz?” dedi.

Bayanlar ve doktor çocuğu bir süre seyrettiler. Genç kız yavaşça yatağın başucuna gelerek, Oliver’in saçlarını yüzünden kaldırdı, üzerine doğru eğilince, kızın gözyaşları çocuğun yüzüne düştü. Oliver kıpırdadı ve uykusunda gülümsedi, Roz:

“Bu çocuk bu yaşta hırsız olamaz?” diye bağırdı. “Belki de hiç anne sevgisini ve rahat bir yuvanın sevincini tatmamıştır. Ah! halacığım, ona acıyın! Bu hasta çocuğu hapse götürmelerine izin vermeyin!”-

Yaşlı kadın ağlamakta olan kızını bağrına basarak:

“Sen hiç merak etme sevgili kızım! Onun saçının bir teline zarar vereceğimi düşünebilir misin? Ömrümün sonuna yaklaşıyorum. Benim başkalarına acıdığım kadar Tanrı da bana acısın.”

Aradan saatler geçti. Fakat Oliver hâlâ derin bir uykundaydı. Ona yardım edecek iyilik dolu eller ve sevgi dolu gülüşler de vardı. Oliver huzur ve mutluluk duydu, tam bir rahatlık içinde ölebilirdi. Kısa bir süre sonra Oliver iyileşti. Gösterdikleri sevgi ve iyilik için hanımlara teşekkür edecek gücü kazandı. Bir gün Roz’a:

“Ah sevgili hanımefendi.” dedi. “Sizin için çalışabilecek durumda olsaydım, sizi mutlu etmek için bütün gün hiç durmadan çalışırdım.”

Roz:

“Oliver, yakında yazlığa gidiyoruz. Halam senin de bizimle gelmeni istiyor. Bahçede bize yardım edebilirsin.”

Yazlıkta birlikte çok mutlu günler geçirdiler. Bu Oliver için yepyeni bir hayattı. Bayan Meyli ve Roz’la birlikte yürüyüşlere çıkıyordu. Kitaplardan bahsederken onları can kulağı ile dinliyordu. Akşamları Roz piyano çalarken ve tatlı sesiyle şarkı söylerken onu dinlemeyi de seviyordu. Mutlulukla dolu üç ay geçti. Oliver, gerçekten mutluydu. Kendisine bakan hanımlar çok iyi yürekliydi ve Oliver onları çok seviyordu. ilkbahar çabucak geçmiş yaz gelmişti. Hala yazlıktaydılar. Bir gece Oliver’le iki hanım uzun bir yürüyüşe çıkmışlardı. Hava ılıktı ve parlak bir ay ışığı vardı. Eve dönünce Roz piyanoya oturdu.

Fakat az sonra elleri titremeye başladı. Bayan Meyli:

“Roz neyin var yavrum!” diye bağırdı.

“Bir şeyim yok halacığım, yalnız biraz yorgunum. Şimdi yatarsam yarına bir şeyim kalmaz.”

Sabahleyin, Roz daha da kötüleşmişti. Bayan Meyli, dayanılmaz bir üzüntü içindeydi. Oliver’e bakarak:

“Oliver, hemen Dr. Lozbern’li çağırmalıyız. Ona bir mektup yazdım. Mektubun, tarlalardan gidilirse dört mil uzaktaki en yakın kasabada bulunan hana götürülmesi gerekiyor. Oradan birisi hemen bir ata atlayıp, mektubu Çörtsi’ye götürür. Bu mektubu hana kadar sen götürür müsün?”

Oliver, handan çıkıyordu ki, siyah ceketli uzun boylu bir adama çarptı. Adam gözlerini Oliver'e dikerek birden geri çekildi:

"A!" diye bağırdı. "Vay canına! Bu ne demek oluyor?"

"Özür dilerim, efendim, sizi görmedim."

Adam kocaman kara gözleriyle Oliver'e bakarak:

"Allah kahretsin!" diye seslendi, "Kim derdi ki, tabutundan kalkıp, benim yolumu kesecek?"

Oliver, adamın bakışlarından korkmuştu:

"Affedersiniz, efendim, umarım bir yerinizi acıtmamışımdır." dedi.

"Lanet olsun!" dedi adam. "Kara ölüm canını alsın! Sen ne arıyorsun burada?"

Oliver, bir an adamı deli sandı. Adama baktı ve yardım istemek için hana koştu. O zaman

Oliver, arada geçen süreyi kapatmak için gücünün yettiğince hızla koşmağa başladı.

Oliver, eve geldiğinde olayı unutmuştu. Çünkü Roz Meyli'nin durumu çok kötüydü.

“Söylenmesi çok zor ama, çok az umut var.”
Dedi Doktor.

Birbiri ardından günler geçti. Bir gün Oliver, Roz'un derin bir uykuya daldığını ve uykudan ya uyanıp iyileşeceğini, ya da uyanamayıp, öleceğini öğrendi. Bayan Meyli ile Oliver, konuşmaktan korkarak orada saatlerce oturdular. Sonunda Dr. Lozbern içeri girdi. Yaşlı kadın bağırarak:

“Roz'un durumu nasıl doktor? Ne olur söyleyin, dayanamıyorum. Yoksa benim sevgili kızım öldü m doktor?”

“Hayır! Ölmedi hanımefendi. Daha uzun yıllar hepimizi mutlu edecek, yaşayacak!” dedi doktor.

Roz her gün biraz daha iyileşiyordu, ama uzun süre yeterince güçlenip odasından çıkamadı. Oliver, Roz hastalandığından beri zamanın çoğunu ders çalışmakla geçiriyordu.

Sıcak bir yaz günü Oliver, kitaplarının başına oturmuş ders çalışırken, uyuklamaya başlamıştı. Sanki birden odası değişiverdi, kendisini Fagin’in evinde buldu. O korkunç ihtiyar, her zamanki köşesine oturmuş Oliver’i bir adama göstererek bir şeyler fısıldıyordu. Oliver, Fagin’in şöyle söylediğini duyduğunu sandı:

“Sus! sesini çıkarma. Evet bu çocuk, onu çok iyi biliyorum.”

Öteki adam da sanki şöyle demişti:

“Evet, onu tanıdım.” diyordu.

Oliver, korkuyla kendine gelerek yerinden sıçradı. işte rüyasındaki Fagin pencerede duruyordu. Yanında da hanın önünde karşılaştığı adam vardı. ikisi orada pencerede, burnunun dibindeydi. Bunlar bir anda olmuş ve iki adam gözden kaybolmuştu. Oliver, sesinin tüm gücüyle:

“İmdat, Fagin!” diye bağırmaya başladı.

Gilz eline kocaman bir sopa alarak, Oliver’in yanına geldi.

“Ne oldu Oliver!” diye.,sordu. Oliver, sadece, “Fagin Fagin!” diyebilirdi. “Ne tarafa gitti?”

“Şu tarafa gitti!” diye Oliver bağırırdı. Bay Gilz ve Britilz koşmaya başladılar, Oliver’de arkalarından koşuyordu. Kısa bir yürüyüşe

çıkmiş olan Dr. Lozbern de bu ava katılmıştı. Fakat boşuna koşmuşlardı. iki adamı hiçbir yerde bulamadılar. Hatta ertesi gün Bay Gilz çevrede bulunan bütün hanları dolaşarak soruşturdu. Fakat hiç kimse o iki yabancı hakkında bir şey söyleyemedi. Sonunda doktor Oliver'e korkudan hayal görmüş olabileceğini söyledi. Fakat Oliver hayal görmediğine emindi ama tüm aramalar maalesef sonuçsuz kaldı. Bu ilginç olay da tümüyle anlaşılmaz bir olay halini aldı.

Güçsüzlerevindeki Bay Bambıl iki ay önce evlenmiş ve oranın müdürü olmuştu. Ocağın yanında oturmuş çayını içiyor ve gazetesini okuyordu. O sırada uzun boylu bir adam kendisini görmeye geldi. Bu Oliver'in handa

gördüğü, sonra da Fagin'le birlikte penceresine gelen adamdan başkası değildi. Adam:

“Sanırım siz güçsüzlerevinin memurusunuz değil mi?”

Bay Bambıl, gururla:

“Hayır delikanlı, güçsüzlerevinin müdürüyüm.” dedi.

“Sizden bazı bilgiler istiyorum. Karşılığını da alacaksınız. Başlangıç için şunu alın bakalım.”

Adam böyle söyledikten sonra masanın üzerine birkaç altın lira bıraktı. Bay Bambıl, hemen parayı alıp, yeleşinin cebine indirdi. Adam konuşmasına devam etti:

“Bay Bambıl şimdi bir şeyi anımsamağa çalışın. Şöyle on iki yıl geriye gidin.”

“Bayağı uzun bir süre bu!” dedi Bay Bambıl.

Yabancı:

“O kiş sizin güçsüzlerevinde bir erkek çocuk doğmuştu. Sonra bir tabutçunun yanına ıarak verilmiş, oradan da Londra’ya kaçmıştı.”

“Evet! hatırladım!” dedi şakınlıkla Bay Bambil. “Oliver Twist’i soruyorsunuz.

“Öğrenmek istediğim, çocuk değil, Oliver’in annesine bakan o yaşlı kadın nerede şimdi?”

“O kadın geçen gün öldü.”

Yabancı tam gitmek için hazırlanıyordu ki, Bay Bambil onu durdurdu:

“Bir dakika bekle! O yaşlı kadın ölürken, yanında bir arkadaşı vardı. Güçsüzlerevinden bir başka kadın. Ancak benim yardımımla yarın bulabilirsiniz onu.”

Yabancı bir kâğıt alıp üstüne adresini yazarak:

“Yarın akşam saat dokuzda. Onu gizlice bu adrese getirin.”

Adam gider gitmez, Bay Bambıl, kağıda baktı. Adresin üzerinde isim olmadığını gördü. Kalkıp, hemen adamın peşinden koştu. Bambıl, adama yetişip kolundan tuttu:

“Bayım, sizi ne isimle arayacağım?” dedi.

Adam:

“Monksi!” diyerek, hızlı yürüyüp gitti.

Sıcak bir yaz akşamıydı. Bay ve Bayan Bambıl şehrin ana caddesini geçerek, nehir kıyısına doğru yollandılar. Bay Bambıl elindeki kağıda bakarak:

“Adres buralarda bir yerde olmalı.” dedi.

Yukardan bir ses geldi:

“Hey merhaba! İkiniz de içeri gelin!”

“Evet. Bay Bambıl’ın söylediğine göre, ihtiyar bir kadının öldüğü gece onun yanındaymışsın. Kadın sana gizli bir şey söylemişti. Siz ne diyorsunuz?”

Yaşlı kadın:

“Önce fiyat konusunda.” dedi. “Sence bunun değeri nedir?”

“Hiçbir değeri olmayabilir, ya da yirmi altın edebilir.” dedi Monks. “Önce bir dinleyelim, bakalım.”

“Şunu yirmi beş altın yap da, anlaşalım.” dedi. Bay Bambıl. “Parayı verdikten sonra kadın konuşur. Ya dediğimi kabul eder ya da bu işten vazgeçersiniz.”

Monks yirmi beş altını sayarak, Bay Bambıl’a verirken:

“Şimdi öykünüzü dinleyelim, bakalım.” dedi.

Yaşlı kadın anlatmaya başladı:

“ihtiyar Sally ölürken, onunla ben yalnızdık. Ölürken bana genç bir kızdan söz etti... Yani birkaç yıl önce dünyaya bir çocuk getiren genç bir kızdan. Bu çocuk Bay Bambıl’ın Oliver Twist adını verdiği çocukmuş. ihtiyar Sally bu genç annenin ölmeden önce kendisine bir şey verdiğini söyledi. Genç kadın ölürken, o verdiği şeyi, çocuğuna vermesi için Sally’e yalvarmış. Onu kendine saklamış. Çocuğa vermemiş. Çocuk güçsüzlerevinden ayrılınca onu, bana sattı.”

“Nerede o şimdi?” diye bağırdı Monks.

“Burada.” dedi kadın. Sonra masanın üstüne küçük bir torba fırlattı. Torbanın içinden iki saç teli bulunan küçük altın bir madalyon, düz altın bir nikah yüzüğü çıkmıştı.

Yaşlı kadın yüzüğün içinde, “Agnes” yazılı olduğunu ve bu adın çocuğun annesine ait olduğunu söyledi.

Bir sessizlik oldu. Bay Bambıl, onları konuşurken, hep sessizce dinlemişti. Monks’a dönerek; sordu:

“Onunla ne yapmayı düşünüyorsunuz? Bana karşı kullanmayı mı?”

“Yoo! Bay Bambıl hiçbir zaman.” dedi. Monks “Şimdi benimle gel onları ne yapacağımı sana göstereyim.

Adam oradakileri evden dışarı çıkarıp, nehre götürdü. Yağmur yağıyor, nehir hızla akıyordu. Monks, torbayı hızla nehre fırlattıktan sonra, Bay ve Bayan Bambıl’a döndü:

“İşte size öykünün sonu. Bundan sonra siz ikiniz dilinizi tutacaksınız, tamam mı?”

“Bize güvenebilirsiniz.” dedi Bay Bambıl.

Monks, gülerek:

“Bunu duyduğuma, sevindim. Ayrıca bundan sonra, karşılaşacak olursak, birbirimizi tanımamıza gerek yok.” dedi. Bay ve Bayan Bambıl, sessizce aşağı indiler.

Ertesi akşamı Bil Sayks, ceketini örtünmüş, yatağının üstüne uzanmıştı. Birkaç haftadan beri hastaydı. Genç kadın öylesine renksiz ve ince görünüyordu ki, onun Nensi olduğunu anlamak gerçekten güçtü.

“Saat yediyi geçiyor.” dedi Nensi.” Bu akşam kendini nasıl hissediyorsun Bill?”

“Çok güçsüzüm.” dedi Bil Sayks.

O sırada kapı açıldı ve Fagin içeri girdi. Arkasından Dovkinz’le Çarli Beyts içeri girdiler. Ellerinde bir kutu vardı. Sayks, onlara bakarak:

“Hangi rüzgâr attı sizleri buraya?” diye sordu.

Fagin:

“Hiç kötü bir rüzgâr değil! Çünkü kötü rüzgârlar kimseye bir şey getirmez, halbuki ben sana iyi bir şey getirdim. Dovkinz, kutuyu aç da, getirdiğimiz şeyleri Bil’e ver.”

Dovkinz kutuyu açtı, ve Çarli Beyts kutunun içindekileri masanın üzerine yerleştirirken, bir sürü süslü laf söyledi:

“Bak Bil, nefis bir parça et.” dedi. “iyi cins çay, en iyisinden şeker. Yanında taze bir somun ekmek, peynir, güzel bir şişe içki. Hem de en iyisinden. Al şunu iç Bil.”

“Oliver, Bayan Meyli’yle halasının yanında kalıyor.” dedi. “Şu anda yazlıktan Londra’ya geldiler ve Hayd Park’a yakın bir otelde

kalıyorlar. Oliver’i geri getirmek için bir girişim yapacağız. Tabii Nensi bize yardım edecek.”

Sayks:

“Fagin, şu anda bana para gerekli.” diye bağırdı. “Nensi, sen Fagin’le beraber onun evine gider parayı getirirsin.”

“Benim param yok ki,” diye bağırdı Fagin.

“Evde çuvalarla vardır, Fagin. Onu bunu anlamam bana bu akşam para gerekli. Parayı getirmesi için Nensi’yi götür.”

Fagin, mumu alıp, kapıya gitti. Siyah ceketli bir adam rada duruyordu. Bu Monks’du. Nensi’yi görünce, geriye çekilmişti. Fagin çekinmemesi gerektiğini söyleyince, beraberce içeri girdiler. Monks:

“Yeni haberler var mı?” diye sordu.

“Hem de harika haberler var.” dedi Fagin.

Monks gülümseyerek:

“Seninle yalnız konuşmalıyım.” diyerek Fagin’i öbür odaya götürdü. Nensi hemen ayakkabılarını çıkarıp, peşlerinden gitti ve sessizce kapıya yaklaştı. Söylediklerinin hepsini dinledi.

On beş dakika sonra Nensi yine odaya dönmüştü. Monks merdivenlerden inip caddeye çıkmıştı. Fagin parayı kıza verdikten sonra, birbirlerine iyi geceler dileyip ayrıldılar.

Ertesi gün Bil Sayks biraz daha iyileşmişti.

Saat onu çalarken Nensi Hayd Park yakınındaki otelin holünden içeri girdi. Otelin adamlarından biri:

“Bayan burada ne arıyorsunuz?” diye sordu.

“Bayan Meyli’yi görmek istiyorum.”

“Kimin aradığını söyleyeceğim?”

“isim vermeye gerek yok. Ben hanım görmek istiyorum.”

Adam, sertçe Nensi’ye çıkıp gitmesini söyleyince, Nensi:

“Beni ancak buradan sürükleyerek çıkarırsınız.” dedi. Bir başka uşak ona acıyarak, kendisini Bayan Meyli’ye götürceğini söyledi. Küçük bir odaya girdiler, Roz Meyli oradaydı. Roz tatlı bir sesle:

“Roz Meyli, benim. Neden geldiğinizi söyleyin bana.”

Nensi hüngür hüngür ağlamaya başladı:

“Ah! Hanımefendi! dünyada sizin gibi insanlar çok olsaydı, benim gibiler daha az olurdu!. O gece Bay Branlo’nun evinden çıktığı zaman Oliver’i Fagin’in evine götüren kız benim.”

“Siz ha!”

“Evet, hanımefendi, o korkunç yaratık bendim. Dünyaya geldiğim ilk andan bu yana doğru dürüst bir yaşam tanımadım ben.”

“Size çok acıyorum, inanın.”

“Bana acımakta haklısınız, çünkü öyle adamların yanından geliyorum ki, eğer benim burada olduğumu bilseler, beni mutlaka öldürürlerdi. Ben de duyduklarımı size söylemek için kaçtım. Monks adında biri tanıyor musunuz?”

“Hayır tanımıyorum.”

“Ama o sizi tanıyor, hem burada olduğunuzu da biliyor. Yerinizi ben de onlardan öğrendim. Dün gece onun Fagin’le konuştuğunu duydum. Oliver’in burada olduğunu biliyorlar ve onu tekrar yakalamayı planlıyorlar.”

“Peki ama neden?”

“Ben de bilmiyorum. Fakat Monks, Fagin’in Oliver’e gene hırsızlık yaptırmasını ve sonra da birini öldürtmesini istiyor. Böylece çocuk hayatını kaybedecek. Monks’un şöyle dediğini duydum. “Bu benim küçük kardeşimin sonu olacak.”

“Gitmeyin burada kalın! Neden polise haber vermiyorsunuz?”

“O hırsızların arasında sevdiğim biri var. Onu bırakmam.”

“Peki ama ben şimdi ne yapabilirim?”

“iyi bir beyefendiye anlatmalısınız. Oliver mutlaka kurtarılmalı.”

“Peki ben sizi nasıl bulacağım?”

“Sağ olursam, her pazar gecesi saat on birden on ikiyi vuruncaya kadar Londra köprüsü

altında buluşacağız. Hoşçakalın hanımefendi.”
diyen Nensi arkasını döndü; derin bir üzüntü
içinde çıktı.

Oliver, Bay Branlo’yu görmeye gidip
gidemeyeceklerini sordu. Oliver, Bay Branlo’nun
ne kadar iyi bir insan olduğunu daha önce Roz’a
anlatmıştı. Roz, Bay Branlo’ya giderek Nensi’nin
anlattığı sırrı ona anlatmaya karar verdi. Roz az
sonra uşağın arkasında üst kattaki odaya çıktı.
Orada kibar görünümlü yaşlı bir beyefendiyle
karşılaştı. Bay Branlo’nun yanında pek kibar
görünmeyen bir başka beyefendi daha vardı.
Roz beylerin her ikisine bakarak:

“Bay Branlo ile görüşüyorum, değil mi?”
dedi.

Kibar yaşlı bey:

“Evet. Adım Branlo’dur. Bu da dostum Bay GrimvigBirk dakika yalnız kalabilir miyiz acaba?”

Roz, Oliver’in Bay Grimvig’le ilgili sözlerini hatırlayarak:

“Beyefendinin dışarı çıkmasına gerek yok.” dedi. “Zaten sizinle konuşmak istediğim konuyu beyefendinin bildiğini sanıyorum. Bir zamanlar bir arkadaşıma büyük bir iyilikte bulunmuşsunuz. Eminim ki ondan haber almak sizi ilgilendirecektir. Arkadaşımın adı Oliver Twist’tir.”

Bu sözler zerine Bay Grimvig o kadar şaşırmıştı ki.

Roz, Oliver’in başına gelenleri bir bir anlattı. Oliver’in son aylardaki tek üzüntüsünün sevgili

dostu Bay Branlo'yu görememek olduğunu da söyledi.

Bay Branlo:

“Tanrıya şükürler olsun! Bu benim için büyük bir mutluluk. Ama Bayan Meyli, onun şimdi nerede olduğunu söylemediniz. Neden onu getirmediğiniz?”

“Kapının önündeki arabada bekliyor.” dedi Roz.

“Kapıda mı?” diye bağırarak Bay Branlo odadan dışarı fırladı.

Az sonra Bay Branlo Oliver'le birlikte içeri girdi. Bayan Bedvin gelir gelmez, Oliver kadının kollarına atıldı. Bayan Bedvin:

“Benim sevgili oğlum gelmiş!” diye bağıırıyordu. “Bir gün geri geleceğini biliyordum.

Bunca zaman nerelerdeydin? Çok iyi görünüyorsun oğlum.”

Oliver’le yaşlı kadın konuşup, gülüşürken Bay Branlo Roz’u başka bir odaya götürmüştü. Orada Nensi’nin Roz’a yaptığı ziyareti öğrendi. Bay Branlo:

“Monks, denen o adamı bulmadıkça hiçbir zaman bu işi çözemeyiz.” dedi.

Roz:

Pazar gecesi idi. Yakınlardaki bir kilisenin çan saati çalıyordu. Sayks’la Fagin konuşurlarken, dinlemek için sustular. Nensi de başını kaldırıp dinledi. Onbirdi. Sayks:

“Geceyansına bir saat var. Hava da karanlık, tam iş görülecek gece.”

Nensi sonra kapının önüne oturdu.

“Sadece bir saat için bırak.”

Sayks, Nensi'yi kollarından yakalayarak:

“Çabuk kalk ayağa!” diye bağırdı.

“Gitmeme izin verinceye kadar kalkmayacağım.”

Sayks onu çekerek ayaklarının üstüne kaldırdı ve bir koltuğa fırlattı. Nensi saat onikiyi vurana kadar durmadan, ağladı. Sonunda susup, eski haline döndü. Sayks, Fagin'e:

Fagin tam kapıdan dışarı çıkmak üzereyken Nensi'ye:

“Sayks'tan intikamını almak istediğin zaman gel, ben sana yardım ederim.” dedi.

Gene bir Pazar gecesi Londra Köprüsü'ne çıktığında, kilise saat on biri vuruyordu. Çarli Beyts de onu bir gölge gibi izliyordu. Az sonra köprü'nün üstünde biri genç bir hanım ve diğeri yaşlı bir bey belirdi.

“Geçen pazar niçin gelmediniz?” diye sordu Bay Branlo.

“Beni bırakmadılar. Genç bayana anlattığım adam bırakmadı.”

“Şimdi beni dinleyin. Bayan Meyli bana olanları anlattı. Öncelikle Monks adlı adamın sırrını ortaya çıkarmamız gerekiyor. Sonra Fagin hapsedilmeli.”

“Bunu yapamam! O bir şeytandır, ama bunu asla yapamam.”

“Niçin yapamazsınız, söyleyin.” dedi Bay Branlo.

“Polis Fagin’i götürürse Bil Sayks’ı da götürür. Oysa ben onu seviyorum.”

“Pekala Fagin’e bir şey yapmayız. Yalnız siz Monks hakkında bildiklerinizi anlatın.”

“Yanılmıyorsam, genç biriydi. Yirmi sekiz yaşlarında. iri yapılı değil. Gözleri çukura gömülüdür. Her zaman siyahlar giyiniyor. Boynunda bir...”

“Yanık gibi geniş kırmızı bir iz mi var yoksa?”
diye bağırdı yaşlı bey.

“Onu tanıyor musunuz yoksa?”

“Galiba tanıyorum. Fakat aynı insan olmayabilir.” Bay Branlo kendi kendine, “O olmalı! Mutlaka o olmalı.” diyordu. Nensi’ye biraz para vermek için elini uzattı. Fakat Nen-si bu iş para için yapmadığını söyleyerek, parayı almadı. Sonra, genç bayanla, yaşlı beye, “iyi geceler!” dileyerek, onlardan ayrıldı. Roz’la Bay Branlo, yavaş yavaş köprünün merdivenlerini çıktılar. Çarli Beyts gölgeliklerde görünmez

olmuştı. Bacaklarının tüm gücüyle Fagin'in evine doğru koşuyordu.

Güneşin doğmasına aşağı yukarı iki saat kalmıştı. Fagin eski yırtık bir battaniyeye sarınmış odasında oturuyordu... Sokakta bir ayak sesi duyuncaya kadar hareketsiz kıpırdamadan oturdu. Bil Sayks'la birlikte tekrar odasına döndü. Sayks, koltuğunun altındaki kutuyu masaya bırakırken:

"İşte! Al bunu. Alıncaya kadar az sıkıntı çekmedim. Polis Dovkinz'i yakaladı. Ben de zor kurtuldum."

Fagin gözlerini Sayks'a dikmiş öyle oturuyordu. Sayks:

"Ne oluyor gene." diye bağırdı. "Neden bana öyle bakıyorsun?"

Fagin, boğuk bir sesle:

“Bil, sana söyleyeceğim bir şey var.”

“Haydi çabuk söyle, yoksa Nensi kaybolduğumu sanacak.”

“Kayboldun mu sanır?” diye bağırdı Fagin.
“Merak etme o çoktan kaybolmana karar vermiştir.”

Sayks, şaşkınlıkla Fagin’in gırtlığına sarıldı.

“Doğru dürüst konuşacak mısın sen? Ne söyleyeceksen açık açık söyle.”

Fagin, sert sert Bil’e baktı. Sonra uyuyan çocuğa dönerek onu uyandırdı.

“Zavallı Çarli. Yorulmuş, onu bu kadar uzun süre gözlemekte yorgun düşmüş, onu gözlemekten Bil, anlıyor musun onu gözlemekten.”

Çarli Beyts oturmuş gözlerini oğuşturuyordu. Fagin, Sayks’ı göstererek:

“Çarli daha önce bana söylediklerini bir kez daha anlat, anlat ki, o da duysun.” dedi.

“Nensi Londra Köprüsü’nde iki kişiyle buluştun, ha!”

“Evet.”

“Biri beyefendi, biri de genç bir hanımefendi. Sanki onları daha önce görmüş gibiydi, değil mi? Nensi’ye Monks’u sordular. Nensi onlara her şeyi anlattı değil mi?” Fagin, öfkeden deliye dönmüştü. Çarli Beyts:

Bir silkinişte, Fagin’in elinden kurtulan Bil, korkunç bir öfkeyle fırlayıp, odadan çıktı. Sayks, sessiz caddelerden evine doğru koşmaya başladı. Bil eve gelince, odasına girdi, kapıyı kapatıp, arkasına ağır bir masa dayadı.

Nensi uyuyordu. Sayks:

“Nensi çabuk kalk.” diye bağırdı.

Dönüşünden memnun olan Nensi:

“Bil sen misin? Bil neden öyle bakıyorsun bana?”

Sayks, birkaç saniye bir şey demeden kıza baktı. Sonra saçlarından yakalayarak, odanın ortasına çekti, o ağır eliyle ağzını kapadı. Nensi:

“Bil! Bil! Bağırmayacağını, suçumu söyle, ne yaptım ben?”

“Ne yaptığını sen daha iyi bilirsin, şeytan! Bu gece seni izlediler. Londra Köprüsü’nde birileriyle buluştuğunu, neleri söylediğini duydular.”

“Tanrı aşkına beni kurtar Bil! Biliyorum, beni öldürmeye yüreğin dayanmaz. Senin için yaptıklarımı düşün! Sana her zaman dürst ve iyi davrandım. O beyefendiyle o hanım bize yardım edecekler. Gel ikimiz buradan kaçalım, yeni bir

hayata başlayalım. Yeni bir yaşama başlamak için geç kalmış sayılmayız.”

Sayks tabancasına sarıldı. Ateş ederse duyulacağını düşündü ve tetiği çekmekten vazgeçti. Tabancaya sıkı sıkı sarıldı ve olanca gücüyle Nensi'nin yüzüne iki defa indirdi.

Genç kadın sendeledi, yıkıldı. Alnından açılan derin yarıktaki oluk gibi kan akmağa başlamıştı. Nensi güçlükle dizlerinin üstünde doğrularak nefes gibi bir dua ile Tanrı'ya yalvarıp af diledi. Bu korkunç bir görünümdü. Sayks geri çekilip duvara yaslanmıştı. O manzarayı görmemek için elini gözlerine siper ederek, yakaladığı ağır bir sopayla Nensi'yi yere serdi.

Sayks, yıkanmış, giysilerini oğuşturarak temizlenmeğe çalışmıştı, fakat bir türlü

çıkaramadığı lekeler vardı, üstünde. Onun için kan lekeli parçaları kesip yaktı. Yerler kana bulanmıştı. Köpeğin ayakları bile kan içindeydi.

Köpeği kucağına aldı. Kapıyı kilitleyip, anahtarı aldı ve evden uzaklaştı.

Londra'dan uzaklaşınca kadar hızlı

a yürüdü. ilk gece yoldaki bir tarlada uyudu. Ertesi sabah ve öğle çabucak geçmiş, akşam olmuştu. Sayks, yönünü kuzeye çevirerek yürümeğe devam etti. Gece saat dokuz olmuştu. Sayks yorgunluktan bitmiş, köpek yürüyemez hale gelmişti. Bir köye vardılar. Bir handa ışık gören Sayks içeri girdi. Handa birkaç çiftçiden başka kimseler yoktu. Sayks güzelce karnını doyurduktan sonra, uykuya dalmaya hazırlanıyordu ki, içeriye sandığıyla bir satıcı girdi. Adamlardan biri:

“Hey! Sandığını aç da içinde neler var bir görelim.” dedi.

“Bu sefer, çok yararlı bir şey var. Her çeşit lekeyi çıkartan şahane bir şey. Yalnızca lekeyi bununla oğuşturmanız yeterli. Tanesi bir liraya. Şarap, meyve, çay, su, boya, ya da kan, her çeşit lekeyi çıkartır. Bakın şu bayın şapkasında bir leke var, onu hemen çıkartacağım.”

“Hayır!” dedi Sayks. “Ver onu bana!”

Adam umursamazlıkla konuşmasını sürdürüyordu.

“Şimdi şapkayı tertemiz edeceğim, efendim. Evet baylar şapkanın üstündeki koyu renk lekeyi görüyorsunuz. Şimdi o ister şarap, meyve, çay, kan...”

Adam daha fazla bir şey söyleyemedi. Sayks bir küfür savurarak masayı devirdi, şapkayı

adamın elinden kaparak handan dışarı fırladı. Sokakta kalakalmıştı. Nereye gideceğini ne yapacağını bilmiyordu. Sonunda kasabadan çıkıp yürümeğe başladı. Büyük bir korku duymağa başlamıştı. Yolda gördüğü her şey, ağaç, gölge, her şey ona bir hayalet ya da bir ceset gibi görünüyordu. Sanki her yerde kan görüyordu... Sonra, Nensi'nin kendisini izlediğini sandı. Dönüp ardına baktı, gölgelerin arasından onu kendine bakan gözlerini görüyormuş gibi oldu. "Bu böyle sürüp gitmez." diye düşündü, Sayks. "Tarlalarda bir gece daha geçiremem. Londra'ya döneceğim. Belki orada konuşacak birini bulurum. Polis de benim Londra'da kalacağımı düşünmez. Orada bir hafta saklanır, sonra da Fransa'ya geçerim. Fagin, bana yardım eder."

Sessiz yolları geçerek dönüş yolculuğuna başladı. Değişik yollardan geçerek, kente geceleyin girmeğe karar verdi. Fakat köpeği ne yapacaktı? Polis, köpeğin onunla birlikte dolaştığını tahmin edebilirdi. Sayks köpeği bırakmayı düşündü. Sonra, köpeği boğmağa karar verdi. Sayks bir su birikintisinin yanında durup, köpeği çağırđı. Hayvan, önce yaklaştı, sonra havlayarak geri çekildi. Sayks:

“Gel buraya.” diye bağırdı. Köpek adama doğru ilerledi, durdu, geriledi.

Sonra bacaklarının olanca gücüyle koşmaya başladı. Sayks arkasından seslendi, sonra oturup köpeğin dönmesini bekledi. Ama ortalıkta köpek filan görünmedi. Sonunda

Sayks yolculuğunu yalnız başına sürdürmek zorunda kaldı.

Alacakaranlığın iyice bastırıldığı bir sırada Bay Branlo kendi evinin önünde, kiralık bir arabadan indi ve yavaşça kapıyı çaldı. Kapı açıldığında arabanın içinden, güçlü kuvvetli bir adam çıkıp araba basamaklarının bir tarafında durdu. Yine arabadan inen ikinci şahıs da merdivenin diğer yanına geçti. Bay Branlo'un bir işareti üzerine bu iki adam arabadaki üçüncü şahsı apar topar arabadan indirdiler. Aralarına alarak ite kaka eve soktular.

Bu adam Monks'du.

Konuşmadan merdivenlerden yukarı çıkmaya başladılar, önde giden Bay Brownlow onları arka odalardan birine götürdü. Bu odanın

kapısına gelince, istemeyerek merdivenleri çıkan Monks durdu. İki adam, ne yapalım der gibi Bay Brownlow'a baktılar.

“Emirlere itaat etmezse neler olacağını biliyor.” dedi Bay Brownlow.

“İtaat etmezse, parmağını kaldır bile dense, kaldırmayacak olursa sürükleyerek sokağa çıkarır, polis çağırıp benim adıma sahtekar diye teslim edersiniz.”

“Benim hakkımda böyle konuşmaya nasıl cesaret edebilirsiniz?”

“Beni böyle bir şey yapmaya mecbur ederseniz.” dedi Bay Brownlow.

“Bu evden çıkmayı deneyecek kadar deli değilsiniz herhalde? Bırakın kendi haline. Tamam. İsterseniz buyurun gidin, serbestsiniz, biz de arkanızdan gelebiliriz. Ama bütün kutsal

bildiğim şeylerin üstüne yemin ederim ki, ayağınızı sokağa atar atmaz, hırsızlık ve sahtekarlık yüzünden sizi yakalattırırım. Kararım karar. Siz de aynı şekilde kararlıysanız, siz bilirsiniz.”

“Hangi hakla beni sokağın ortasından kaçırarak, bu köpekler vasıtasıyla buraya getirebilirsiniz?” diye sordu Monks yanında duran adamlara bir bir bakarak.

“Benim emrim ve iznimle.” dedi Bay Brownlow. “Bu adamları da para ile tuttum. Özgürlüğünüzden mahrum edildiğinizden şikayet ediyorsanız, gelirken hem fırsat vardı elinizde hem güç vardı, ama sakın durmayı tercih ettiniz, yine söylüyorum, isterseniz kanuna baş vurun. Ben de vururum; ama artık geri dönemeyecek kadar ilerlediğinizde, bana

merhametli olmam için yalvarmayın, o zaman kudret başkalarının ellerine geçmiş olacaktır. Yanıma gelerek demeyin bana, kendi kendinize açtığınız kuyuya siz attınız diye.”

Monks bozulmuştu, üstelik korkuyordu da. Durakladı.

“Hemen verin kararınızı.” dedi Bay Brownlow, rahat ve kesin bir tavırla. “Sizi kanuna havale etmemi istiyorsanız ve ilerisini tüyler ürpertici bir şekilde korkunç olarak gördüğüm cezaya sürüklememi istiyorsanız başka. Yok, kıydığınız kimselerin ve benim merhametime sığınmak ister de, bir tek söz daha söylemeden şu iskemleye oturursanız başka türlü olur. Su iskemle sizi iki gündür bekliyor.”

Monks tuhaf homurtular çıkarıyordu ağzından, ama hala şüpheliydi.

“Çabuk olun.” dedi Bay Brownlow.
“Ağzınızdan tek bir söz çıkarsa bu fırsatı sonsuza kadar kaçırmış olursun.”

Adam hala düşünmeye devam ediyordu.

“Tartışmak istemiyorum.” dedi Bay Brownlow

“Başkalarının menfaatlerini koruduğum için, tartışmaya hakkım da yok.”

“Bunun.” diye sordu Monks kekeleyerek.
“Bunun bir orta yolu yok mu?”

“Hiç bir yolu yok.”

Monks ihtiyar beye bakıyordu, gözleri endişe içindeydi, ama ihtiyar beyde ciddiyet ve kararsızlıktan başka bir şey görmediği için, odaya girdi ve omuz silkerek oturdu.

“Dış kapıyı kapayın.” dedi Bay Brownlow emrindekilere:

“Zili çalınca gelirsiniz?”

Adamlar çıktılar, şimdi ikisi yalnız kalmıştı.

Monks şapkasını ve paltosunu atarak, “Babamın en eski arkadaşından böyle bir uygulama göreceğimi hiç ummazdım, efendim!” diye söylendi.

“Babanın en eski dostu olduğum için sana yine iyi davranıyorum! Babanla ben o mutlu gençlik yıllarının bütün ümit ve düşlerini paylaşmıştık. Gencecik yaşında hayata veda eden, beni yapayalnız bırakıp giden o güzel kadın babanın kız kardeşiydi. Bir sabah benim karım olacaktı fakat maalesef öyle olmadı. Babanla beraber onun ölüm döşeğinin baş ucunda dize geldik. O sabah yanan yüreğim,

babanın çektiği bütün acılar, dertler, yanlışlar boyunca ona bağlı kaldı. Ölümüne kadar. Kalbim hala bu anılarla dolu olduğu için; seni görmek bile bana babanı anımsattığı için... Evet Edward Leeford, işte bütün bu nedenlerden dolayı, şimdi bile bu adı taşımaya layık olmadığını gördükçe senin adına utanıyorum.”

“Adımın bununla ne ilgisi var? Bana ne?” diye sordu.

“Hiç.” dedi Bay Brownlow.

“Fakat bu onun ismiydi, aradan bu kadar zaman geçtikten sonra bile o adı duymak yaşlı kalbimi o eski günler gibi heyecanlandırıyor. Onu, o adı değiştirdiğinize çok ama çok sevindim.”

“İyi, ama benden ne istiyorsunuz kuzum?”

“Bir erkek kardeşiniz var!” dedi Bay Brownlow, kendine gelerek.

Bay Branlo, “Bir kardeş! Yolda arkanızdan gelerek size kardeşiniz diye fısıldayışım bile yetmişti şaşkınlık ve korku içinde buraya gelmenize.” diye ısrar etti.

“Kardeşim filan yok benim.” dedi Monks.

“Tek çocuk olduğumu biliyorsunuz. Neden kardeşlerden bahsediyorsunuz? Siz de biliyorsunuz olmadığını.”

Bay Branlo, “Benim bazı bildiklerim var ki, sen bilemeyebilirsin. Onun için kulağını aç iyi dinle! Baban daha çocuk denecek yaştaiken, ailesi tarafından, tutkuların en ucuzu, yani para ve yer tutkusuyula oldukça mutsuz bir evlilik yapmıştı. Bu mutsuz birleşmenin tek meyvesi

sen oldun. Ama senin o babanın çocuğu olduğuna inanmak çok zor!

Monks alaycı bir gülüş ile “Hakarete uğramaktan hoşlanmam. Babamın tek çocuğu olduğumu biliyorsun.”

“Ayrıca” diye devam etti ihtiyar bey “Bu uygunsuz birleşmenin nasıl bir işkence, nasıl uzayıp giden bir acı ve mutsuzluk olduğunu da biliyorum. Bu dünya her ikisine de zindan olmuştu. Evliliği, yorgunluk ve bıkkınlık içinde bir zincir gibi sürükleyip gidiyorlardı. Birbirlerine hissettikleri soğukluk zaman zaman acı sözlere yer verdi. İlgisizlik zamanla nefrete, nefret de bir tiksinti olup çıktı. Sonunda buna dayanamayıp ayrı yaşamaya başladılar. Ama zincirin birer parçası ikisinin de üzerinde kalmıştı. Bunları ancak ölüm çözebilirdi. İkisi de yeni çevreler

edinip, neşeli görünmeye çalışarak bu zincirleri gizlemeye çalıştı. Annen bunu çok daha iyi başardı. Babanla evli olduğunu unuttu. Bu zincir babanın ruhunu yıllarca kemirdi durdu.”

“Ayrı yaşıyorlardı, sonra?” dedi Monks.

“Ayrııldıktan bayağı bir süre sonra.” dedi Bay Brownlow.

“Anneniz de yabancı memleketlerde, zevke sefaya dalarak kendinden on yaş küçük olan kocasını unutup gitmişti. Geleceği tamamen yıkılmış olan genç adam ise İngiltere’de kalmış ve kendine yeni dostlar edinmişti. Hiç olmazsa bunu biliyorsun ya!”

“Bilmiyorum.” dedi Monks gözlerini öte yana çevirip, her şeyi inkar etmeye karar vermiş bir adam edasıyla ayaklarını yere vurarak.

“Kesinlikle hiç bir şey bilmiyorum.”

“Hareketleriniz olsun, tavrınız olsun, bunu hiç bir zaman unutmadığınızı ve bir an için zihninizden çıkarmadığınızı belli ediyor.” dedi Bay Brownlow.

“On beş yıl önceyi konuşuyorum şu anda. Sen on bir yaşından fazla değildin. Babansa otuz bir. Babanın yeni edindiği dostları emekli bir deniz subayı ile onun iki çocuğuydu. Subayın karısı bir süre önce ölmüştü. Dünyaya getirdiği bir çok çocuktan da sadece ikisi hayatta kalmıştı. Bunların ikisi de kızdı. Bunlardan bir tanesi on dokuz yaşlarında bir genç kız diğeri de iki üç yaşlarında bir bebektir.”

“Bunlardan bana ne?” dedi Monks.

Bay Brownlow soruyu duymamış gibi sözüne devam etti. “Kasabada bir yerde oturuyorlardı, babanız da başıboş geçirdiği

hayattan sonra oraya yerleşmişti. Tanışıklık, samimiyet, dostluk birbirini izledi. Babanız çok az kimsede bulunur özelliklere sahipti. Kız kardeşinin ruhu ve huyu vardı onda. Yaşlı subay onu tanıdıkça daha çok sevmeye başladı. Keşke o kadarla kalsaydı. Kızı da sevdi.”

İhtiyar adam durdu. Monks gözleri yere dikilmiş dudaklarına ısıırıyordu. Bunu görünce hemen sözüne devam etti.

“Tam bir yıl olmadan tecrübesiz kalbinin bütün gücüyle sevmeye başladı onu; ateşli, saf, ilk aşkıydı bu.”

“Konuyu çok uzattınız.” dedi Monks iskemlesinde hareket edip durarak.

“Bu gerçek bir acı ve keder hikayesidir. Böyle hikayeler çoğu zaman uzun sürer, eğer katışıksız bir mutluluk ve sevinç hikayesi olsaydı

kısa sürerdi. Her neyse sonunda, babanın uğrunda kurban edildiği zengin akrabalarından biri öldü ve serveti babana kaldı. Babanın hemen Roma'ya gitmesi gerekti. Çünkü bu zengin akraba tedavi için Roma'ya gitmiş ve her şeyi karmakarışık ederek orada ölmüştü. Baban bunun üzerine Roma'ya gitti ve amansız bir hastalığa yakalandı. Paris'te bulunan annen bunu haber alınca seninle beraber hemen Roma'ya gitti. Baban sizin gidişinizin ertesi günü öldü. Vasiyetname bırakmamıştı. Onun için bütün serveti annenle sana kaldı.”

Hikayenin bu kısmına gelince Monks nefesini tuttu, gözleri adama bakmıyorsa da, yüzü heyecan içinde olduğu, kulak kabarttığı belliydi. Bay Brownlow durdu, birden rahatlamış

bir adam gibi oturuşunu değiştirdi, ateş içindeki yüzünü elleriyle sildi.

“Avrupa’ya gitmeden önce, Londra’dan geçerken bana geldi.” dedi Bay Brownlow ağır ağır, gözlerini karşısındakinin yüzüne dikerek.

“Bundan hiç haberim yok!” diye sözünü kesti Monks inanmıyormuş gibi, ama hayreti artarak.

“Bana geldi ve bana bazı şeyler bıraktı; bir resim, kendisinin yapmış olduğu bir portre, şu zavallı kızın portresi. Baban bunu arkada bırakmak istemiyordu. Biçare çocuk vicdan azabıyla üzüntüden eriyip bitmiş, ruh gibi kalmıştı. Çılgın bir dille kendisinin neden olduğu bir felaket ve rezalet üzerine konuşuyordu. Niyetinin, bütün malını ne kadar zararına olursa olsun, paraya çevirmek olduğunu söyledi.

Bunun bir kısmını sana ve annene verdikten sonra başka yerlere kaçmayı planlıyordu. Onun bu yolculukta tek başına olmayacağını biliyordum. Ama baban bana bile ayrıntıları anlatmaya çekindi. Oysa bizim dostluğumuzun kökleri kutsal olan o toprak yığınındadır. Bana gittiği yerden mektup yazıp her şeyi anlatacağına söz verdi. Ne yazık ki bu onu son görüşümdü. Ne mektubunu aldım, ne de onu bir daha görebildim.”

“Daha sonra.” dedi Bay Brownlow kısa bir duraklama anından sonra.

“Her şey bitince ben de babanın günahkar aşkına sahne olan yere gittim. Niyetim o zavallı, yolunu şaşırılmış kızcağıza, barınacak bir yuva, sığınacak bir dost yüreği vermektir. Ama ne yazık ki kızın ailesinin bir hafta önce bütün borçlarını

ödeyerek, oradan ayrıldıklarını öğrendim.
Nereye ve niçin gittiklerini bilen yoktu.

Monks rahatlamaya başlamıştı, başarı kazanmış gibi gülümseyerek bakıyordu.

“Rastlantıdan daha güçlü bir el senin küçük erkek kardeşini benim karşıma çıkardığı zaman, o kılıksız, bakımsız çocuğu elinden tutup kurtardığım zaman...”

“Ne?” diye bağırdı Monks.

“Evet, ben...” dedi Bay Brownlow.

“Anlattıklarımın seni ilgilendireceğini söylemiştim. Bendim ya! Kurnaz suç ortağın benim adımı senden gizlemiş besbelli. Senin beni zaten tanımadığını bilememiş. Evet erkek kardeşini ben kurtardım. Benim evimde hasta olup yattığında yüzünün bahsettiğim portreye aynen benzemesi dikkatimi çekti. Zaten onu ilk

gördüğümde de o sefil haline rağmen yüzünde öyle bir ifade vardı ki, bana çok tanıdık gelmişti. Rüya da görülen eski bir dost yüzü gibi. Onun kim olduğunu öğrenmeden kaçırıldığını söylememe gerek yok...”

“Neden?” diye sordu Monks.

“Çünkü sen çok iyi biliyorsun.”

“Ben mi?”

“Boşuna inkar etmeyin.” dedi Bay Brownlow. “Çok şey bildiğimi göstereceğim size.”

“Siz, bana karşı hiçbir şey ispat edemezsiniz.” diye kekeleydi Monks. “Engel olurum böyle bir şey yapmanıza!”

“Bakalım.” dedi ihtiyar bey aranıyormuş gibi bakarak.

“Çocuğu kaybettim, ne yaptıysam bulamadım. Annen öldüğü için bu sırrı çözebilecek tek kişi vardı o da sendin. Son duyduğumda sen de Batı Hint Adaları’ndaki malikanedeydin. Annenin ölümünden sonra burada sürdüğün kötü hayatın sonuçlarından kurtulmak için oraya kaçmıştın. Bu yolculuğu yaptım ama sen oradan çoktan ayrılmıştın. Londra’da olduğun tahmin ediliyordu ama adresin bilinmiyordu. Böylece geri döndüm. Acente yetkilileri, senin nerde oturduğunu bilmiyorlardı. Senin her zamanki gibi son derece gizemli bir şekilde gelip gittiğini bazen de sık sık gelip daha sonra da aylarca hiç görünmediğini söylüyorlardı. Rahat dönemlerinde bile hep bayağı çevrelerde gezer, aşığılık kimselerle arkadaş olurdun. Gece gündüz, sokak sokak seni

arıyordum. Ama iki gece öncesine kadar bütün çabalarım boşa çıktı.”

“Buldunuz işte.” dedi Monks kalkarak. “Ne olacak şimdi? Hilekarlık, haydutluk, büyük sözler bunlar. Küçük bir sokak serserisinin yüzünü ölmüş birine benzettiniz diye bana bu suçları yüklemekte haklı görüyorsun kendini. Kardeşimmiş! O enayilerin bir çocukları olup olmadığını bile bilmiyorsun. Bilmiyorsun işte!”

“Bilmiyordum.” dedi Bay Brownlow. “Şu son on beş gün içinde her şeyi öğrendim. Bir erkek kardeşiniz var; bunu bildiğiniz gibi, kardeşinizi de tanıyorsunuz. Baban bir vasiyetname bırakmıştı ama annen bunu ortadan kaldırdı. Öldüğünde ise hem sırrı hem de serveti sana kaldı. Baban vasiyetnamesinde talihsiz aşkın meyvesinden bahsediyordu. Sen bu çocuğu

rastlantıyla görünce babana benzediği için onu hemen tanıdın. Onun dünyaya geldiği yere gittin. Çocuğun anne babasının kimliğini gösteren ipuçları vardı. Sen bunları ortadan kaldırdın. Ortağın Fagin'e dediğin gibi, onun kimliğinin kanıtları artık bir nehrin dibinde yatıyor. Bunları genç kadından çalan kocakarı da toprak altında çürümüş bulunuyor... Hain evlat, yalancı sahtekar! Geceleri karanlık yıkıntılarda hırsız ve canilerle anlaşma yapan alçak! Senin yüzünden, senden daha değerli bir cana kıyıldı. Dünya da ne kadar kötü tutku, ne kadar günah, ne kadar çürümüşlük ve bozukluk varsa senin içinde mayalandı. Sonunda içindeki bütün kötülükler iğrenç bir hastalık halinde patlak verdi. İçinin pisliği yüzüne yansıdı. Edward Leeford! Bütün bu anlattıklarımın sonra bana hala meydan okuyabiliyor musun?"

“Hayır, hayır!” diye bağırdı alçak adam bu ithamların altında ezilerek.

Yaşlı adam, “O alçak suç ortağınla aranda geçen her sözü biliyorum!” dedi. “Duvardaki gölgeler sırlarınızı dinleyip bana getirdi. Zavallı çocuğa günahkar bir ruh yardım etme cesaretini buldu. Sonra da bir cinayete kurban gitti. Doğrudan olmasa bile vicdanen bu cinayetten sen de sorumlusun.”

“Hayır, hayır!” diye sözünü kesti Monks. “Benim haberim yoktu, siz beni yakaladığınızda hikayenin aslını öğrenmeye gidiyordum. Nedenini bilmiyordum. Her zamanki kavgalardan sanıyordum.”

“Nedeni sırlarının bir kısmının ortaya çıkarılmasıydı.” dedi Bay Brownlow. “Hepsini anlatacak mısın, şimdi?”

“Anlatacağım.”

“Gerçeği olduğu gibi söyleyecek ve şahitler önünde tekrar edecek misin?”

“Tekrar edeceğim.”

“Bu belge hazır oluncaya kadar burada sakin durup, sonra bu yeminin yapılması gereken yere benimle birlikte gelecek misin?”

“Israr ediyorsanız, gelirim.” dedi Monks.

“Bu kadar değil, dahası var.” dedi Bay Brownlow.

“Her ne kadar günah bir aşkın zavallı temiz bir çocuğuysa da, aldığın parayı ona geri verecek misin? Vasiyetnamenin maddelerini hatırlıyorsunuzdur. Kardeşini ilgilendiren kısmını tamamen yerine getir, sonra istediğin yere git. Bu dünya da artık karşılaşmazsınız.”

Monks bu teklif üstünde düşünerek kaçamak noktalar ararken, bir taraftan korku, bir taraftan nefret içindeyken, kapı açıldı ve Bay Losberne telaş içinde içeri girdi.

“Adam tutuklanıyor.” diye bağırdı.

“Bu gece tutukluyorlar.”

“Katil mi?” diye sordu Bay Brownlow.

“Evet, evet,” dedi diğeri.

“Köpeğini yıkık bir kulübenin önünde dolaşırken bulmuşlar, efendisinin de orada olduğunu ya da hava karardığında buraya dönebileceğini tahmin ediyorlar. Korumalar her yönü tarıyorlar. Yakalanmasıyla ilgili görevli kimselerle konuştum, kaçması mümkün değildi. Hükümet bu gece başına yüz altın ödül verileceğini duyurdu.

“Ayrıca ben de elli altın veririm.” dedi Bay Brownlow.

“Oraya gidersem kendi ağızımla duyurmak isterim, Bay Maylie nerede?”

“Harry mi? Sizin arkadaşınızla buraya sağ salim geldiğinizi görünce bu haberi duyduğumuz yere koştu, bir ata binerek o da adamı takip edenlerin arkasına takıldı; şehrin bir yerinde buluşacak ilk gidenlerle.”

“O zaman Fagin? dedi Bay Brownlow.

“O ne oldu?”

“Ben oradayken daha yakalanmamıştı. Ama her an yakalanabilir, şimdiye kadar yakalanmıştır bile. Kaçamaz o.”

“Kararını verdin mi?” diye sordu Bay Brownlow, alçak sesle Monks’a.

“Evet. Ama beni ele vermeyeceksin, değil mi?” diye cevap verdi.

“Vermeyeceğim. Ben dönünceye kadar burada kal. Buradan daha emin bir yer bulamazsın.”

Odadan çıktılar, kapı yeniden kilitlendi.

“Ne yaptınız?” diye sordu doktor sessizce.

“Umduğumuzdan daha başarılı oldum. Kızdan aldığımız bilgiye benim eski bildiklerimi ekleyerek ve iyi dostumuzun yerinde yaptığı incelemeleri de ilave ederek, kaçacak delik bırakmadım, yaptığı şeytanlıklar da gün gibi açığa çıktı. Şimdi siz onlara yazın da, diğer akşam yedide buluşalım. Biz birkaç saat önce gidelim oraya, dinlenmeye ihtiyacımız olacak; hele küçük hanımın, bizden daha fazla sabır göstermesi gerekecek. Ama öldürülen şu

zavallının, intikamını almak için sabırsızlanıyorum. Hangi yönden gittiler?”

“Hemen karakola giderseniz, yetişirsiniz.” dedi Bay Losberne.

“Ben burada kalıyorum.”

İki adam engellenemez bir heyecan içinde ayrılıp yola çıktılar.

Rotherhithe Kilisesi'nin Taymis Irmağı'nın kıyısına doğru çıkıntı yaptığı noktanın yakınlarında; kömür yığınlarından yükselen tozla, alçak damlı, sıkışık evlerden yükselen dumanla kıyılardaki yapıların ve ırmaktaki teknelerin en isli, en pis olduğu yerde: Londra'nın en garip, en ilgi çekici semtlerinden biri gizlidir ki şehirde oturanların büyük bir kısmı

buranın varlığından habersizdir ve adını bile bilemezler!

Buraya ulaşabilmek için, ziyaretçinin kıyı insanlarının en yoksulunun kaynaştığı, dar, pis, çamurlu, karışık sokaklardan geçmesi gerekir. Dükkanlarda en ucuz, en bayağı mallar vardır. Kapılarda, pencerelerde, en kaba, en adi giyim eşyaları sallanır durur. En aşağı tabaka işsizlere, kömürcülere, hayat kadınlarına, paçavralar içinde çocuklara sürtünerek, nehrin kıyıya attığı pisliklere basarak, sağa sola ayrılan sokaklarda, mide bulandırıcı manzaraları seyrederek ve kokuları koklayarak, her yerden yükselen depolarda, yığılmış malları taşıyan büyük araba gürültüleriyle sağırlaşarak, bata çıka gider.

Geçmiş olduğu sokaklara göre, daha az kalabalık, daha uzaktaki sokaklara gider; burada

kaldırım taşları üstüne çıkan, düştü düşecek gibi görünen cumbaların, duvarların, bacaların, zamanın ve pisliğin neredeyse yiyip bitirmiş olduğu demir çubuklu pencerelerin altından yürümeye koyulurlar.

Southwark Mahallesi'nin Dockhead'in ilerisinde Jacob's Island Adası denen bir yer vardır. Çevresi, iki üç metre derinliğinde ve kırk elli metre genişliğinde çamurlu bir hendekle çevrilidir; sular yükselince dolar burası; bir zamanlar Mill Pond derlerdi buraya, ama bu hikayenin yer aldığı zaman, Folly Ditch diyorlardı.

Thames'in açtığı bir koy gibi bir yerd burası, adını aldığı Lead Mills açılınca sular yükselir, burası da dolar. Böyle zamanlarda, bir yabancı, Mill Lane'nin tahta köprülerinin birinin üstünde

durup da bakarsa, her iki kıyıdaki evlerin sakinleri, su çekmek için arka kapılarından kova, kap, susak gibi her türlü nesnelere indirdiğini görür; gözü bu ameliyelerden evlerin kendilerine çevrildiğinde şaşırır.

Bu evlerin çoğunun arkasında ahşap balkonlar bulunuyordu, aşağıdaki çamura bakmak için de delikler vardı. Kırık, yamalı pencereler, çamaşır asılmayan çamaşır direkleri vardı; odalar öyle küçük, öyle pis, öyle havasızdır ki, barındırdıkları pislik havaya geçmiştir.

Çamurun üstündeki ahşap cumbalar, yıkıldı yıkılacak gibi durur; bazıları yıkılmıştır da; duvarlar pislik içindedir; temeller çürümektedir; yoksulluğun en kötü tarafı, pisliğin en kötü

belirtisi, çürümüşlük, çöplük, bütün bunlar Folly Ditch'in kıyılarında vardır.

Jacob Island Adası'nda bulunan depolar boştur, duvarlar yıkılmak üzeredir; kapılar sokaklara düştü düşecektir; bacalar kapkaradır; ama duman çıkmaz içlerinden. Otuz kırk yıl önce kayıplara ve maliye davalarına uğramadan önce, canlı bir yerd burası; ama şimdi ıssız bir adadır. Evler sahihsizdir, cesareti olan, kapıyı kırıp içeri girebilir, ölünceye kadar da orda oturur. İnsanın ciddi nedenleri olması gerekir burada saklanmak için; ya da Jacob Island adasında barınması için pek yoksul bir durumda olması gerekir.

Bu evlerin üst katındaki odaların birinde, orta boyda, bir başına duran bir evdi bu; görünüşte haraptı, ama pencere ve kapıları

sıkıca kapalıydı, üç adam oturuyordu, belli bir heyecan ve şaşkınlık içinde bakışıp duruyorlardı ikide bir. Bunlardan biri Toby Crackit, öteki Bay Chitling, üçüncüsü de, burnu eski bir kavgada ezilmiş, yüzü muhtemelen aynı kavgadan kalma korkunç bir yara iziyle kaplı olan bir hayduttu. Bu adam kürek cezasından dönüp gelmişti, adı Kaps'dı.

Toby, Bay Chitling'e dönerek:

“Keşke başka bir delik bulsaydın da, buraya gelmeseydin.”

“Neden öyle yapmadın, aptal!” dedi Kaps.

“Belki bundan daha iyi karşılayacağınızı düşünmüştüm.” dedi.

Bay Chitling kederli bir şekilde:

“Buraya bak, genç adam.” dedi Toby.

“Bir adam benim gibi, bağımsız ve tek başına bir hayat sürerse, rahat bir yuvası vardır ve buraya hiç kimse burnunu sokmaz, etliye sütlüye karışmaz, demektir. Senin gibi birinin de birden bire böyle bir kimseyi onurlandırması, ne de olsa şaşırtıcı bir şeydir. Gerçi seni severim, boş zamanlarda seninle iskambil oynamaya bayılırım.”

“Bir de bu yalnız yaşayan kişinin birlikte kalan misafiri varsa. Öyle bir misafir ki, sürüldüğü yerden ümit edildiğinden daha önce gelmiş ve dönüşünde de hakimlerin huzuruna çıkmak istemeyecek biri!” diye ekledi Kaps.

Sessizlik oldu, sonra Toby Crackit, her zamanki Allah’ın cezası kabadayılığını ileri götürmenin boş olduğunu görerek Chitling’e dönüp:

“Fagin ne zaman bulundu peki.” dedi.

“Tam öğle yemeği zamanı saat ikide. Charley ile ben, bacadan kaçtık. Bolter de balıklama boş su fıçısına daldı, ama bacakları çok uzun olduğu için dışarıda kaldı, yani o da yakalandı.

“Tamam Bet?”

“Zavallı Bet! Kimin olduğunu anlamak için cesede bakmaya gitmişti” dedi Chitling, yüzü gittikçe acıklı bir hal alarak.”

Delirdi zavallı, bağıra çağıra kudurmuş gibi başını tahtalara vurmaya başladı, elini kolunu bağlayıp tımarhaneye götürdüler, orada şimdi.”

“Bates efendi ne oldu?” diye sordu Kaps.

“Etrafta dolaşıp duruyordu, karanlığı bekliyorsa buraya gelmek için, neredeyse gelir.” dedi Chitling.

“Gidecek başka yeri kalmadı. Gripples’dekilerin hepsi yakalandı, barda da polisler bekliyor, gittim kendi gözlerimle gördüm, polisler vardı.”

“Bu bizi mahvetti.” dedi Toby dudaklarını ısırarak.

“Çok kişinin başını yiyecek bu.”

“Mahkeme başladı.” dedi Kaps.

“Soruşturma sona erince, Bolter da doğruyu söylese, söyleyecektir de duruma bakılırsa, Fagin’in suç ortağı olduğu kanıtlanırsa mahkemeyi cumaya bitirirler, altı güne kalmaz asılır.”

“Söylenen halkı görseydin.” dedi Chitling.

“Polisler deli gibi çırpınıyordu, yoksa, halk paramparça edecekti Fagin’i. Bir keresinde yere düşürdüler, ama polisler çevresini aldı da öyle

yol açabildiler. Yahudi, nasıl bakınıyordu çevresine, görseydin; çamur, kan içinde, can ciğer dostlarıymış gibi sarılıyordu polislere. Kalabalık içinde duramıyordu, gözümün önünde şimdi, sürüklenip gidiyordu, halk birbiri üstünden sıçrayıp duruyor, diş bileyerek üstüne atlamaya çalışıyorlardı. Yüzündeki sakalından akan kan hala gözümün önünde, sokağın köşesinde itişerek ortaya atılan ve kalbini söküp atacaklarını bağıran kadınların, bağırtıları kulağımda.”

Bu sahneden korkuya kapılan şahit ellerini kulaklarına kapadı; gözleri kapalı, deli gibi ileri geri yürümeye başladı.

Bu şekilde yürüyüp dururken, iki adam da, gözleri yere dikili, sessizce oturmaktayken merdivenlerden bir ses duyuldu, birden Sayks'in

köpeği daldı içeri. Pencereye, aşığı kata, sokağa koştular; köpek açık pencereden girmişti, adamların arkalarından gidecek gibi değildi. Sahibi de meydanda yoktu.

“Bu ne demek oluyor?” dedi Toby geri döndüklerinde.

“Buraya gelemez. Umarım gelmez.”

“Buraya gelseydi, köpekle gelirdi” dedi Kaps soluk soluğa yerde yatan hayvanı incelemek için eğilerek:

“Biraz su getirin, bayılacak hayvan.”

“Son damlasına kadar suyu içti.” dedi Chitling bir süre sessizce baktıktan sonra hayvana.

“Çamur içinde topallıyor, gözleri görüyor mu, görmüyor mu belirsiz.”

“Ne taraftan geliyor acaba.” diye bağırdı
Toby.

“Sanırım başka yerlere gitti, oralarda
yabancılarla karşılaştınca, sık sık geldiği yere attı
kendini. Ama ilk nerden çıktı yola, niye tek
başına geliyor?”

“O.” (Hiçbiri katili eski ismiyle çağırıyordu.
)

“Öldürmemiştir herhalde. Ne dersin?” dedi
Chitling.

Hayır der gibi başlarını salladılar.

“O zaman.” dedi Kaps.

“Köpek bizi ona götürmeye çalışırdı. Hayır.
Memleketten çıkıp gitmiştir, köpeği de bıraktı.
Her halde bir şey yaptı köpeğe, yoksa bu kadar
kolay kurtulamazdı ondan.”

En olası düşünce, doğru olarak kabul edildi.
Köpek sandalyenin altına girip, yattı.

Hava karardığı zaman pencere kapatılmış, bir mum yakılıp masanın üstüne konmuştu. Son günlerin müthiş olayları üçünün üstünde de büyük etki yapmış, kendi durumlarının tehlike ve emniyetsizliğini arttırmıştı. İskelelerini birbirlerinin yanlarına çekmişler, en ufak sestem ürküyorlardı. Çok az konuşuyorlardı, o da fısıltıyla; sanki öldürülen kadın, yandaki odadaymış gibi, sessiz duruyorlardı.

Bir süre böyle oturduktan sonra, birden aceleyle aşağıdaki kapının çalındığı duyuldu.

“Bates olacak.” dedi Kaps, duyduğu korkuyu belli etmek için bakınarak.

Bir daha çalındı. Hayır, o değildi. O böyle çalmazdı.

Crackit vücudu titreyerek başını pencereden çıkarıp geri çekti. Onlara kim olduğunu söylemek gereksizdi. Solgun yüzü her şeyi anlatıyordu. Köpek de hemen sıçramış, inleyerek kapıya doğru gidiyordu.

“İçeri almalıyız.” dedi mumu alarak.

“Başka bir yolu var mı?” diye öteki sordu boğuk bir sesle.

“Yok. Mutlaka girmesi gerek.”

“Bizi karanlıkta bırakma.” dedi Kaps, şöminenin rafından bir mum alıp titreyen elleriyle yakıncaya kadar kapı iki kere daha çalındı.

Crackit kapıya gitti. Yüzü ve şapkasının altındaki bağı mendile sarılı bir adam geldi. Yavaşça açtı mendilleri adam. Kireç gibi bir yüz, içeri kaçmış gözler, çökmüş yanaklar, üç günlük

sakal, cansız etli, soluk soluğa bir adam; Sayks'ın hayaleti!

Odanın ortasında ki bir sandalyeyi eliyle tuttu, üzerine çökmek üzereyken titrediğini görünce omzundan arkasına bir bakıp, duvara doğru çekti sandalyeyi, gidebileceği kadar yapıştırıp oturdu. Hiçbir şey denilmemişti. Birinden öbürüne bakıp duruyordu. Kaçamak bir bakış, onun bakışıyla karşılaşırca hemen kaçıyordu. Çınlayan sesi sessizliği bozunca, üçü de korktu. Sesini böyle hiç duymamışlardı.

“Şu köpek nasıl geldi buraya?” diye sordu.

“Üç saat önce, tek başına geldi.”

“Bu akşamki gazete Fagin'in yakalandığını yazıyor, doğru mu?”

“Doğru.”

Tekrar sustular.

“Allah cezanızı versin hepinizin!” dedi Sayks eliyle alnını tutarak.

“Bana anlatacak bir şeyiniz yok mu be!”

Aralarında bir kıpırdanma oldu, ama kimse bir şey söylemedi.

“Sen bu evin koruması olacak adam.” dedi Sayks Crackit’e çevirerek yüzünü.

“Bu evi bana satacak mısın, yoksa arama bitene kadar burada kalmama izin verecek misin?”

“Burada kalabilirsin güvenli buluyorsan.” dedi soru sorulan adam, biraz durakladıktan sonra.

Sayks gözlerini yavaşça arkasındaki duvara doğru kaldırdı başını döndürmeden çeviriyormuş gibi yaparak.

“Ceset gömüldü mü?”

Hayır der gibi başlarını salladılar.

“Öylesine korkunç şeyleri ne diye yeryüzünde tutarlar? Kapıyı çalan kim?”

Crackit merak etmeyin der gibi bir hareket yaparak odadan çıktı. Hemen arkasından Charles Bates ile beraber geldi. Sayks kapının karşısında oturuyordu, çocuk girer girmez onunla göz göze geldi.

“Toby.” dedi çocuk geriye giderek, Sayks gözlerini ona doğru çevirince.

“Aşağıda neden söylemedin bana?”

Üçünün de böyle iğreniyormuş gibi çekilmesinde öyle bir dehşet vardı ki, perişan adam bu çocuktan bile özür dilemek istermiş gibiydi. Başını sallayarak çocukla el sıkışmak istedi.

“Diğer odaya gidiyorum.” dedi çocuk daha da geriye giderek.

“Charley.” dedi Sayks ileri atılarak.

“Beni biliyor musun?”

“Gelme yanıma” dedi çocuk, gözlerinde dehşet, katilin yüzüne bakarak geriye gidip. “Canavar adam!”

Adam olduğu yerde durdu, bakiştılar, ama Sayks’ın gözleri yavaşça yere eğildi.

“Hepiniz şahit olun.” dedi çocuk yumruk yaparak, konuştuğça daha heyecanlanıyordu.

“Hepiniz de tanığım olun ondan korkmuyorum. Yakalamaya gelirlerse, onu ele vereceğim. Vereceğim, şimdiden diyeyim size. İsterse öldürsün beni cesareti varsa, karşıssındayım, onu ele vereceğim.” Katilin

göğsüne vuruyor, bir yandan da alabildiğine, yardım edin diyordu.

Kavga fazla sürmeyecek kadar eşitsizlik içinde yapılıyordu. Sayks çocuğu altına almış, dizini boğazına dayamıştı, tam o sırada Crackit adamı çekerek korku içinde pencereyi gösterdi. Işıklar vardı aşağıda, yüksek sesle ciddi konuşmalar, ayak sesleri sayısız gibi geliyordu. En yakın tahta köprüyü aşan kalabalığın içinde at üstünde biri vardı, düzensiz taşlar üstünde nal sesleri duyuluyordu. Işığın parıltıları çoğaldı ayak sesleri duyuldu, gürültüleri arttı. Sonra kapı vuruldu; en cesurunu bile korkutacak şekilde:

“İmdat!” diye bağıırıyordu çocuk.

“Burada! İçeri gelin!”

“Kral adına!” diye bağıyordu gittikçe çoğalan dışarıdaki sesler.

“Kapıyı kırın!” diye bağıyordu çocuk.

“Açmazlar size. Işık olan odaya koşun, kapıyı kırın!”

Darbeler inmeye başladı kapıya, sonra camlar kırıldı, büyük bir gürültü girdi içeriye; ne kadar kalabalık olduğu artık gözle görülebiliyordu.

Sayks öfkeyle, “Bir oda filan açın da şu çığırtnkan yavrusunu kilitleyeyim.” dedi. Charley’i bir çuval gibi sürüklüyordu. “İşte şu kapıyı açın. Çabuk!” Çocuğu içeri atıp kapıyı da kilitledi. “Aşağıdaki kapı iyice kapalı mı?”

“Çift kilidi var, ayrıca zinciri de var.” dedi Crackit, diğerleri gibi o da şaşırılmış, aptallaşmıştı.

“Kapakları sağlam mı?”

“Çelikten yapılmış.”

“Pencereler?”

“Pencereler de öyle.”

“Allah cezanızı versin sizin.” diye bağırdı çaresiz olan adam perdeyi açıp, kalabalığa seslenerek:

“Ne halt yerseniz yiyin. Yine de atlatacağım sizi.”

Kalabalıkta bulunanlar çeşitli şeyler söylüyorlardı. Bazısı yakın olanlara evi ateşe vermelerini söylüyor, bazısı polislere adamı vurmasını. İçlerinde, en çok dehşet içinde olan, at üstünde olandı, eğerinden atlayarak kalabalığı yarıp ötekilerin sesini bastıran bir sesle bağırdı:

“Merdiven bulana yirmi beş altın var!”

Yakında olanlar aynı şeyi yankılanıyormuş gibi tekrarlardı. Kimi merdiven, diye, kimi çekiç diye bağıyordu; bazıları ellerinde meşaleler aramaya gidiyorlarmış gibi oraya buraya koşuşuyor, sonra yeniden dönüp bağırırlara katılıyorlardı; bazıları da işe yaramayan lanetleri yağdırmakla nefeslerini harcıyorlardı. Bazıları ise deli gibi atılıyorlar, aşağıda olanların işlerine engel oluyorlardı. İçlerinde cesur olanları, su borularından, tahta yarıklarından tırmanmaya çalışıyordu; kalabalık sinirlenmiş, rüzgarda sallanan bir mısır tarlası gibi aşağıdaki karanlıkta ileri geri sallanıp duruyor, ikide bir de dehşetli kükremeler çıkarıyordu.

“Suyun seviyesi düşüyordu!” diye bağırdı katil, odaya yeniden sendeleyerek girip: “Gelirken su azalıyordu. Bir ip getirin bana,

uzunca olsun, onların hepsi öndeler, Folly Ditch'e atlar oradan giderim. Bir ip bulun, yoksa önce üçünüzü gebertir, sonra da kendimi öldürürüm.”

Korkan adamlar, bu gibi şeylerin olduğu yeri gösterdiler. Katil en uzun ve en sağlam ipi seçip evin üstüne koştı.

Evin arka tarafındaki pencerelerin hepsi de çok eskiden örülmüştü; çocuğun bulunduğu odada sadece bir delik vardı, ama vücut geçebilecek büyüklükte değildi. Bu delikten dışarı seslenip durmuştu çocuk arka tarafı tutsunlar diye; böylece katil damdaki kapıdan dama çıktığında öndekilere yüksek sesle bağırdı, onlar da sel gibi evin öte tarafına gittiler.

Yanında getirdiği bir kalası öyle bir dayadı ki kapıya; içerden açılması çok zordu. Sonra

kiremitlerin üstüne çıkıp korkuluktan aşağı baktı. Su çekilmişti, hendek çamur içindeydi.

Bu arada kalabalıktan ses gelmiyordu, ne yapacağına bakıyorlardı adamın, ama onu görüp işinin bittiğini fark edince, eski bağırsıkları örten, lanet dolu, zafer dolu bir ses yükseldi. Sesler bir alçalıp, bir yükseliyordu. Ne olduğunu anlamayacak kadar uzakta olanların sesleri yankılanıyordu. Sanki bütün şehir lanetlemek için gelmişti.

Halk o yöne hücum ediyordu; orda burada ısıldayan meşaleler dehşet içindeki yüzleri gösteriyordu. Hendeğin karşı tarafındaki evlere girmişti halk, camlar açılmış, ya da kırılmıştı; bütün pencerelerden yüz yığınları gözüküyordu; damlara sürüyle halk geliyordu. Her bir küçük köprü (görünürde üç köprü vardı) kalabalık

altında eğilmişti. İnsan yığını, lanetlerini savurmak için, bir kerecik görebilmek için, bir yarık, bir delik arıyordu.

“Yakaladılar!” diye bağırdı en yakın köprüde duran adamlardan bir tanesi.

“Haydi!”

Kalabalıktan yeniden sesler yükseldi.

“Elli altın vereceğim!” diyordu yaşlı bir adam kalabalığın içinden. “Onu canlı olarak bulup bana getirene! Burada bekliyorum!”

Sesler tekrar gelmeye başladı. Sonunda kapının kırıldığı, merdiveni isteyenin de içeri girdiği söylentisi geldi. Kalabalık yol değiştirdi, bunu duyan, köprünün üstündeki kalabalığın yer değiştirdiğini gören penceredeki yüzler; onların bıraktıkları boşluğu doldurmak için koşuyorlardı; herkes birbirini eziyor, hepsi de

kapıya yaklaşıp polislerin dışarı çıkardığı caniyi görmek istiyorlardı.

Boğulacak gibi olanların, ezilenlerin sesleri, çığlıkları dehşet saçıyordu, dar yollar dolmuştu, evin önüne yetişmek isteyenlerin atılışı ve bir kısmının kalabalıktan kurtulmak için çabalaması ve çırpınması sırasında dikkat, bir an katilden çekildi; oysa yakalanması çok sevindirmişti halkı.

Kalabalığın hıncı ve kaçmanın zorluğuyla adam yere çömelmişti. Bu ani değişikliğin birden farkına vararak ayağa sıçrayıp son bir çabayla hendeğe atladı. Karanlık ve kargaşa içinde sürünerek kaçmaya çalıştı. Yeni güç kuvvet bulmuş gibi ve içeri girildiğini bildiren evden gelen sesin yardımıyla ayaklarını bacalara dayadı, ipin bir ucunu sıkıca bacaya doladı, bir

saniye içinde bir kement yaptı; aşağı sarkıp boyu kadar toprağa yaklaştığında ipi kesip inecekti.

Koltuklarının altına almadan, başına takmak üzereyken, yukardan geçen yaşlı bey, (köprünün kenarına sıkıca tutunmuş, yerinde durabilmek için kalabalığa karşı direniyordu) çevresindekilere adamın aşağı sarkmakta olduğunu bildirdi. Tam o sırada katil damda, arkasını dönüp bakarak, kollarını yukarı kaldırıp bir korku içinde yine aynı sesi çıkardı.

“Yine o gözler!” diye bağırdı korkuyla.

Yıldırım düşmüş gibi sendeleyerek dengesini kaybedip yuvarlandı. İp boğazına geçmişti! Ok yayı gibi gerilerek ve gönderdiği ok kadar hızlı bütün ağırlığıyla düştü. Bir çırpınma, dehşetli hareketle kaskatı olup, elinde bıçakla, havada asılı kaldı.

Eski baca bu darbeyle sarsıldı, ama iyi dayandı. Katil, cansız bir şekilde duvara çarptı. Ortaya çıkan köpek, acıyla uluyarak korkuluğun üstünde ileri geri koşuyordu, atlamak için kendini toparlayıp, ölü adamın omuzlarına daldı, tutunamadığı için havada ters dönerek hendeğe düştü, başı taşa geldi ve öldü.

Anlatılan olayların üzerinden ancak iki gün geçmişti ki Oliver, öğleden sonra saat üçte, kendini, doğduğu kente doğru hızla ilerleyen bir arabanın içinde buldu. Bayan Maylie, Bayan Rose, Bayan Bedwin ve saygıdeğer doktorumuzla beraber. Bay Branlo ise yanında adını söylememiş olan bir beyle beraber bir posta arabasıyla, onların arkasından gitmekteydi.

Yolda çok konuşulmamıştı. Oliver öylesine heyecan ve şaşkınlık içindeydi ki, ne düşüncelerini bir araya getirebiliyor, ne de ağzının içinde dilini döndürebiliyordu; yol arkadaşları da ondan farklı değillerdi. Oliver'le o iki hanıma, Monks'tan zorla alınan sözü, Bay Brownlow anlatmıştı. Şimdi yapmakta oldukları yolculuğun, çok iyi başlayan işi tamamlamak için olduğunu biliyorlardı ama işler öyle şüphe ve esrara bürünmüş bir durumdaydı ki bir türlü rahat olamıyorlardı.

İyi dostları ve Bay Losberne'in de yardımıyla yakın zamanda meydana gelmiş olan korkunç olaylar hakkında haber almamaları için, bütün istihbarat kanallarını, tedbirle hareket ederek engellemişti.

“Evet, yakın zamanda her şeyi öğreneceksiniz,” diyordu. “Ama öğrenmeniz için bundan daha iyi bir zaman olabilir de, bundan daha kötüsü olamaz.”

Böylece yollarına devam ediyorlar, onları birleştiren konu üstüne düşünüp duruyorlardı ama hiç biri de kafasına, üşüşen düşüncelerden bahsetmiyordu.

Oliver doğduğu şehre başka bir yoldan gittiği halde, bütün eski hatıraları canlanıyordu. Dostsuz, barınaksız, evsiz barksız, başıboş dolaşan zavallı bir çocukken, yaya olarak geçtiği yere gelince, heyecandan kalbi hızla atmaya başladı.

“Bakın.” dedi Oliver, Rose’un eline sarılıp arabanın penceresinden elini uzatarak, “Üstünden atladığım tahta perde. Biri yakalayıp

da zorla geri götürür diye korktuğum için arkasına saklanarak kaçtığım çitler. Daha ilerde, küçüklüğümü geçirdiğim eski eve giden tarlalardan geçen yol! Ah! Dick! Dick, sevgili dostum, arkadaşım, şimdi seni görebilseydim!...”

“Sonra görürsün.” dedi Rose ellerini nazikçe kendi elleri içine alarak.

“Ne kadar mutlu olduğunu söylersin ona. Ne kadar zengin olduğunu, ve onu da mutlu etmekten başka bir amacın olmadığını anlattırısın!”

“Evet, evet.” dedi Oliver.

“Onu oradan alırsın, giydirir, kuşatır okula göndeririz. Sakin bir yere göndeririz; iyileşir, kendine gelir orada! Değil mi?”

Rose, evet der gibi başını salladı, çocuk bir yandan ağlıyor, bir yandan gülümsediği için konuşmuyordu.

“Ona merhamet ederek iyi davranacağınıza güveniyorum, çünkü herkese öyle davranıyorsunuz.” dedi. Oliver, “Onun çektiklerini dinlerken ağlayacaksınız, biliyorum. Ama aldırma. Çünkü nasılsa artık bir daha üzülmecek. Sen de bunu görüp sevineceksin, mutlu olacaksın. Ben kaçarken benim için dua etmişti. Bunun ne kadar işe yaradığını göstermek için ben de ona aynı şekilde davranacağım.” dedi.

Şehre az kalmıştı, dar sokaklardan geçmeye başladılar, çocuğu tutmak kolay olmuyordu şimdi. Cenazeci Sowerberry, eskisi gibi, yalnız, aklında kaldığından daha az heybetli, her

birinde ufak bir anısı olan dükkanlar, evler, harap eski evin önünde duran Gamfield'in arabası, pencereleriyle sokağa kaş çatarmış gibi bakan, küçüklüğünün boğucu hapisanesi, kapısında duran o eski kapıcı, Oliver onu görür görmez korktu. Sonra kendi saçmalığına güldü, sonra ağladı, sonra tekrar güldü, kapılarda, pencerelerde çok iyi tanıdığı binlerce yüz, sanki dün ayrılmıştı bütün bunlardan, ve şu yakında geçen hayatı tatlı bir rüyaydı.

Bu son olup bitenler katıksız ve sevinçli birer gerçektir... Doğruca büyük bir otelin önüne geldiler. Grimwig onları karşıladı. Sürekli gülümsüyordu, iyiliği yüzünden okunuyordu. Akşam yemeği hazır, yatak odaları çoktan hazırlanmıştı.

Bay Brownlow akşam yemeğini onlarla yemeyip, başka bir odaya gitti. Bir ara Bayan Maylie çağrıldı. Geri döndüğünde gözleri şişmişti. Oliver ve Rose olan bitenlerden hiçbir şey anlamıyorlardı.

Sonunda, akşam dokuz olduğunda birden Bay Losberne ile Bay Grimwig içeri girdi. Arkalarından da Bay Brownlow ile başka bir adam geliyordu. Bu adamı gören Oliver bir çığlık attı. Ona ağabeyinin geleceğini söylemişlerdi. Oysa bu kasabada rastladığı daha sonra da Fagin ile birlikte pencerede gördüğü adamdı.

Monks o anda gizleyemediği bir düşmanlıkla Oliver'e şöyle bir baktı. Sonra kapıya yakın bir yerde oturdu.

Elinde bazı kağıtlar bulunan Bay Branlo, Oliver ve Rose'nin bulunduğu masaya doğru ilerledi.

“Üzerime üzücü bir görevi almış bulunuyorum.” dedi. “Ama Londra’da bir çok kişinin huzurunda imzalanan bu itirafnamenin burada tekrar ele alınması gerekiyor. Seni bu şekilde küçük düşürmek istemezdim. Ama ayrılmadan önce bunu ayrıntılarıyla senden dinlememiz gerekiyor. Bunun nedenini de sen biliyorsun.”

Monks yüzünü çevirerek, “Devam edin.” dedi. “Şimdiye kadar her istediğinizi yaptım. Beni fazla tutmayın burada.”

Bay Branlo, Oliver’i kendisine doğru çekerek elini başının üstüne koydu. “Bu çocuk senin üvey kardeşin. Senin baban ve benim sevgili

dostum Edwin Leeford ile doğum yaparken ölen genç Agnes Fleming'in oğlu.”

Monks, yüreğinin atışları neredeyse dışardan duyulacak gibi şiddetle atan ve tir tir titreyen Oliver'e pis pis bakarak “Evet, bu onların piçi.” diye yanıt verdi.

Bay Branlo, bu sözlere tepki göstererek, “Kullandığın söz dünyanın cılız yargısının ulaşamayacağı bir yere göçmüş olanlara sitemdir.” diyerek sertçe söylendi. “Hayatta olanların hiç birine leke süremez. Neyse geçelim bunları. Kardeşin bu kentte dünyaya geldi.

“Bu kentin düşkünler evinde” diyerek somurttu. “Hepsi elindeki kağıtlarda yazılı ya!” diyerek sabırsızlıkla yaşlı adamın elindeki kağıtları gösterdi.

Bay Branlo etrafına şöyle bir bakıp, “Senin ağzından duymaları gerekir.” dedi.

Monks, “Dinleyin öyleyse!” dedi ve devam etti. “Bu çocuğun babası Roma’da hasta olmuştu. Karısı olan annemle çoktan ayrılmışlardı. Malına sahip olmak için Paris’ten oraya gitmişti. Annemle araları çok iyi değildi. Babam hastalığı nedeniyle kendini kaybetmişti ve sonra da öldü.” Bay Brownlow’a doğru gelerek “Size yazılmış iki yazı vardı. Öldükten sonra gönderilmesini istemişti. Bunlardan biri Agnes’e yazılmış bir mektup diğeri ise vasiyetnameydi.”

Bay Brownlow:” Mektuba ne oldu?”

“Mektuba mı? Bir çok yeri karalanmıştı. Pişmanlık dolu itiraflar ve Allah’ın kızı yardım etmesi için dualar. Meğer babam, kızı,

evlenmelerine bir mani olduğunu, bunu zamanı gelince anlatacağını yazmış. Kız da ona inanıp güvenmeyi sürdürmüştü. Sonunda bir gün gereğinden fazla güvenmiş ve kendini ona teslim etmiş. Babamın ölümü sırasında kızın doğum yapmasına iki ay varmış. Babam kıza onun günahını gizlemek için neler planladığını ve ölecek olursa ardından lanetler yağdırmaması için yalvarıyordu. Kıza içinde adı yazılı madalyonla yüzüğü verdiği günü hatırlıyor; günün birinde bu adın sonuna kendi soyadını yazacağı günün hayaliyle yaşadığını söylüyor ve madalyonu daima kalbinin üstünde taşımasını diliyordu. Sonra artık hep aynı şeyleri tekrar edip duruyordu.”

“Ya vasiyetname.” dedi Br. Brownlow, Oliver ağlıyordu.

Monks susuyordu.

“Vasiyetname.” dedi Bay Brownlow, Monks’ın yerine konuşuyordu.

“Vasiyetname de mektuba benziyordu. Baban karısının kendisine çektirdiği eziyetleri anlatıyor; tek oğlunun annesi tarafından kendisine karşı kışkırtıldığını ve küçük yaştan itibaren asi, muhteris, kötü ruhlu bir insan olduğunu yazıyordu. Karısına, yani annene ve sana yılda sekiz yüzer altınlık birer gelir bırakıyordu. Malvarlığının tamamını ikiye ayırmış birini Agnes Fleming’e diğerini de ondan olacak çocuğuna bırakmıştı. ocuk kız olursa kendine dűřen paya hemen sahip olacaktı. Ama erkek olursa mirasa sahip olabilmesi için bir řart koşmuştu; büyüyünceye kadar hiçbir

namussuzluk, hainlik, döneklik ve haksızlık yapmamış ve adına leke sürmemiş olacaktı.

Baban bu şartı, Agnes Fleming'in karakterine güvendiği için ileri sürmüştü. Doğacak çocuğun anası gibi iyi huylu ve soylu bir ruha sahip olacağına inanıyordu. Ölümün yaklaştığını sezmek bu inancın büsbütün netleşmesine yardımcı oldu. Eğer bu umudu boşa gider de oğlu kötü biri olursa, paranın çoğu sana yani ilk çocuğuna düşecekti. Çünkü o zaman çocuklarının karakterleri birbirine eşit olunca, büyük olanın hakkı teslim edilebilirdi."

"Annem." dedi Monks, yüksek sesle.

"Her kadının yapacağı şeyi yaptı. Bu vasiyetnameyi yaktı. Mektup Agnes'e gönderilmedi, ama annem olur da gayri meşru bağı kabul etmezler diye başka delillerle birlikte

onu da sakladı. Kızın babasına olan biten her şeyi kendi eliyle korkunç nefretini kusarak yazdı. Nefretini ve kininin şiddetini düşündükçe ona bir kez daha hayran kalıyorum. Kızın babası çocuklarını alarak bu rezilliğe daha fazla dayanamayıp Wales Eyaleti'nin uzak bir köşesine kaçtı. Nerde olduğu anlaşılmaz diye soyadını bile değiştirdi. Çok geçmeden de yatağında ölü bulundu. Agnes'e gelince, birkaç hafta önce gizlice evden kaçmıştı. Babası civardaki bütün köy ve kasabaları yaya olarak dolaşp onu aramıştı. Kızının, aile şerefine sürdüğü bu lekeyi temizlemek için kendi canına kıydığına inanarak döndüğü gece, yaşlı adam kahrından öldü.”

Bay Brownlow hikayenin devamına sonlandırmadan uzun bir sessizlik yaşandı.

“Yıllar geçti.” dedi. “Bu adamın, Edward Leeford’un annesi hana geldi. Çocuk on sekiz yaşındayken kendisini bırakmıştı. Parasını mücevherlerini alıp gitmişti. Onlarla kumar oynamış, gelişigüzel savurmuş, kalpazanlık yapmış ve Londra’ya kaçmıştı. Londra’da da iki yıl kadar en aşağılık kimselerle işbirliği yapmıştı. Kadıncağız tedavisi olmayan, azap çektiren bir hastalığa yakalanmıştı. Ölmeden çocuğunu bulmak istiyordu. Hemen araştırmalar başladı, ama bir süre izi bulunamadı çocuğun. Sonra ele geçirildi ve kendisiyle birlikte Fransa’ya gitti.”

“Orada öldü.” dedi Monks.

“Ölmeden de çok çekti, bu sırları bana açıkladı, o sır sahiplerine karşı duyduğu nefreti de anlattı. Bunu bana söylemesine gerek yoktu, çünkü çoktan anlamıştım ben o nefreti. Kızın

intihar etmiş olabileceğine inanmıyordu, öyle geliyordu ki ona, sanki bir erkek çocuğu doğmuş ve yaşıyordu. Karşıma çıktığında peşini bırakmayacağıma dair yemin ettim ona, bir türlü bırakmayacaktım peşini. En büyük düşmanlık ve nefretle gidecektim arkasından; duyduğum nefreti akıtacaktım üstüne, ve elimden geldiği takdirde, onu darağacına gönderip vasiyetnamenin canına okuyarak, geçmişine tükürecektim. Sonunda çıktı karşıma, işe iyi başladım. Çok konuşan, o kadın olmasaydı, başladığım gibi bitirecektim işimi.”

Şeytan adam kollarını kavuşturmuş, yarı kalmış kötülüğü için, kendi kendine lanet ediyordu mırıldanarak, o sırada Bay Brownlow çevresindekilere dönüp, Monks’ın eski ortağı Yahudi’nin, Oliver’i tuzağa düşürmek için

kendisinden büyük bir miktarda para almış olduğunu anlattı çocuk kurtarılacak olursa o paranın bir kısmını geri verecekti; bu yüzden çocuğu teşhis için eve gitmişlerdi.

“Ya madalyonla yüzük?” dedi Bay Brownlow, Monks’a dönerek.

“Size söylediğim kadınla adamdan satın aldım onları. Kadın hastabakıcıdan, hastabakıcı da cesetten çalmış.” dedi Monks gözlerini kaldırmadan. “Onları ne yaptığımı biliyorsunuz.”

Bay Brownlow’un bir baş işaretini üzerine, Bay Grimwig, büyük bir çeviklikle yerinden fırlayıp, az sonra Bay Bumble’ı iterek, ve gelmek istemeyen arkadaşını sürükleyerek içeri girdi.

“Gözlerim bir oyun mu oynuyor bana!” diye bağırdı Bay Bumble rolünü beceremiyordu.

“Bu Oliver mi? Ah, Oliver, bir bilsen senin için ne kadar üzülüyordum...”

“Dilini tut sersem” diye mırıldandı Bayan Bambıl .

“Bu doğal, son derece doğal bir his değil mi Bayan Bambıl ?” diye çıktı düşünler evi müdürü.

“Duygulanamaz mıyım yani, o ki benim elimde büyüdü onu bu kadar sevimli beyler ve hanımların yanında görmek! Sanki, sanki benim kendi büyükbabammış gibi sevmişimdir, o çocuğu.” dedi Bay Bumble, uygun bir şey bulmak için duraklayarak.

“Oliver, sayın Bay Oliver, beyaz yelekli sevgili beyi hatırlıyor musun? Ah, geçen hafta cennete uçtu, meşe bir tabut içinde, madeni kolları da vardı.”

“Haydi bakalım beyim.” dedi Bay Grimwig,
“Duygularınızı bir yana bırakın şimdi.”

“Duygularımı bir yana bırakmaya çalışırım efendim.” dedi Bay Bumble.

“Nasılsınız efendim? İnşallah iyisinizdir?”

Bu selam, muhterem çiftin karşısına gelmiş olan Bay Brownlow’a söylenmişti. Monks’ı göstererek, sordu:

“Bu adamı tanıyor musunuz?”

“Hayır tanımıyorum.” dedi Bayan Bambıl rahatça.

“Belki siz de tanıyorsunuzdur?” dedi Bay Brownlow.

“Hiç görmedim.” dedi Bay Bumble.

“Hiç bir şey de satmadınız mı ona acaba?”

“Hayır satmadım.” dedi Bayan Bambıl .

“Hiç bir madalyon ve nişan yüzüğü elinize geçmedi mi?” dedi Bay Brownlow.

“Tabii geçmedi.” dedi müdire hanım.

“Neden bu saçma sorulara cevap vermek için çağırdınız bizi?”

Bay Brownlow yine bir baş işaretinde bulundu, Bay Grimwig’e, o da yine büyük çeviklikle dışarı çıktı. Ama öyle iri yarı bir adam ve kadınla dönmedi bu sefer; her tarafı ayrı ayrı titreyen iki kadınla geldi, kadınlar yürürken titriyor, zorla ilerliyorlardı.

“Yaşlı Sally öldüğü gece kapıyı kapamıştın.” dedi öndeki kadın, titrek elini kaldırarak. “Ama sesleri bir türlü örtemedin.”

“Hayır, hayır.” dedi diğeri, bakmayarak ve dişsiz çenesini sallayarak.

“Hayır, hayır, hayır!”

“Yaptıklarını anlatmaya çalıştığını duyduk onun, elinden bir kâğıt parçası aldığını gördük, ertesi gün rehincinin dükkanına gittiğini de gördük.” dedi birincisi.

“Evet.” dedi ikincisi.

“Bir madalyonla bir nişan yüzüğüydü. Böylece keşfettik, onlar sana verilirken yanı başındaydık. Yanı başında!”

“Daha neler biliyoruz, neler.” dedi birincisi.

“Genç annenin söylediklerini eskiden biliyorduk. Bize ihtiyar Sally anlatmıştı. Yaşamayacağını anlayınca, çocuğun, babasının mezarına yakın bir yerde ölmek istemişti.”

“Rehincinin kendisini görmek ister misiniz?” diye sordu Bay Grimwig kapıya doğru giderek.

“Hayır görmek istemiyorum.” dedi kadın.

“O, (Monks’ı göstererek) itiraf edecek kadar korkak olduğuna göre, siz de aradığınızı buluncaya kadar bütün kocakarıları bir bir sorguya çektiğinize göre, bana söyleyecek bir söz kalmıyor. Evet, sattım onları, şimdi de hiçbir zaman bulamayacağınız bir yerde. Ne var yani?”

“Hiç.” diye cevap verdi Bay Brownlow.

“Bir daha güven gerektiren bir konumda bundan böyle bulunamayacaksınız. Odadan çıkabilirsiniz.”

“Umarım ki.” dedi Bay Bumble üzüntü içinde, Bay Grimwig iki yaşlı kocakarıyla çıktığında,

“Umarım ki, bu küçük olay beni görevimden alıkoymaz.”

“Hem de nasıl alı koyacak!” dedi Bay Brownlow.

“Bunu kafanıza yerleştirin, kendinizi de işten çıkmış farz edin.”

Bay Bumble eşinin odadan ayrılıp ayrılmadığını kontrol ettikten sonra.

“Bayan Bambıl ‘ın işi hep. O yapar böyle Şeyleri” dedi.

“Bu neden değil.” dedi Bay Brownlow.

“Madalyonla yüzük yok edilirken siz de orada bulunuyordunuz. Kanun açısından bakacak olursak da bu durumda ikisinden de daha suçlu oluyorsunuz. Çünkü kanun, karınızın sizin emirlerinize göre hareket ettiğini düşünür.”

“Kanun böyle derse.” dedi Bay Bumble, Şapkasını iyice sıkarak eli içinde.

“Kanun aptaldır. Kanunun gözü buysa, bekar demektir; kanuna edebileceğim en büyük

beddua tecrübe ile gözünün açılmasıdır.
Tecrübeyle!”

Bu kelimeyi büyük dikkatle tekrarladıktan sonra, Bay Bumble sıkıca şapkasını geçirdi başına ve ellerini ceplerine sokarak, karısını bulmak için aşığı indi.

“Küçük hanım” dedi Bay Brownlow, Rose’ye dönerek, “Elinizi bana verin. Sakın titremeye filân kalkmayın. Söylenmesi gereken birkaç söz daha var, ama korkacak bir şey yok.”

“Benimle herhangi bir ilgisi varsa,” dedi Rose, “Ne olur başka bir zaman söylersiniz. Gücüm kuvvetim kalmadı artık”

“Hayır,” dedi yaşlı bey koluna girerek, “Aslında zannettiğinizden çok daha kuvvetlisiniz, bundan eminim.”

“Bu küçük hanımı tanıyor musunuz beyim?”

“Evet tanıyorum” dedi Monks.

“Ama ben sizi hiç görmedim” dedi Rose kısık bir sesle.

“Ben sizi çok gördüm ama,” dedi Monks.

“Zavallı Agnes’in babasının iki kızı vardı,” dedi Bay Brownlow. “Diğerine ne oldu?”

“Diğer çocuk,” diye cevap verdi Monks, “Babası yabancı bir şehirde, değişik bir isimle ölünce, dostlarını, akrabalarını bulmaya yarayacak mektup, kağıt parçası, kitap gibi bir şey bulamadıkları için, çocuğu fakir bir aile evlat edindi, kendi çocuğuymuş gibi de benimsedi”

“Devam edin lütfen” dedi Bay Brownlow, Bayan Maylie’ye yakınlaşması için işaret etti. “Devam, edin lütfen!”

“Dostları onların nerelere gittiklerini öğrenememişlerdi. Fakat dostluğun yapamadığı

işleri bazen kin yapar. Annem bir yıl arama sonucunda çocuğu buldu.”

“Peki çocuğu yanına mı aldı ?”

“Hayır, çocuğu alan aile çok yoksuldu. Çocuktan da bıkmışlardı, hele adam, bu hayırseverliklerinden çok şikâyetçiydi. Böylece çocuğu onlarda bıraktı, çok uzun süre için az bir miktar para verip, daha sonra da göndereceğini vaat etti. Tabi ki göndermeye niyeti yoktu. Yine de adamlarının yoksulluğunu yeter görmedi kızın mutsuzluğu için; ablasının hikâyesini, işine geldiği gibi bir sürü ilâvelerle anlatıp onlara, bu çocuğun da gayri meşru olduğunu, sütü bozuk olduğu için bir kötülük yapabileceğini kendisine çok iyi dikkat edilmesini söyledi. Durumda buna uygun olduğundan, adamlar bütün bunlara hemen inandılar. Çocuk yanlarında perişan

sersefil yaşayıp gidiyordu. En sonunda Chester’de oturan bir dul hanım tesadüfen kızı gördü, acıdı ve evine aldı. O kadar çaba göstermemize rağmen kız orda kaldı, huzur içinde yaşadı. İki üç yıl önceye kadar izini kaybetmişim, birkaç ay öncesine kadar da görmemişim.”

“Şimdi onu görüyor musunuz?”

“Evet görüyorum. Şu an kolunuzda!”

“Her şeye rağmen yine de o benim yeğenim” diye bağırdı Bayan Maylie. Bayılmak üzere olan kızı göğsüne bastırarak, “O benim kızım dünyaları verseler bile onu kimseye vermem. Benim tatlı arkadaşım, benim öz kızım.”

“Sen benim dostumsun,” diye bağırdı Rose, ona sarılarak.”Dostların en iyisi, en iyi kalplisi.

Kalbim yerinden çıkacak nerdeyse. Artık dayanamıyorum.”

“Sen daha nelere dayandın, etrafına mutluluk saçan varlıkların en iyisi, en incesi,” dedi Bayan Maylie göğsüne bastırarak.

“Gel, gel yavrum, bak kim bekliyor seni kollarının arasına almak için! Bak, bak yavrum!”

“Teyze diyemem sana artık” diye bağırdı Oliver, kollarını boynuna dolayarak. “Ona hiç bir zaman teyze diyemem ben o benim kız kardeşim, kalbimde ki bir his onu ilk gördüğüm andan itibaren sevdirmişti. Rose, sevgili Rose!”

Dökülen yaşlar, ve öksüzlerin bu uzun sarılışında söylenen kelimeleri Allah bağışlasın. Kısa bir zaman içinde analarını, babalarını, kardeşlerini, bulmuşlar, sonra yine

kaybetmişlerdi. Sevinçle üzüntü birbirine karışmıştı. Ama bunlar sevinç gözyaşlarıydı.

Uzun süre baş başa kaldılar. Kapıya hafif bir vuruluş dışarıda biri olduğunu gösteriyordu. Oliver kapıyı açtı. Kapıda Harry Maylie vardı. Oliver sessiz bir şekilde odadan çıkmış yerini Harry'e bırakmıştı...

“Her şeyi biliyorum” dedi güzel kızın yanına oturarak. “Sevgili Rose, her şeyi biliyorum.”

Uzun bir süre sustuktan sonra “Burada bulunmam tesadüf eseri değil,” diye ilâve etti. “Ben bütün bunları da bu gece değil, dün gece öğrenmiştim. Sana bir sözünü hatırlatmaya geldim, acaba tahmin edebildin mi?”

“Dur bir dakika!” dedi Rose. “Her şeyi biliyor musun?” .

“Her şeyi biliyorum. Bir yıl içinde ne zaman olursa olsun, geçen konuşmamızın konusunu yeniden açmam için, bana izin vermiştin.”

“Evet, verdim”

“Fikrini değiştirmeye çalışmayacağım” dedi delikanlı. “Ama istediğin takdirde, aynı şeyleri tekrar etmeni istiyorum. Servetimi, her şeyimi senin ayaklarına serecek, sende eğer kararını değiştirmeyecek olursan çekilip gidecektim.”

Rose kesin bir tavırla:

“O günkü sebepler bugün de mevcut. Beni yoksul ve mutsuz bir hayattan kurtaran o kadının iyiliğine karşı görevim varsa, hele bu akşamdan sonra asla unutamayacağımı tahmin edebilirsin. Bu bir mücadele” dedi Rose. “Yine de bu mücadeleden gurur duyuyorum, öyle bir acı ki, ama kalbimin dayanabileceği bir acı,”

“Bu gece ortaya çıkan gerçekler...” diye başladı Harry.

“Bu gece ortaya çıkan gerçek de,” dedi Rose yumuşak bir ses tonuyla, “Sana karşı olan düşüncelerimi hiçbir şekilde değiştirmiyor.”

“Rose niye kalbini kapatıyorsun bana” dedi aşığı.

Küçük hanım gözyaşlarını tutamayarak “Ah, Harry keşke kapatabilseydim de bu kadar acı çekmeseydim.”

“O halde niye kendine ceza veriyorsun böyle?” dedi Harry Rose’un elini tutarak.

“Çok iyi düşün Rose, bu gece duyduklarını çok iyi düşün”

“Neler duydum ve öğrendim değil mi!” diye bağırdı Rose. “Babamın utancından kaçması için... Neyse bu kadar Harry, yeter!”

Delikanlı, kalkmak üzere olan kızı tutarak:

“Daha konuşmamız bitmedi lütfen dur gitme” dedi

“Ümitlerim, arzularım, plânlarım, duygum. Sana karşı olan aşkımdan başka her şey değişti. Şimdi sana artık, geldiği mevkisiyle böbürlenene, kendilerini beğenmiş kötülük ve riya içinde yaşayan kalabalığın arasına girmeni istemiyorum. Sadece bir ev, bir de kalp teklif ediyorum, evet sevgili Rose, başka teklif edecek bir şeyim yok.”

“Ne demek istiyorsun” diye kekeledi Rose.

“Sadece şunu demek istiyorum. Senden en son ayrıldığımda aramızdaki olan bütün farkları, eşitlemeye karar vermiştim. Yani, benim dünyamı senin dünyan yapamadığım takdirde, senin dünyanı benim dünyam yapacaktım.

Doğduğu andaki zenginlikleriyle öğünen kimseler sana dudak bükemeyeceklerdi, çünkü ben onları yüzüstü bırakacaktım. Böyle de yaptım. O mevki sahibi kimseler, o kudretli akrabalar, bana bir zamanlar gülümseyen, kendilerini beğenmiş kısa görüşlü kimseler, bana şimdi soğuk bakıyorlar. Ama İngiltere'nin en zengin köşesinde, bana gülen tarlalar, sallanan ağaçlar var. Köy kilisesinin yanında da bir bina var ki orada benimle yaşamayı istiyorum sevgilim, Rose'um benim! En parlak hayallerimin gerçekleşmesinden beni daha çok mutlu edersin. Mevkiim ve geleceğim işte bu, ayaklarının altında!”

“Aşıkları yemeğe beklemek çok da zormuş” dedi Bay Grimwig, uyanıp, mendilini başının üstünden kaldırarak.

Doğrusu, yemek sofrası uzun süredir ortada beklüyordu. Hepsi birden içeri girdiklerinde, buna ne Bayan Maylie, ne Rose, ne de Harry bir mazeret bulabildi.

“Ciddi ciddi başımı yemeyi düşünüyordum bu gece,” diyordu Bay Grimwig. “Yemek verilmeyeceğini zannediyordum. İzin verirseniz müstakbel gelinimizi selamlayayım.”

Bay Grimwig sözünü yerine getirmek için zaman kaybetmeyerek yüzü kızaran kızı öptü. Bunun ardından, doktor ve Bay Brownlow tarafından da öpüldü. Bazıları, bu işe önce bitişik karanlık odada Harry Maylie’nin başlamış olduğunu söylüyorlarsa da, yetkili makamların açıklamasına göre Harry’nin, hem daha bir delikanlı, hem de bir kilise üyesi olduğundan,

böyle bir şeyin düpedüz rezalet olduğunu ileri sürüyorlardı.

“Oliver yavrum,” dedi Bayan Maylie, “Bu zamana kadar neredeydin? Niye böyle üzgün duruyorsun? Niye ağlıyorsun. Ne oldu?”

Dünyamız bir kırık düşler dünyasıdır. Ve kırılanlar da çoğu zaman en özene bezene beslediğimiz ruhumuzun en soylu yönünü yansıtan düşler ve umutlardır.

Zavallı küçük Dick ölmüş ne yazık ki!

Mahkeme salonu tabandan tavana insan yüzleriyle döşenmiş gibiydi. Her yerden meraklı ve heyecanlı yüzler vardı. Kürsünün önündeki parmaklıktan balkonun en dip köşesinin en gizli açısına kadar, bütün bakışlar tek bir adamın üzerinde toplanmıştı: Fagin! Fagin önünden ve arkasından, sağından ve solundan çepeçevre bir

gökle kuşatılmış gibiydi. Bu öyle bir göktü ki meraklı gözlerle ışı ışıldı.

Fagin orada insanın gözünü alan çığ ışıkların altında durmuştu. Bir eli önündeki tahtanın üzerinde diğer eli kulağında; sanık aleyhindeki suçlamaları jüriye aktarmakta olan yargıcın her sözünü duymak için başını öne doğru uzatmıştı. Ara sıra kendisi hakkında küçük de olsa iyi bir ifade geçecek olsa, bunun jüri üzerindeki etkisini görmek için hemen başını onlara doğru çeviriyordu. Aleyhinde bir takım şeyler söylendiğinde ise avukatından yana bakıyor ve çok geç olmasına rağmen kendisi için af dilemesini ifade ediyordu. Bu kaygılı bakışların dışında ne elini ne de ayağını oynatabiliyordu. Duruşma başladığından beri hiç kımıldamamış gibiydi. Yargıcın konuşması bittiği halde o hala

büyük bir dikkatle yargıca doğru dinliyormuş gibi duruyordu.

Mahkemede küçük bir gürültü onu kendine getirdi. Etrafına baktığında, jüri üyelerinin baş başa vermiş kararı konuştuklarını gördü. Gözleri yukarı, balkona doğru kaldırınca kendisini görmeye çalışan, birbiri üstünden bakan insanlar gördü. Aralarından bazıları acele acele dürbünlerini gözlerine yerleştiriyorlardı. Bazılara da yanındakilere nefret dolu bakışlarla bir şeyler fısıldıyorlardı. Fakat hiç bir yüzde kadınların yüzlerinde bile, (bir sürü kadın vardı çünkü) kendisine karşı bir acıma ifadesi yoktu. Herkes büyük bir merakla hakkında verilecek kararı bekliyordu.

Bütün bunları bir kerede gördükten sonra, mahkemeye ölü sessizliği yeniden çöktü.

Arkasına doğru baktığında, jüri üyelerinin yargıca dönmüş olduklarını gördü. Susss!

Karar vermek üzere salondan çıkmak için izin istediler. Yahudi, jüri üyeleri önünden geçerken her birinin yüzüne ayrı ayrı hüzün içinde baktı, kendisi tarafından olan var mı acaba diye aradı, ama boşunaydı. Gardiyan omzuna dokundu. Sanık yerine dönüp bir iskemleye oturdu. Gardiyan onu oturtmuştu, yoksa gözü iskemle falan görmüyordu.

Yeniden balkona doğru baktı. Bazıları bir şeyler atıştırıyor, bazıları da mendilleriyle serinlemeye çalışıyorlardı. Delikanlının biri Yahudi'nin yüzünü defterine çiziyordu. Acaba benziyor mu diye meraklı bir seyirci gibi şöyle bir baktı.

Aynı şekilde gözlerini yargıca çevirdiğinde beyni, onun elbisesinin biçimiyle uğraşmaya başladı. Kaç paraya çıkmış olabileceğini, nasıl giydiğini düşündü. Yargıç kürsüsünde yarım saat önce dışarı gidip de, şimdi geri dönmüş bulunan, şişman, yaşlı bir bey vardı. Kendi kendine yemeğe mi gitti, acaba neler yedi, nerede yedi diye düşünüyordu.

Bütün bunlara rağmen bir an bile ayaklarının dibinde açılmış mezarın ezici, altüst edici ağırlığından kurtulamıyordu. Ama belli belirsiz bir şekilde bunu duyuyordu, düşüncelerini toplayamıyordu. Bu durumda tir tir titrerken bile, süratli ölüm fikrinden kaçmaya çalışmasına rağmen, önündeki demir çubukları saymamazlık edemiyordu, aralarından birinin niye üst kısmının kırıldığını, tamir olup

olmadığını düşünüyordu. Sonra idam sehпасının, dar ağacının bütün dehşeti geliyordu gözünün önüne. Derken dikkati, ortalık serinlesin diye yere su serpen bir adama takılıyor sonra tekrardan düşünmesine devam ediyordu.

En sonunda halka susmasını söyleyen bir ses duyuldu. Herkes nefesini tutmuş, kapıya bakıyordu. Jüri salona dönüp, önünden geçtiler. Yüzleri taş gibiydi. Hiçbir şey anlaşılmıyordu. Salona sessizlik hakim olmuştu. Nefes dahi alınmıyordu.

Suçlu! Bina muazzam bir gürültüyle sarsıldı, arkasından bir daha, bir daha; sonra gazaba gelmiş bir gök gürültüsü gibi defalarca yankılandı. Dışarıda bekleyenler adamın

pazartesi günü idam edileceğini duyunca, dışarısını bayram yerine döndürdüler.

Sesler kesildi. Ölüm cezası hakkında herhangi bir şey söyleyip söylemeyeceğini sordular.

Yargıç siyah başlığını giydi, suçlu hiç şeklini değiştirmeden duruyordu. Balkondaki bir kadın sessizlikten korkmuş, bir çığlık atmıştı. Bu müdahaleye kızmış gibi bir bakış fırlattı sonra dikkatle dinleme vaziyetini yeniden aldı. Karar müthişti, insanın duyması bile tüylerini diken diken ediyordu. Ama suçlu mermer heykel gibi durmuş, vücudunun bir tek yeri bile kıpırdamıyordu. Soluk yüzü hâlâ ileri doğru eğik, alt çenesi sarkmış, gözleri önüne çıkacakmış gibi bir haldeyken, gardiyan elini kolunun üstüne

koydu; ve haydi gidelim dedi. Bir an dalgın bir şekilde bakındı sonra da boyun eğdi.

Bazı suçluların sıralarını beklediği açık avluya bakan demir parmaklığının önünde bazı kimselerin arkadaşlarıyla konuştuğu mahkeme binasının altındaki, zemini taş kaplı bir odadan geçirdiler. Kendisine bir şey söyleyecek kimse yoktu onların arasında Ama o geçerken, demir parmaklıklara sarılmış halk daha iyi görsün, diye çekildiler, onlar da yuhaladılar, ısıklar ve küfürler savurdular. Suçlu yumruğunu sallıyordu, üstlerine tükürecekti ama gardiyanlar acele acele sürükleyerek, tek tük, az ışık veren lambanın aydınlattığı karanlık bir koridordan geçirerek hapishaneye soktular.

Kanundan önce kendini öldürmesin diye burada üstü başı arandı. Bu merasimim de

tamamlandıktan sonra, suçlu hücrelerinin birine tıklılıp tek başına bırakıldı.

Hem oturmaya, hem yatmaya yarayan kapının karşısındaki taş bir sıranın üstüne oturdu. Kan çanağına dönmüş gözlerini yere dikerek düşüncelerini toparlamaya çalıştı. Biraz vakit geçtikten sonra yargıcın söylediği tek tük cümlecikleri hatırlamaya başladı. Halbuki o zaman sağır olduğunu zannetmişti. Bu cümlecikler, yavaş yavaş yerlerini alıyorlar ve daha başkalarını da çağırıyorlardı. Öyle ki çok geçmeden yargıcın bütün dedikleri kulağındaydı. Ölünceye kadar boynundan asılacak. Yargıcın son cümlesi buydu. Ölünceye kadar boynundan asılacak.

Hava iyice kararınca, idam edilen tanıdığı kimseleri hatırlamaya çalıştı. Aralarında

kendisinin astırdıkları da vardı. Bu tanıdıklar öyle hızla birbiri ardından geliyordu ki sayması imkansızlaşıyordu. Bazıları ölürken dua etmişlerdi, o ise bunlara çok gülmüştü. İskemle nasıl çatırdayarak yere yuvarlanıyor, ve az önce canlı güçlü kuvvetli kişi nasıl birden bire elbise yığına haline geliyordu!

Aralarından bazıları bu hücrede bulunmuş, hatta oturduğu yerde oturmuş olabilirlerdi. Hücre çok karanlıktı. Diğer yandan da neden ışık vermediklerini düşünüyordu. Halbuki bu hücre yapılabilecek yıllar olmuştu. Kim bilir kaç kişi son anlarını burada geçirmişti. Sanki cesetlerle kaplı bir kubbenin altındaydı.

Sonunda, elleri ağır kapı ve duvarlara vurmaktan parçalanmak üzereyken iki adam belirdi biri mum getiriyordu. Duvarda asılı duran

demir şamdana taktı. Diğeri de bir yatak getiriyordu, üstünde yatsın diye. Tutuklu artık yalnız bırakılmayacaktı!

Derken gece oldu. Karanlık, ıssız gece nöbetçilerinin bazıları kilise saati vurduğunda sevinirlerdi çünkü yeni bir gün taze bir hayat müjdelerdi. Ama şimdi ona bu ümitsizlik veriyordu. Saatten çıkan şu derin boş ses ölüm sesini getiriyordu. Ona neydi ki dışarıdaki hayattan, ona kadar sesleri gelen taze sabahtan? Bu başka çeşit bir ölüm çanıydı, üstelik ihtara bir de alay eklermiş gibi oluyordu.

Gün bitmişti. Aslında bu gün falan değildi. Çünkü gelmesiyle geçmesi bir olmuştu. Yine gece olmuştu, ama bir kısa geceydi. Uzun sessizliği, kısa geçen saatleri. Bir keresinde çıldırarak gibi oldu, etrafa lanetler savurdu,

sonra da ağlayarak saçını başını yoldu. Muhterem şahıslar yanına gelip dua etmek istemişlerdi, ama o hepsini küfürle kovmuştu. Hayırlı işlerini yapmakta ısrar edince, onları dövmeye kalkmıştı.

Cumartesi gecesi oldu. Geçireceği bir gece daha kalmıştı. Bunu düşünürken güneş doğdu. Pazar günüydü.

Bu son günün gecesi çaresiz ve ümitsiz durumunun belli belirsiz duygusu bütün şiddetiyle körleşmiş ruhunun üstüne abandı. Belli bir kurtuluş, ya da merhamet umduğundan değildi bu, sadece bu kadar çabuk olabileceğini bir türlü anlayamamıştı. Sırayla nöbet bekleyen iki kişiyle çok az konuşuyordu. Onların da ilgilendiği yoktu zaten. Uyumuyor hayal kurup duruyordu. Artık iki dakikada bir korkuyla

sıçrıyor, soluk soluğa oraya buraya koşup duruyordu. Etrafına o kadar çok korku saçıyor ki, bu gibi şeylere alışık olan gardiyanlar bile korku içinde geri geri çekiliyorlardı. Sonunda öyle değişik hareketler yapmaya başladı ki, tek bir kişi nöbet beklemekten çekindiğinden iki kişi beklemeye başladı.

Taş yatağı üstünde büzülüp, geçmişini düşünmeye başladı. Yakalandığı gün kalabalıktan biri, kafasına bir şey atmıştı. Yaralı başını sarmışlardı. Kızıl saçları solgun yüzüne düşmüştü. Sakalının bir kısmı yolunmuş, bir kısmı da düğüm düğüm olmuştu. Sekiz dokuz on... Bunlar onu kandırmak için uydurulmamışsa, bu saatler birbiri arkasından giden gerçek saatlerse, yeniden aynı yere geldiklerinde acaba nerde olacaktı? On bir! Bir

önceki saatin oluşturduğu titreşim bile daha geçmeden bir darbe daha. Saat sekizde kendi cenaze merasiminde biricik matemcisi kendisi olacaktı. Saat on birde Newgate'in o korkunç duvarları bile bu denli feci bir manzara görmemiştir. Orada geçerken durup ta, yarın asılacak olan adam acaba ne yapıyor, diye düşünen tek tük kişiler, onu görecek olsalardı, o gece kesin uykuları kaçırdı.

Sabahın erken saatinden hemen hemen gece yarısına kadar iki üç kişilik gruplar hapisane kapısına gelip, endişeli yüzlerle idamın kaldırılacağını dair bir bilgi var mı diye soruyordu. Bu sorulara hayır cevabı alınca, Yahudi'nin çıkmasını bekledikleri kapıyı ve darağacının kurulacağı yeri göstermekte olan, sokakları dolduran kimselere müjdeli haberi

götürüyorlardı. En sonunda istemeyerek de olsa yavaş yavaş dağıldılar. Gece yarısı karanlığında sokaklar bir saat kadar ıssız kaldı.

Hapishanenin önündeki meydan temizlenmiş, ve siyah boyalı parmaklıklar gelecek olan kalabalığı önlesin diye sokaklara konmuştu. O esnada Bay Brownlow ile Oliver parmaklığın kapısına gelerek suçluyu görmek için, şeriflerin biri tarafından imzalanmış bir izin kâğıdı gösterdi. İçeri hiç bekletilmeden alındılar.

“Küçük bey de bizimle gelecek mi?” dedi onları hücreye götürecektir adam. “Çocukların göreceği cinsten değil efendim”

“Göreceği cinsten olmadığını biliyorum dostum,” dedi Bay Brownlow, “Ama o adamı görmemin amacı kendisiyle ilgili; çocuk kendisini şeytanlık ve kötülük mesleğinin tam

başarılı anlarında gördüğü için biraz acı ve korkuya da sebep olsa şimdiki halini de görmesini istedim.”

Bunları, Oliver duymasın diye ayrı konuşulmuştu. Adam şapkasıyla selam verdi. Ve Oliver’e merakla bakarak girmiş oldukları kapının karşısındaki parmaklıklı kapıyı açtı. Karanlık ve dolambaçlı koridorlardan hücrelere doğru götürdü.

Bir iki işçinin tam bir sessizlik içinde, bazı hazırlıklarla meşgul olduğu karanlık bir koridorda durup “İşte burası,” dedi adam. “Buradan geçecek. Şu tarafta durursanız çıkacağı kapıyı da görebilirsiniz.”

Onları suçluların yemeğini hazırladıkları taş mutfığa götürdü ve bir kapıyı gösterdi. Kapının üstünde açık bir ızgara vardı, oradan çekiç

sesleri, tahta gıcırtiları, insan sesleri geliyordu. İdam sehhasını hazırlıyorlardı.

Buradan sonra daha bir çok parmaklıklı kapılardan geçtiler, kapılar içerden başka gardiyanlar tarafından açılıyordu. Üstü açık bir avluya girdiler. Dar basamaklı bir merdivenden çıkıp, sol kolda ağır kapılarla, sıra sıra hücrelerin bulunduğu koridora girdiler. Gardiyan orda durmaları için işaret ederek bu hücrelerden birine anahtarlarıyla vurdu. İki nöbetçi fısıldayarak çıktı. Sanki bu geçici nöbet değiştirmeden çok memnun olmuşlardı. Ziyaretçilere gardiyanların arkasından hücreye gitmelerini söyledi.

İdama mahkum suçlu yatağında oturmuş, sallanıp duruyordu. Suratı bir insan suratından çok tuzağa düşmüş bir hayvan suratına

benziyordu. Akli büyük bir ihtimalle geçmişiyle meşguldü. Kendi kendine bir şeyler mırıldanıp duruyordu. Gelenlerin farkında bile değildi. Gelenlerde sanki hayallerinin bir parçasını oluşturuyordu.

“İyi çocuksun sen Charley! Aferin sana” diye mırıldanıyordu “Oliver de?” Tam bir beyefendi olmuş artık, tam bir beyefendi, alın götürün şu çocuğu yatmaya!”

Gardiyan çocuğun elini tuttu, korkmasın diye kulağına bir şeyler söyledi. Aralarında hiç konuşmadan bakmaya devam ettiler.

“Alın yatağa götürün!” diye bağırıyordu Fagin. “Aranızda beni işiteniniz var mı? Bir bakıma bütün bu belaları başımıza o açtı. O paraya değerdi onu yetiştirmek. Bill, Bolter’in

gırtlğını sen kes” kızı şimdilik boş ver. Bolter’ın kafasını derin kes, ya da testereyle uçur”

Gardiyan:

“Fagin!” dedi.

“Fagin benim” diye bağırdı Yahudi, mahkemedeki dinleme vaziyetini alıp.

“Bu tarafa bak,” dedi gardiyan, elini adamın göğsüne koyup aşağı doğru iterek. “Seni görmek isteyen biri var, soru filân soracak herhalde, Fagin, Fagin! Beni duyuyor musun sen insan mısın kuzum?”

“İnsanlıktan çıkmama az kaldı” diye baktı, kudurmuşluk ve dehşetten başka insani bir ifade taşımayan yüzünü çevirerek “Hepsi gebersinler beni hangi hakla keserlermiş hayvan gibi?”

Konuşurken gözleri Oliver'le Bay Brownlow takıldı. Oturduğu yerin en köşesine büzülerek, ne istediklerini sordu.

“Sakin ol!” dedi gardiyan, kalkmasına izin vermeyerek, “Haydi beyim çabuk söyleyin söylemek istediğiniz şeyi. Çabuk olun lütfen, günü yaklaştıkça daha da kötüleşiyor”

“Sana Monks adlı bir adam tarafından verilmiş bazı kağıtlar olacak” dedi Bay Brownlow, ilerleyerek.

“Yok öyle bir şey. Hepsi yalan,” diye cevap verdi Fagin “Bir tek kağıt parçası bile yok bende”

“Allah rızası için,” dedi Bay Brownlow huşu içinde, “Ölümün kenarında bulunurken öyle deme bana, nerede olduklarını söyle. Biliyorsun, Sayks öldü, Monks da her şeyi itiraf etti, artık her şey bitti. Nerede o kâğıtlar?”

“Oliver!” diye bağırdı Fagin “Gel yanıma, gel sana söyleyeceğim”

“Korkmuyorum,” dedi Oliver, Bay Brownlow’un elinden kurtularak.

“Kağıtlar,” dedi Fagin çocuğu kendine doğru çekerek, “Sez bir torba içindedir, üstteki ön odanın bacasının biraz yukarısında. Seninle biraz konuşmak istiyorum azizim.”

“Söyle, söyle,” dedi Oliver. “Senin için bir dua okuyayım. Lütfen haydi, bırak da senin için bir dua okuyayım. Benimle birlikte diz çök benimle, bir tek duacık söyle, sonra yarına kadar konuşuruz.”

“Dışarı, dışarı,” dedi Fagin, çocuğu kapıya doğru itip, başının üstünden boş boş bakarak. “Öldüğümü söyle onlara sana inanırlar, böylece beni dışarı çıkarabilirsin. Haydi, haydi çabuk ol!”

“Allah’ım bu sefil adamı affet!” diye bağırdı çocuk ağlayarak.

“Doğru, doğru!” dedi Fagin. “İşimize yarar bu. Önce şu kapıyı aç. Darağacının yanından geçerken titrersem filân, sen bana bakma, haydi çabuk! Haydi, hadisene canım.”

“Başka soracak bir şeyiniz var mı efendim?” dedi gardiyan.

“Yok,” dedi Bay Brownlow, “Durumunun ciddiyetini anlatabilseydik kendisine...”

“Artık hiç bir şey fark etmez efendim,” dedi adam, başını iki yana sallayarak. “Yalnız bırakın, daha iyi...”

Hücrenin kapısı açıldı, muavinler geldi.

“Haydi ileri!” diye bağırdı Fagin. “Yavaşça, ama o kadar yavaş da değil. Daha çabuk, daha çabuk!”

Adamlar onu tutup, Oliver’i kurtardılar. Adamı geri ittiler. Bir an ümitsizlik içinde çırpındı. Kalın duvarlara bile işleyen haykırışlar, bağırışlar çıkarmaya başladı, açık avluya çıkıncaya kadar, kulaklarında çın çın çınladı bu yankılar.

Hapishanede uzun bir süre kalmışlardı. Oliver bu ürkütücü manzaradan sonra, nerdeyse düşüp bayılacaktı. Öyle tükenmişti ki, bir iki saat daha ayakta durup yürüyecek hali kalmamıştı.

Dışarı çıktıklarında güneş doğuyordu. Büyük bir kalabalık şimdiden toplanmıştı. Pencereler insan doluydu, vakit geçirmek için sigara içiyorlar, kâğıt oynuyorlardı. Kalabalık itişiyor kakışıyor, şakalaşıyordu. Kalabalığın ortasında kapkara yükselen sehpadan, halattan ve

korkunç ölüm aletinin dışındaki her şey, her yer hayat ve canlılık doluydu.

Bu hikâyede rol oynayanlar hakkında anlatılacak şeyler hemen hemen bitmek üzere. Geri kalanların anlatılması da çok uzun sürmez

Aradan üç ay geçmeden Rose Fleming ile Harry Maylie, bundan böyle genç rahibin çalışma yeri olacak olan kilisede evlendiler. Aynı gün de yeni mutlu yuvalarının sahibi oldular.

Bayan Maylie oğlu ve geliniyle oturmaya karar verdi. Geri kalan günleri boyunca yaşlılığının ve kendi değerinin sağlayabileceği o büyük mutluluktan istifade edecekti, boşa geçirilmemiş bir hayatın sıcak sevgi ve nazik bakımıyla büyüttüğü kimselerin mutluluğunu izleyecekti.

Büyük bir dikkatle yapılan araştırmalar sonucu anlaşıldı ki Monks'un elinde kalan mülk onunla Oliver arasında pay edilirse ikisine de üçer bin altından biraz fazla düşecekti. Babasının vasiyetine göre bu mülkün hepsi Oliver'e aitti. Fakat Bay Branlo büyük kardeşin kötü huylarından vazgeçip, doğru yolu seçme fırsatından yoksun bırakmamak için bu paylaşımı önerdi. Oliver de buna sevinerek razı oldu.

Monks, hala aynı takma ad altında, Yeni Dünyanın uzak bir köşesine çekildi. Orada paraları batırıp, eski hayatına döndü. Bu sefer yeni bir sahtekarlıktan dolayı uzun bir süre hapis yattı, eski hastalığı yüzünden de hapisten çıkamadan öldü. Dostu Fagin'in çetesinin geri

kalan başlıca üyelerinden biri de böylece, vatandan uzakta ortadan kalkmış oldu.

Bay Brownlow, Oliver'i evlat edindi. Sevgili dostlarının oturduğu yerden bir iki kilometre uzaktaki bir eve Oliver'le yaşlı kapıcıyı alıp taşındı. Oliver'in sıcak ve içli kalbinin bu son isteği de böylece yerine getirilmiş oldu. Böylece değişen dünyadan umulabilecek en kusursuz mutluluğa yaklaşan küçük bir toplum oluşturmuş oldu.

Gençlerin düğününden az bir süre sonra doktorumuz Chertsey'e geri döndü. Burada eski dostlarından yoksun kalınca, eğer yapısı böyle bir şeye uygun olsaydı her halde mutsuz olur ve nasıl olacağını bilse huysuzluk ederdi. İki üç ay kadar kentin havasını kendisine yaramadığını ve buranın eski tadının kalmadığını ima etmeye

başladı. Sonunda muayenehanesini yardımcısına devrederek genç dostunun rahiplik yaptığı köyün hemen dışında bir eve yerleşti. Sağlığını ve neşesine hemen kazanmaya başladı. Köy evinde Doktor Losberne bahçıvanlık, marangozluk ve buna benzer bir çok işlere daldı. Bu işlerin hepsini öyle severek yapıyordu ki o çevrede tanınmış bir usta olmuştu artık.

Ayrılmadan önce Bay Grimwig'le çok iyi dost olmuştu. Böylece Bay Grimwig şimdi sık sık ziyaretine geliyordu. Bay Grimwig, her köye gelişinde büyük bir hevesle çiçek dikeyor, balık tutuyor, marangozluk yapıyordu. Elini attığı her işi çok iyi yapıyor, yaptığı tekniğı de kuvvetle savunuyordu. Pazar günleri genç rahibin vaazlarını eleştirmekten çekinmiyor, her defasında da, hemen arkasından, Bay

Losberne'e çok iyi vaaz ettiğini, fakat bunu açıkça söylememeyi uygun gördüğünü söylüyordu. Bay Brownlow, ikide bir Oliver hakkındaki kehanetini hatırlatarak, aralarında saatlerce, o gece çocuğun dönüşünü bekleyişlerini anlatarak Bay Grimwig'e takılıyordu. Yinede Bay Grimwig bu konuda kendisinin haklı olduğunu, çünkü çocuğun geri gelmediğini söyleyerek karşı çıkıyor, arkasından bir de kahkahalar atarak neşeleniyordu.

Fagin aleyhinde ifade verdiği için affedilen Noah Claypole mesleğini pek de beğenmeyerek bir süre hayatını nasıl kazanacağını bilemedi ve işsiz dolaştı. Bir süre sonra da casusluk yapmaya başladı. Şimdi bu meslek alanında, Charlotte ile birlikte şikâyet etmeyecekleri kadar kazanıyordu.

Bay ve Bayan Bambil işlerinden atıldıktan sonra, yoksulluk çekmeye başladılar, sonunda bir zamanlar keyfi yönettikleri o düşkünler evinde, diğer yoksullarla birlikte çalışmaya başladılar. Bay Bumble'ın bu yoksulluk ve alçalma içinde karısından ayrılmış olduğuna şükretmeye bile dili varmıyordu

Bay Giles ile Bay Brittles'e gelince, onlar yine eski işlerinde, yalnız birincisinin saçları dökülmüş, kel olmuş, diğerinin saçları ağarmıştı. Rahibin evinde yatıp kalkıyorlardı; Oliver'e, Bay Brownlow'a, Bay Losberne'ye karşı aynı şekilde hizmet ettikleri için, köylüler bugüne kadar nereye ait olduklarına, bir türlü karar veremediler.

Sayks'in: İşlediği cinayetten dehşete düşmüş olan Charles Bates Efendi namuslu

yaşamanın iyi olup olmadığı düşündükten sonra, namusluluğu tercih edip, sırtını yaşamış olduğu kötü sahnelere çevirdi ve bambaşka faaliyet alanlarına atıldı. Bir süre çok çalıştı, çok eziyet çekti. Fakat kanaatkar ve iyi niyetli olduğun için, sonunda başardı. İlk başta çiftliklerde amele gibi çalıştı, sonra hamal yamaklığı yaptı. Şimdiyse Northhamshire'in; en neşeli delikanlısı olup hayvan yetiştirmekle meşgul.

Bu kelimeleri karalayan el, görevinin sona ermek üzere olduğunu bildiği için, titremeye başladı, bu yüzden hikâyeleri biraz daha uzatmak niyetinde.

Ne zamandır hareketlerini izlediğim kişilerin arasında biraz daha oyalanmak ve onların mutluluklarını kaleme almak yoluyla paylaşmak istiyorum. Rose Maylie kadınlığının bütün

büyüsü ve görkemi içinde, çevresine hayatının asude yolunu kendisiyle paylaşanların üzerine vuran ruhlarını aydınlatan bir ışık serperken görmek istiyorum Onun ocak başı sohbetlerini ve keyifli yaz bahçelerinin bir kaynağı olarak resmini çizmek istiyorum. Öğlen sıcağında bunalan tarlalar arasında onunla yürümek ve o tatlı sesinin yumuşak tınısını duymak istiyorum. Onun çevrede yaptığı bütün hayır işlerini ve evinde yorulmadan her zaman gülerек ev hanımlığı görevlerini yerine getirmesini seyretmek istiyorum. Onu ve ölmüş ablasının oğlunu birlikte mutlu görmek istiyorum.

Bay Brownlow'un, manevi evladını nasıl her gün biraz daha bilgiyle donattığını ve çocuk geliştikçe, içindeki büyümesini istediği tohumların büyümesiyle ona nasıl bağlandığını,

kalbinde acıklı, ama tatlı ve rahatlık verici eski hatıraları canlandıran eski dostunun çizgilerini kendisine nasıl hatırlattığını, o iki öksüzün hayatta gördükleri dersi akıllarından bir an olsun çıkarmayarak başkalarına karşı nasıl merhametli davrandıklarını, onları esirgeyen ve koruyan Allah'a nasıl teşekkür ettiklerini anlatmama gerek yok. Onların gerçekten mutlu olduklarını söylemiştim. Yürelerinde güçlü insanlık ve sevgi olmayan, merhametli ve cömert Allah'a minnet duymayan kimseler asla mutluluğa ulaşamazlar.

Eski köy kilisesinin mihrabının yanında, beyaz mermer bir mezar vardır, üstünde tek bir kelime yazar: AGNES. Eğer ölmüşlerin ruhları gerçekten de bazen yeryüzüne dönüyor ve hayattayken tanıdıkları kimselerin sevgisi ile –

ölümden de güçlü olan sevgiyle kutsallaşan yerleri ziyaret ediyorsa, Agnes'in ruhu da bazen bu kuytu köşeye gelip dolaşıyordur herhalde. Buna inanırım. Gerçi bu kuytu köşe bir kilise içindedir; Agnes de hayatta zayıf davranıp hata işlemiştir, ama tüm bunlara rağmen ruhunun buraya geldiğine inanıyorum.

- SON -